

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΙΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΧΑΡΡΥ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Διπλωματική Εργασία

" ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ "

"INSTITUTIONS AND ECONOMIC GROWTH: THE CASE OF ALBANIA"

ΤΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΡΒΕΛΗ

Οκτώβριος 2020

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Ευάγγελος Καρβέλης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία αφορά την εμπειρική μελέτη των θεσμών, σε σχέση με την οικονομική ανάπτυξη στην Αλβανία. Η έρευνα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς επικεντρώνεται σε επιλεγμένους θεσμούς σύμφωνα με τις μετρήσεις του δείκτη WGI, από την Παγκόσμια Τράπεζα. Η ανάλυση επίσης δομείται από στοιχεία που παρουσιάζουν τους θεσμούς υπό το ίδιο πρίσμα, όπως οι βάσεις δεδομένων από το Freedom House, Transparency International, Doing Business Database, το ίδρυμα Heritage Foundation, το Frazer Institute και το Center of Systemic Peace/CSP, (Κέντρο Συστημικής Ειρήνης) από το Πανεπιστήμιο του Μέριλαντ. Οι επιλεγέντες δείκτες είναι η πρώτη φορά που εξετάζονται μαζί στο πλαίσιο μίας εμπειρικής μελέτης και έχουν επιλεγθεί καθώς συμπεραίνεται ότι είναι αυτοί που εκφράζουν καλύτερα τους Θεσμούς ως μετρήσιμο μέγεθος και συγκεντρώνουν τη μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα, ώστε η έρευνα να οδηγήσει στο κατά το δυνατόν ασφαλέστερα συμπεράσματα.

Η προσέγγιση στην εμπειρική αυτή μελέτη βασίζεται κυρίως στη στατιστική έρευνα που διενεργήθηκε με τη μεθοδολογία της γραμμικής παλλινδρόμησης με εξαρτημένες μεταβλητές το συνολικό ετήσιο εθνικό ακαθάριστο προϊόν ή ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του εθνικού ακαθάριστου προϊόντος για την Αλβανία και ανεξάρτητες μεταβλητές οι επιμέρους δείκτες των διαθέσιμων βάσεων δεδομένων. Επιπλέον ακολουθείται για ορισμένους δείκτες, των οποίων τα δεδομένα κρίθηκαν ότι δεν προσφέρονται για στατιστική ανάλυση, η ποιοτική τους ανάλυση προκειμένου να διαπιστωθεί εάν αυτή έχει σημεία σύγκλισης με τα αντίστοιχα αριθμητικά αποτελέσματα.

Τα ευρήματα για την οικονομία της Αλβανίας είναι πολύ σημαντικά. Η γενική εικόνα είναι ότι οι οικονομική ανάπτυξη συσχετίζεται θετικά με την ποιότητα των θεσμών στη χώρα, κάτι που επιβεβαιώνεται και από την ποιοτική ανάλυση των λοιπών δεικτών, των οποίων τα δεδομένα δεν συμπεριλήφθησαν στην μαθηματική μοντελοποίηση. Τα ευρήματα της έρευνας λοιπόν, χρησιμοποιούνται για να γίνουν συγκεκριμένες συστάσεις, για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου στην Αλβανία με δράσεις σε νευραλγικούς τομείς όπως η κοινωνική και οικονομική ελευθερία, η κυβερνητική αποτελεσματικότητα, οι κανόνες δικαίου και ο έλεγχος της διαφθοράς.

ABSTRACT

The present dissertation concerns the empirical study of the institutions, in relation to the economic development in Albania. The research is of particular interest as it focuses on selected institutions according to WGI measurements by the World Bank. The analysis is also structured by data that presents them in the same light, such as databases from Freedom House, Transparency International, Doing Business Database, the Heritage Foundation, the Frazer Institute and the Center for Systemic Peace / CSP. Systemic Peace) from the University of Maryland. The selected indicators are the first time examined together in an empirical study and have been selected as they are concluded to be the ones that best express the Institutions as a measurable quantity and gather the most representativeness, so that the research leads to the safest conclusions possible.

The approach to this empirical study is mainly based on the statistical research carried out with the methodology of linear regression with dependent variables, the total annual gross national product or the annual growth rate of the national gross product for Albania and the independent variables of the available data. . In addition, for some indicators, the data of which were deemed not suitable for statistical analysis, their qualitative analysis is followed in order to determine whether it has points of convergence with the corresponding numerical results.

The findings for the Albanian economy are very important. The general picture is that economic growth is positively correlated with the quality of institutions in the country, which is confirmed by the qualitative analysis of other indicators, whose data were not included in the mathematical modeling. The findings of the research are therefore used to make specific recommendations for improving the institutional framework in Albania through actions in key areas such as social and economic freedom, government effectiveness, the rule of law and the control of corruption.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	6
2.1 Η Ποιότητα των Θεσμών και η Οικονομική Αναπτυξη.....	6
2.1.1 Ορισμός Κατηγοροποίηση και Σημασία των Θεσμών.....	6
2.1.2 Το Αποτύπωμα των Θεσμών στην Οικονομική Ανάπτυξη -Ανάλυση Εμπειρικών Μελετών	8
2.2 Η Τοποθέτηση της Αλβανίας ως προς την Οικονομία και την Ποιότητα των Θεσμών.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	20
3.1 Μεθοδολογία Έρευνας - Γραμμική Παλινδρόμηση (Απλή και Πολλαπλή Παλινδρόμηση Simple and Multiple Regression)	21
3.2 Ανάλυση Δεδομένων.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	46
4.1 Στατιστική Ανάλυση GDP με WGI	47
4.2 Στατιστική Ανάλυση GDP με Heritage Institute	51
4.3 Στατιστική Ανάλυση GDP με Fraser Institute	52
4.4 Ποιοτική ανάλυση του δείκτη CPI στην Αλβανία	55
4.5 Στατιστική Ανάλυση GDP με δείκτες του EBRD	55
4.6 Ποιοτική Ανάλυση EDB.....	59
4.7 Ποιοτική Ανάλυση GCI.....	61
4.8 Ποιοτική Ανάλυση του δείκτη GCB για την Αλβανία.....	61
4.9 Ποιοτική Ανάλυση των Κοινωνικών Δεικτών Polity IV Δείκτη Freedom House	63
4.10 Συνοπτικά Στατιστικά και Ποιοτικά Αποτελέσματα Ανάλυσης Έρευνας	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο : ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	69
5.1 Κύριες Θεσμικές Παρεμβάσεις που έχουν Πραγματοποιηθεί στην Οικονομία της Αλβανίας μετά το έτος 2008.....	70
5.2 Προτάσεις Πολιτικών για βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ελευθερίας και λογοδοσίας των θεσμών (Voice and Accountability Index)	73
5.3 Προτάσεις Πολιτικών για βελτίωση της κυβερνητική αποτελεσματικότητας (Governance Effectiveness)	77

5.4 Προτάσεις Πολιτικών για βελτίωση των Κανόνων Δικαίου (Rule of Law) και για περισσότερο έλεγχο της διαφθοράς (Control of Corruption).....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ....	82
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	87
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Α"	A1
ΠΙΝΑΚΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΙΜΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	A1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Β"	B1
ΠΙΝΑΚΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΙΜΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	B1
ΔΕΙΚΤΕΣ EBRD	B1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Γ"	Γ1
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ WGI ΜΕ ΕΤΗΣΙΟ GRP (ΑΛΒΑΝΙΑ).....	Γ1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Δ"	Δ1
Αποτελέσματα	Δ1
Γραμμικής Παλινδρόμησης ετήσιου ΕΑΠ Αλβανίας (Υ) με Δείκτη Overall Score of Economic Freedom (X_1)	Δ1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Ε"	E1
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ EASE OF DOING BUSSINESS 2020	E1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "ΣΤ"	ΣΤ1
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΡΥΘΜΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ GRP ΜΕ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ FRASER INSTITUTE (ΑΛΒΑΝΙΑ).....	ΣΤ1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Ζ"	Z1
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΤΗΣΙΟΥ GRP ΜΕ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΟΥ FRASER INSTITUTE (ΑΛΒΑΝΙΑ).....	Z1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Η".....	H1
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΤΗΣΙΟΥ ΡΥΘΜΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ GRP ΜΕ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ EBRD (ΑΛΒΑΝΙΑ).....	H1

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Οδηγός Απλής Γραμμικής Παλινδρόμησης.....	26
Εικόνα 2: Οδηγός Πολλαπλής Παλινδρόμησης.....	27

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Συνοπτικά Στατιστικά Αποτελέσματα.....66

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αν και ο ρόλος των θεσμών στον κοινωνικό μετασχηματισμό έχει αναλυθεί εκτενώς στο κοινωνιολογική βιβλιογραφία, η σημασία τους έχει αναγνωριστεί πρόσφατα στην οικονομική θεωρία. Κατά την περίοδο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι οικονομολόγοι υποστήριξαν ότι το φυσικό και χρηματοοικονομικό κεφάλαιο, η εργασιακή και τεχνολογική πρόοδος θα μπορούσαν να εξηγήσουν τις περισσότερες διαφορές στο ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ των χωρών (Solow, 1956). Στη δεκαετία του 1980, η ανάπτυξη της θεωρίας της ενδογενούς ανάπτυξης εισήγαγε το ρόλο της καινοτομίας (Romer, 1986) και της εκπαίδευσης (Lukas, 1988) ως σημαντικοί παράγοντες για την εξήγηση της οικονομικής ανάπτυξης. Ωστόσο, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και τη μετάβαση των πρώην σοσιαλιστικών χωρών σε οικονομίες της αγοράς, το ενδιαφέρον για την ποιότητα των θεσμών ότι είναι ένας σημαντικός και καθοριστικός παράγοντας της οικονομικής ανάπτυξης έχει αυξηθεί σημαντικά (Elster, 1998). Η ιδέα ότι οι θεσμοί, που συνδέονται τόσο με το δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα, μπορούν να διαδραματίσουν διακριτικό ρόλο στην υποστήριξη της οικονομικής ανάπτυξης είναι ευρέως αναγνωρισμένη (Acemolgu, 2012), (Rodric, 2008). Έχει υποστηριχθεί επίσης ότι οι κατάλληλοι θεσμοί μπορούν να προκαλέσουν οικονομική ανάπτυξη και ενεργούν ως σημαντικοί "επιταχυντές" ανάπτυξης (Hausmann R., 2004). Η θετική σύνδεση μεταξύ της ποιότητας των θεσμών και η οικονομική ανάπτυξη έχουν διερευνηθεί ευρέως.

Όλο και περισσότερο, οι επενδυτές λαμβάνουν υπόψη την ποιότητα των ιδρυμάτων ως σημαντικό παράγοντα για την αξιολόγηση του κινδύνου των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Αυτό συμβαίνει επειδή δημιουργείται το θεσμικό πλαίσιο και προκαλεί τόσο κίνητρα όσο και αντικίνητρα για οικονομικές συναλλαγές και επιχειρηματικές αποφάσεις. Οι εταιρείες γενικά επιθυμούν να επενδύσουν σε χώρες που προστατεύουν τα δικαιώματα ιδιοκτησίας, έχουν ανεπτυγμένο νομοθετικό πλαίσιο και επιβαλλόμενες κανόνες δικαίου, ανεπτυγμένες δημόσιες υπηρεσίες χωρίς επαχθή γραφειοκρατία, περιττούς κανόνες ή διαφθορά. Είναι επίσης σημαντικό οι κυβερνητικές πολιτικές να είναι διαφανείς, το δικαστικό σώμα να μην εμποδίζει τις επιχειρήσεις και να υπάρχει ισχυρή προστασία κατά του οργανωμένου εγκλήματος και της απάτης. Οι θεσμικές

αστοχίες, από την άλλη πλευρά, αυξάνουν σημαντικά το κόστος συναλλαγής για τις επιχειρήσεις εάν Οοι δημόσιοι θεσμοί αποτυγχάνουν να επιβάλουν επαρκώς τα δικαιώματα ιδιοκτησίας, δεν προστατεύουν επιχειρηματικές συμβάσεις ή δεν διασφαλίζουν επαρκές επίπεδο πληροφόρησης σε όλους τους παράγοντες της αγοράς. Βασικοί κανόνες συμπεριφοράς (τόσο επίσημοι όσο και άτυποι) των πολιτών και των επιχειρήσεων και των μέσων που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο της διαφθοράς αντικατοπτρίζουν την συνολική ικανότητα της κοινωνίας να επιβάλλει αποτελεσματικούς κανόνες (Budak, 2006) (Budak, 2009). Τέτοια στοιχεία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην μέτρηση της ποιότητας του θεσμικού πλαισίου μιας χώρας.

Οι πολιτικοί θεσμοί επηρεάζουν την επιλογή και τη μορφή των οικονομικών θεσμών τόσο άμεσα όσο και έμμεσα, αν και η σχέση μεταξύ θεσμών, διακυβέρνησης και οικονομικής ανάπτυξης είναι αλληλοεξαρτώμενη (Acemoglu, 2004), (Acemoglu et al. 2004). Η κεντρική υπόθεση της διεξαχθείσας εμπειρικής έρευνας σε σχέση με τον αντίκτυπο της ποιότητας των θεσμών στην οικονομική ανάπτυξη είναι ότι οι θεσμοί που παρέχουν εγγυήσεις για πολιτικές και αστικές ελευθερίες και για τη λειτουργία ενός κράτος δικαίου είναι απαραίτητα για την οικονομική ανάπτυξη (Acemoglu, 2012). Τόσο τα όργανα όσο και οι δομές διακυβέρνησης είναι σημαντικά για την κατανόηση της πορείας της οικονομικής ανάπτυξης και γιατί ορισμένες χώρες ήταν πιο επιτυχημένες από άλλες στην οικοδόμηση συμβατών θεσμών με την οικονομία της αγοράς (Beck, 2006). Ένα σύνολο λοιπόν κρατών που εντάσσονται σε αυτή τη μελέτη είναι αυτές που χαρακτηρίζονται ως χώρες με οικονομία υπό μετάβαση. Στις χώρες αυτές γίνεται ιδιαίτερη μελέτη στις μακροπρόθεσμες οικονομικές επιδόσεις τους, στον τομέα των ικανοτήτων διακυβέρνησης και στην ποιότητα του θεσμικού τους πλαισίου. Αυτού του είδους η μελέτη μπορεί να δώσει κάποιες συγκεκριμένες απαντήσεις για την πορεία και των οικονομιών, και εάν υπάρχουν σημεία σύγκλισης με την Ευρωπαϊκή Ένωση, την οικονομία των ΗΠΑ, που θεωρούνται οι οι κατεξοχήν πλήρως απελευθερωμένες οικονομίες αγοράς. Στις χώρες που η οικονομία μελετάται με αυτό τον τρόπο είναι και αυτή της Αλβανίας.

Σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι να μελετηθεί η συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ των θεσμών και της οικονομικής ανάπτυξης στην Αλβανία, μελέτη η οποία δεν είναι βιβλιογραφικά καταγεγραμμένη, μέσω στατιστικής και ποιοτικής

ανάλυσης συγκεκριμένου αριθμού οικονομικών δεικτών. Οι επιλεγέντες δείκτες έχουν επιλεγεί καθώς συμπεραίνεται από την υφιστάμενη βιβλιογραφία ότι είναι αυτοί που εκφράζουν καλύτερα τους Θεσμούς ως μετρήσιμο μέγεθος. Στη συνέχεια μέσω των αριθμητικών και ποιοτικών συμπερασμάτων θα διατυπωθούν συγκεκριμένες προτάσεις για την εφαρμογή πολιτικών, αλλά και προτάσεις για μελλοντική έρευνα που θα συμβάλλει στην περαιτέρω διερεύνηση του θέματος.

Η στατιστική έρευνα που διενεργήθηκε βασίζεται στην μεθοδολογία της γραμμικής παλινδρόμησης και την εξέταση των μεταβλητών ως εξής. Ως εξαρτημένες μεταβλητές έχουν τεθεί το συνολικό ετήσιο εθνικό ακαθάριστο προϊόν ή ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του εθνικού ακαθάριστου προϊόντος για την Αλβανία. Ως ανεξάρτητες μεταβλητές μεταβλητή θεωρούνται σε κάθε μοντέλο παλινδρόμησης οι επιμέρους δείκτες των διαθέσιμων ερευνών που καθορίζονται στη μεθοδολογία έρευνας. Επιπλέον ακολουθείται για ορισμένους δείκτες, των οποίων τα δεδομένα κρίθηκαν ότι δεν προσφέρονται για στατιστική ανάλυση, η ποιοτική τους ανάλυση προκειμένου να διαπιστωθεί εάν αυτή έχει σημεία σύγκλισης με τα αντίστοιχα αριθμητικά αποτελέσματα.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στηρίχθηκε στις παρακάτω περιορισμούς και παραδοχές:

α. Η συλλογή των αριθμητικών δεδομένων έγινε από αυτά που είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο στις αντίστοιχες ιστοσελίδες και πηγές των οικονομικών δεικτών που χρησιμοποιήθηκαν.

β. Το στατιστικό λογισμικό που χρησιμοποιήθηκε είναι το STATA IC 16, μέσω του οποίου εξάχθησαν τα αντίστοιχα στατιστικά αποτελέσματα.

γ. Η ποιοτική ανάλυση βασίστηκε κυρίως στα στοιχεία που διατίθενται από τις ιστοσελίδες των δεικτών που χρησιμοποιήθηκαν.

Η διπλωματική εργασία έχει οργανωθεί σε τέσσερα επιπλέον κεφάλαια. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται μία συγκεντρωτική βιβλιογραφική επισκόπηση επί του θέματος και κυρίως πως έχει αναλυθεί από λοιπούς ερευνητές η ποιότητα των θεσμών και πως αυτή αντανακλά στην οικονομική ανάπτυξη. Αρχικά παρουσιάζεται ένας γενικά αποδεκτός ορισμός των θεσμών και πως αυτοί κατηγοριοποιούνται. Στη συνέχεια επεξηγείται ποια είναι η γενικότερη σημασία των

θεσμών στις σύγχρονες οικονομίες και κοινωνίες. Σημαντική ενότητα σε αυτό το κεφάλαιο, που βασίζεται όλη η υπόλοιπη έρευνα είναι η αποτύπωση των θεσμών ως μετρήσιμο μέγεθος. Καταγράφονται εδώ όλοι οι δείκτες που έχουν διαπιστωθεί ότι καταμετρούν τους θεσμούς και μπορούν να αποτυπώσουν αριθμητικά την ποιότητά τους. Επιπλέον στη βιβλιογραφική επισκόπηση καταγράφεται μία σειρά εμπειρικών μελετών που έχει πραγματοποιηθεί με συνοπτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων τους όσο αφορά την συσχέτιση και ερμηνεία της ποιότητας των θεσμών με την οικονομική ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με μία αναφορά στην τοποθέτηση της Αλβανίας ως προς την Οικονομία και την Ποιότητα των Θεσμών με μία γενική περιγραφή της οικονομίας και ιστορικά στοιχεία, μακροοικονομικές τάσεις της Αλβανικής οικονομία αλλά και την περιγραφή της οικονομικής της θέσης, στην ευρύτερη περιοχή και παγκοσμίως.

Το επόμενο κεφάλαιο περιγράφει την μεθοδολογία έρευνας και την ανάλυση δεδομένων. Στην πρώτη υποενότητα περιγράφεται η γραμμική παλινδρόμηση ως διαδικασία, αλλά και συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από τη εφαρμογή της σε διαθέσιμα δεδομένα, και στη συνέχεια αναφέρονται οι δείκτες που θα μελετηθούν στην έρευνά μας, αλλά και ο τρόπος που θα μελετηθεί ο καθένας, δηλαδή εάν θα γίνει στατιστική ή ποιοτική ανάλυση του.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων γίνεται με τους εξής τρόπους. Ο πρώτος τρόπος αφορά την επεξήγηση του γραμμικού μοντέλου παλινδρόμησης για κάθε δείκτη που μελετήσαμε, τη συσχέτιση που εξάγουμε μεταξύ της εξαρτημένης και ανεξάρτητης μεταβλητής και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Επιπλέον εξετάζουμε την μεταβλητότητα και το επίπεδο σημαντικότητας του μοντέλου προκειμένου να διαπιστωθεί εάν τα αποτελέσματα μπορούν να οδηγήσουν σε ασφαλή αποτελέσματα. Ο δεύτερος τρόπος περιλαμβάνει την ποιοτική επεξήγηση ορισμένων δεικτών, που δεν εξετάστηκαν μέσω της στατιστικής. Μπορούμε έτσι να διαπιστώσουμε τα σημεία συγκλίσης των δύο αυτών μεθόδων και συγκεντρωτικά να εξάγουμε τα πιο σημαντικά συμπεράσματα. Τέλος

Στο πέμπτο κεφάλαιο της μελέτης παρουσιάζονται κάποιες πολιτικές που έχει διαπιστωθεί ότι ήδη έχουν εφαρμοστεί από τις Αλβανικές Κυβερνήσεις που

επιδρούν στο θεσμικό πλαίσιο της χώρας. Επίσης το κεφάλαιο πραγματεύεται με τις προτάσεις για την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών που θα πρέπει να εφαρμόσουν στην Αλβανική οικονομία, σε σχέση με τους θεσμούς και την οικονομική ανάπτυξη. Οι συστάσεις αυτές είναι βασισμένες στα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθησαν αναδεικνύοντας συγκεκριμένες δράσεις σε συγκεκριμένους τομείς των θεσμών. Επιπλέον οι προτάσεις αυτές συγκρίνονται με τις ήδη διατυπωμένες πολιτικές που εφαρμόζονται στην αλβανική οικονομία ώστε να διαπιστωθεί εάν υπάρχει σύγκλιση ή απόκλιση ενεργειών στον τρόπο λειτουργία των θεσμών στην Αλβανία. Τέλος στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα συμπεράσματα της έρευνας και επίσης διαπιστωμένες προτάσεις για περαιτέρω έρευνα, η οποία θα πρέπει να διεξαχθεί προκειμένου να αναδειχθούν πεδία τα οποία η παρούσα διπλωματική εργασία δεν μπόρεσε να καλύψει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Η Ποιότητα των Θεσμών και η Οικονομική Αναπτυξη

2.1.1 Ορισμός Κατηγοροποίηση και Σημασία των Θεσμών

Τόσο οι οικονομολόγοι όσο και οι πολιτικοί επιστήμονες παρέχουν αρκετούς ορισμούς για την έννοια των θεσμών. Ο North, (1990) σε μία πρωτοπόρα ανάλυση αναφέρει ότι θεσμοί είναι «οι κανόνες ενός κοινωνικού παιγνίου, ή πιο επίσημα, είναι οι περιορισμοί που έχουν επινοηθεί από τον άνθρωπο, οι οποίοι διαμορφώνουν την ανθρώπινη συμπεριφορά». Άλλοι ερευνητές αντιδρούν στον παραπάνω ορισμό που δίνει ο North, επισημαίνοντας ότι ο δημόσιος διάλογος και επικοινωνία, οργανώνονται με το συντονισμό παραδοσιακών και βαθιά χαραγμένων διαδρομών που ακολουθούν οι κώδικες επικοινωνίας σε μία κοινωνία και αποτελούν τους θεσμούς (Hodgson, 2006). Οι θεσμοί ορίζονται επίσης σαν τη δομή κοινωνικών χαρακτηριστικών, όπως οργανισμοί, κώδικες, πιστεύω και κριτήρια. Τα χαρακτηριστικά αυτά απευθείας, ενδυναμώνουν ή περιορίζουν τις δραστηριότητες των ατόμων (Greif, 2000), (Dixit, 2004). Οι απόψεις για τους θεσμούς και τους οργανισμούς συνδιάζονται σε τέτοιο βαθμό που οι οργανισμοί εκλαμβάνονται ως περιπτώσεις θεσμών. Οι θεσμοί επίσης εκλαμβάνονται ως πολιτικές που λαμβάνονται από πρόσωπα (Dixit, 2004). Σύμφωνα με τον (Schotter, 1981), οι θεσμοί λαμβάνονται υπόψη σαν μία κοινωνική ομοιομορφία, η οποία είναι αποδεκτή σε κάθε μέλος της κοινωνίας.

Οι Ali and Krammer (2016) αναφέρουν ότι σε γενικές γραμμές υπάρχουν πολλές όψεις των θεσμών, που εκλαμβάνονται στη βιβλιογραφία ως αποτέλεσμα διαφορετικής διατύπωσης σύμφωνα με το αυστηρό προσδιορισμό που προκύπτει από την κοινωνιολογία, τις πολιτικές επιστήμες, κλπ, ως αποτέλεσμα του επιστημονικού πεδίου που θα ασχοληθεί με το θέμα. Συγκεκριμένες μελέτες επικεντρώνονται στο ρόλο των ανεπίσημων στοιχείων (πχ αθόρυβες ενσωματωμένες πτυχές των θεσμών - όπως κοινωνική εμπιστοσύνη ή κουλτούρα) ενώ άλλες τονίζουν το αποτύπωμα επίσημων μετρήσιμων στοιχείων (πχ κωδικοποιημένα στοιχεία που καθορίζουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, όπως νόμοι, κανονισμοί, ή πολιτικές). Στον τομέα των οικονομικών, η έμφαση δίνεται στη δεύτερη περίπτωση, καθώς αυτοί οι επίσημοι θεσμοί αποτελούν βασικό παράγοντα συντονισμού, σε όλες τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ

διαφορετικών οικονομικών μέσων, όπως εταιρίες, επιχειρήσεις, φυσικά πρόσωπα, κυβέρνηση (North, 1990).

Οι θεσμοί αποτελούν μερικούς από τους πιο σημαντικούς καθοριστικούς παράγοντες από οποιοδήποτε οικονομικό μέγεθος, για διάφορους λόγους. Κατά τους Ali and Kramer (2016), οι θεσμοί εξασφαλίζουν τα προνόμια των επενδυτών, παρέχουν μία κατάλληλη ατμόσφαιρα για έμπνευση και δημιουργία και προωθούν τον ανταγωνισμό των ευκαιριών. Έτσι είναι σημαντικοί για την κοινωνία. Ο (Olson, 1993), αναφέρει ότι παρότι κάθε φυσικό πρόσωπο αντιμετωπίζεται χωρίς προκαταλήψεις ή προτιμήσεις, οι θεσμοί αυξάνουν την πιθανότητα υγιούς ανταγωνισμού. Η αξία των θεσμών επίσης έχει αντίκτυπο στις χώρες και όχι μόνο στους πολίτες τους. Στην περίπτωση λοιπόν που ο βαθμός εμπιστοσύνης στο νομοθετικό πλαίσιο αυξάνεται και αυτό γίνεται εμφανές, η δυνατότητα προάσπισης των δικαιωμάτων των περιουσιακών στοιχείων σε ένα κράτος υπάρχει. Επομένως αυτό επιδρά θετικά στην οικονομική ανάπτυξη ακόμα και σε μη δημοκρατικές κυβερνήσεις.

Κατά δεύτερον κατά τους Ali and Kramer (2016) ένα σημαντικό ποσοστό μελετών έχει καταδείξει την σημαντική επιρροή των θεσμών στην οικονομική ανάπτυξη. Παρόλα αυτά η οικονομική ανάπτυξη επηρεάζεται από στοιχεία όπως τα περιουσιακά στοιχεία ή η τοποθεσία, αλλά η έλλειψη από ορθά δομημένους θεσμούς επηρεάζει την οικονομική ανάπτυξη αρνητικά, ακόμα και στην περίπτωση που τα παραπάνω στοιχεία είναι ευνοϊκά. Σύμφωνα με τον (Asiedu, 2006) οι άμεσες ξένες επενδύσεις διεγείρονται από μία καλά οργανωμένη δικαστική οργάνωση και δομή, λιγότερη δωροδοκία και εθνική εξάρτηση. Ο βαθμός της διαφθοράς μειώνεται κάθε φορά που αυξάνεται η δυνατότητα επενδύσεων από το εξωτερικό, σε ορυκτά και καύσιμα. Συνέπεια των παραπάνω είναι το θετικό αντίκτυπο στις ξένες άμεσες επενδύσεις, που οδηγούν στην γενικότερη ανάπτυξη.

Τέλος μειώνοντας το βαθμό διαφθοράς οδηγεί σε μακροπρόθεσμο θετικό απούπωμα στην οικονομική ανάπτυξη. Η δημοκρατία βραχυπρόθεσμα μπορεί να μην οδηγήσει στιγμιαία σε οικονομική ανάπτυξη αλλά είναι ένας παράγοντας που πλεονεκτεί έναντι της οικονομικής ευμάρειας (North, 1990), γιατί συμπεριλαμβάνει δράσεις οι οποίες βοηθούν τα φυσικά πρόσωπα να στρέψουν τις μελλοντικές δαπάνες φιλελεύθερα. Καθώς τα δημοκρατικά συστήματα προστατεύουν τα

δημόσια προτερήματα και το δικαίωμα ξένων περιουσιακών στοιχείων, είναι προτιμότερα για την οικονομική ανάπτυξη, αλλά δεν οδηγούν πάντα σε αυτήν. Σύμφωνα με τον Rodrik (2000, 2008) τα δημοκρατικά συστήματα είναι πιθανόν να χρησιμοποιήσουν λάθος στρατηγικές προκειμένου να καθιερωθούν στην πολιτική σκηνή, ενώ δικτατορικά καθεστώτα μπορεί να μην υποτάσσονται από τέτοιες επιταγές. Οι Ali and Krammer (2016) διαπιστώνουν ότι μακροπρόθεσμη σταθερότητα δεν παρατηρείται σε δικτατορικά καθεστώτα, μόλις αυτά είναι σταθερά συνεισφέρουν στην ανάπτυξη της οικονομίας. Θεσμοί που εμφανίζονται σε αυτές τις περιπτώσεις εκ των υστέρων προσφέρουν ασφάλεια πειρουσιακών στοιχείων, δικαιώματα, εφαρμογή συμφωνιών, κίνητρα για επιχειρήσεις, σταθερή ερευνητική μελέτη, εποπτεία ριψοκίνδυνων οικονομικών διασομελαβητών, δημόσιες διαβεβαιώσεις και ασφάλεια μερισματούχων και αυτό ενισχύεται από τους παράγοντες της αξιοπιστίας και επιρροής.

2.1.2 Το Αποτύπωμα των Θεσμών στην Οικονομική Ανάπτυξη - Ανάλυση Εμπειρικών Μελετών

Η επιρροή των θεσμών στην οικονομική ανάπτυξη είναι ένα από τα πιο δυναμικά πεδία επιστημονικής και εμπειρικής μελέτης στα οικονομικά. Ο North (1981), αντιλαμβάνεται τους θεσμούς σαν μία σύνθεση από κανόνες, διαδικασίες συμμόρφωσης, ήθη, ηθικά πρότυπα συμπεριφοράς σχεδιασμένα και καθορισμένα να περιορίζουν την συμπεριφορά καθενός, προς όφελος της μεγιστοποίησης του πλούτου ή της χρησιμότητας των αρχών. Επιπλέον στην υπόψη μελέτη αναφέρεται ότι οι θεσμικές αλλαγές, μορφοποιούν τον τρόπο εξέλιξης των κοινωνιών, με το πέρασμα του χρόνου και επομένως την κατεύθυνση της απόδοσης σε οικονομικά θέματα.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα εάν οι θεσμοί συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη ή απλώς ακολουθούν την οικονομική ανάπτυξη. Παρά το γεγονός ότι η σχέση μεταξύ των θεσμών και της οικονομικής ανάπτυξης είναι αρκετά καταγεγραμμένη, οι ερευνητές αναγνωρίζουν ότι η θετική σχέση μεταξύ θεσμών και οικονομικής ανάπτυξης είναι ανεπαρκής στον καθορισμό της αιτιότητας, μεταξύ των δύο αυτών μεταβλητών καθώς η συγχρονική μελέτη των δεδομένων που συναντάται αρκετά στη βιβλιογραφία, δεν επιτρέπει για διαφορετικές χώρες να εξαχθούν παρόμοια πρότυπα αιτιότητας. Έτσι σε μερικές χώρες οι θεσμοί

προκαλούν οικονομική ανάπτυξη, ενώ σε άλλες χώρες η οικονομική ανάπτυξη επιδρά στους θεσμούς. Επιπλέον τα αποτελέσματα από μία συγχρονική μελέτη μπορούν εύκολα να μεταβληθούν, με τη μεταβολή των αριθμών των χωρών που συμμετέχουν στην έρευνα, ή η επιλογή συγκεκριμένων οργανικών μεταβλητών στην προσπάθεια να επιλυθεί το πρόβλημα της κατεύθυνσης αιτιότητας. Επομένως η μελέτη των οικονομικών χρονοσειρών αποτελεί μία προτιμότερη μεθοδο για την εξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων.

Ένας αρκετά μεγάλος αριθμός εμπειρικών μελετών, στη διεθνή βιβλιογραφία, έχουν χρησιμοποιηθεί για την παροχή πειστικών αποδείξεων για να υποστηριχθεί η απόψη ότι διαφορές σε θεσμικό επίπεδο μπορούν να έχουν ένα σημαντικό αποτύπωμα στην οικονομική ανάπτυξη. Σε μία θεμελιώδη μελέτη, οι Knack and Keefer (1995), επισημαίνουν ότι η ποιότητα της γραφειοκρατείας, το ιδιοκτησιακό καθεστώς και τα δικαιώματα επί των περιουσιακών στοιχείων, αλλά και η πολιτική σταθερότητα ενός κράτους, συμβάλλουν στη θετική οικονομική ανάπτυξη. Μεταξύ άλλων, που υποστηρίζουν τις παραπάνω απόψεις, είναι και αυτές των Mauro (1995), Olson (1996), Keefer and Knack (1997), Hall and Jones (1999), Acemoglu et al. (2001), Grogan and Moers (2001). Για παράδειγμα οι Acemoglu et al. (2001), επισήμαναν την παρουσία μιας ισχυρής συσχέτισης μεταξύ των αποικιακών θεσμών και της οικονομικής απόδοσης. Μελετώντας την αποικιοκρατική Ευρώπη και τις πρακτικές, απέδειξαν ότι το μοναδικό αποτέλεσμα στο κατά κεφαλήν εισόδημα παρατηρήθηκε μέσω τη ορθής χρησιμοποίησης των θεσμών. Επομένως αυτό ανέδειξε ότι η διαδικασία βελτίωσης των θεσμών θα οδηγήσει στη βελτίωση στο κατά κεφαλήν εισόδημα.

Οι εμπειρικές μελέτες έχουν υπογραμμίσει ότι ακόμα και εάν λάβουμε υπόψη ως παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης την γεωγραφία και την ενσωμάτωση, μαζί με τους θεσμούς, ευρεία αποτελέσμα δείχνουν ότι οι τελευταίοι αναδεικνύονται κομβικοί (Rodrik et al., 2004). Η ενσωμάτωση δεν κατέχει κάποια απευθείας επιρροή στο εισόδημα και η σημασία της γεωγραφία είναι ισχνή και συχνά περιλαμβάνει ανακριβής δεδομένα. Από την άλλη πλευρά, η ενσωμάτωση σύμφωνα με τους Robinson et al. (2004), συσχετίζεται θετικά από την ποιότητα των θεσμών. Αυτό αιτιολογείται από γεγονός ότι οι θεσμοί ρυθμίζουν τη συγκριτική σταθερά της ισοροπίας, όπως επίσης και το οικονομικό επίπεδο και το ποσοστό ανάπτυξης.

Πέρα από την απευθείας επιρροή, είναι επίσης σημαντικό να ληφθεί υπόψη η έμμεση συσχέτιση των θεσμών με την οικονομική ανάπτυξη. Όπως αναφέρουν οι Ali and Krammer (2016) ο αντίκτυπος αυτός διπλασιάζεται και συνήθως περιλαμβάνει είτε την ανάμειξη με επιπλέον μεταβλητές, ή μέσω της λειτουργίας τους ως δίκτυο στην διακυβέρνηση του αντίκτυπου αυτών των μεταβλητών στην ανάπτυξη. Οι μεταβλητές που λαμβάνονται υπόψη είναι το εμπόριο, η πολιτική, η δημοκρατία και το ανθρώπινο κεφάλαιο¹.

Όσο αφορά το εμπόριο, διάφορες μελέτες έχουν γίνει από τους Dollar and Kraay (2003), Acemoglu et al (2005), Baliomoune-Lutz and Ndikumana (2007), σε διαφορετικά μέρη του κόσμου, διατυπώνοντας ότι ο κύριος παράγοντας που διαμορφώνει το αποτύπωμα του εμπορίου στην οικονομική ανάπτυξη είναι η παρουσία των θεσμών. Όσο αφορά την πολιτική, Easterly and Levine (2002), όπως επίσης και οι Fatas και Mihov (2005), ανέδειξαν ότι η επιρροή της πολιτικής στη ανάπτυξη, είναι σε μεγάλο βαθμό εξαρτώμενη από την ποιότητα των εθνικών θεσμών. Μελετώντας τα θέματα δημοκρατίας, οι Acemoglu and Robinson (2008), Commander and Nikolki (2010), Rigobon and Rodrik (2005), διαπίστωσαν ότι υπάρχει πολύ μικρή συσχέτιση μεταξύ της δημοκρατίας και της ανάπτυξης, αλλά μελετώντας τις σχέσεις μεταξύ διαφορετικών θεσμών, τα αποτελέσματα που προέκυψαν προτείνουν ότι η δημοκρατία όπως επίσης οι κανόνες δικαίου, είναι πολύτιμα στην απόδοση της οικονομίας. Οι Asiedu (2003), Banerjee et al (2005), Lee and Kim (2009), Miletkov and Wintoski (2012), εξετάσανε την ποιότητα των θεσμών, σε χαμηλού εισοδήματος χώρες και το ρόλο της οικονομικής ανάπτυξης στη βελτίωση των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων. Ο Woodruff (2006), πρότεινε ότι οι μελετητές όπως οι Acemoglu et al (2001, 2002), Ergemann and Sokoloff (2000), ανέπτυξαν μία ιστορική άποψη, για τη διασύνδεση μεταξύ των θεσμών και της οικονομικής ανάπτυξης. Από την δική του οπτική γωνία, αυτή η άποψη αντιμετωπίζει το πρόβλημα της αντίστροφης λογικής και των σχετικών κριτικών που ορθώνονται στην άποψη της σύνδεσης των θεσμών με την οικονομική ανάπτυξη.

¹ Ως ανθρώπινο κεφάλαιο θεωρούνται οι δεξιότητες, η γνώση, η εμπειρία που κατέχει ένα άτομο ή μία ομάδα ατόμων, υπό την οπτική γωνία της αξίας ή του κόστους που έχει αυτό σε ένα οργανισμό, εταιρία, ή χώρα.

Παρόλα αυτά μία θετική συσχέτιση μπορεί να στηριχθεί με εναλλακτικές επεξηγήσεις όσο αφορά τις σχέσεις μεταξύ των θεσμών και της οικονομικής ανάπτυξης. Η πιο απλή περίπτωση είναι όταν το εισόδημα αυξάνει, οι θεσμοί βελτιώνονται. Η άποψη αυτή διατυπώθηκε αρχικά από τον Lipset (1960), ο οποίος υποστηρίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη οδηγεί σε βελτιωμένους θεσμούς εξαιτίας της συσσώρευσης ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου. Οι Glaesar et al. (2004), επισημαίνουν ότι «καθώς η κοινωνία πλουτίζει, οι θεσμοί βελτιώνονται». Καθώς οι άνθρωποι γίνονται πλουσιότεροι, απαιτούν περισσότερα από τους δημόσιους θεσμούς, καλύτερες γραφειοκρατικές διαδικασίες, κανόνες, ασφάλεια και αξιόπιστη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία. Τέλος στη βιβλιογραφία των πολιτικών επιστημών ο Barro (1996), επιπλέον υποστηρίζει ότι ο εκδημοκρατισμός ακολουθεί το εισόδημα. Καθώς οι χώρες γίνονται πλουσιότερες, γίνονται και πιο δημοκρατικές, κατοχυρώνοντας περισσότερες πολιτικές ελευθερίες για τους πολίτες τους.

Η σχέση αιτιότητας μεταξύ των δύο αυτών μεταβλητών, μελετήθηκε από τους Chong and Calderon (2000), οι οποίοι υποστήριξαν ότι η κατεύθυνση της αιτιότητας μπορεί και είναι αμφίδρομη. Οι μελετητές συνέλεξαν παρόμοια στοιχεία μετρήσεων για τους θεσμούς, όπως η θεμελιώδης μελέτη των Knack and Keefer (1995), και ανέλυσαν τα πρότυπα αιτιότητας που αναβρέθηκαν μεταξύ των δύο μεταβλητών. Μελετώντας τις χρονολογικά ταξινομημένες παρατηρήσεις και τις οικονομικές χρονοσειρές για τις δύο μεταβλητές διαπίστωσαν ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των θεσμών και την οικονομική ανάπτυξη σε μία εθνική οικονομία. Από την άλλη δε, διαπιστώθηκαν επίσης ενδείξεις ότι η οικονομική ανάπτυξη επιδρά στους θεσμούς με κάποιο τρόπο. Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε από τους Chong and Calderon (2000), υπαγορεύεται από συγκεκριμένη διαθεσιμότητα δεδομένων και βασίστηκε σε 55 ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες. Οι πηγές των δεδομένων για τους θεσμούς ήταν πληροφορίες από το BERI², και το ICRG³, όπου το δείγμα κάλυπτε μέσες τιμές από τις περιόδους 1972 – 1995 και 1982 – 1985, αντίστοιχα.

Μία άλλη μελέτη που έχει καταγραφεί από τη διεθνή βιβλιογραφία είναι αυτή των Glaeses et al. (2004). Κατά την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ως δείγμα 54-71

² Business Enviromental Risk Intelligence

³ International Country Risk Guide

ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες εθνικές οικονομίες. Οι δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι ICRG 1982 – 1997, WGI⁴ 1998 – 2000, Polity IV 1960 – 2000 όπου διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει αιτιακή συσχέτιση μεταξύ θεσμών και οικονομικής ανάπτυξης.

Οι Vega –Gordillo and Alvarez – Arce (2003), χρησιμοποίησαν δείγματα από 45 ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες, μελετώντας δεδομένα του Fraser Institute & Freedom House⁵, 1975 – 1995. Τα κύρια ευρήματα της έρευνας οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι οι οικονομικές και πολιτικές ελευθερίες συντελούν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη. Αντίστροφα διαπιστώθηκε ότι η οικονομική ανάπτυξη προκαλεί πολιτικές ελευθερίες. Η δημοκρατία επίσης προάγει την οικονομική ανάπτυξη και αυξάνει την οικονομική ελευθερία. Προτάθηκε μέσω της έρευνάς τους ότι οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες θα πρέπει να εκμεταλλευτούν την αναδιαμόρφωση των θεσμών στο εσωτερικό και να παγιώσουν πολιτικές και οικονομικές ελευθερίες.

Παρόμοια ευρήματα παρουσίασε και η μελέτη του Dawson (2003), ο οποίος προσπάθησε να συγκεντρώσει, το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες από την ίδια πηγή, για όσες χώρες οι πληροφορίες αυτές ήταν διαθέσιμες, συσχετίζοντας θετικά το επίπεδο των οικονομικών ελευθεριών ως αλληλεπίδραση στη μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη. Ειδικότερα, η μελέτη κατέδειξε ότι τα επίπεδα ελευθεριών συσχετίζονται με τις ελεύθερες αγορές και την προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας. Αυτοί οι δύο παράγοντες προέρχονται από τη συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ της οικονομικής ελευθερίας και της οικονομικής ανάπτυξης. Επίσης ενδιαφέρουσα είναι η ανάδειξη των επενδυτικών τάσεων ως μία σημαντική παράμετρος, στον επηρεασμό της ικανότητας της οικονομικής ελευθερίας να επιδρά στην ανάπτυξη. Τέλος μετρήσιμο μέγεθος, ως προς την οικονομική ελευθερία, αναδείχθηκαν οι πολιτικές και κοινωνικές ελευθερίες.

Ο Justensen (2008), ερευνά εάν οι οικονομικές ελευθερίες συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη ή η συσχέτιση έχει την αντίστροφη κατεύθυνση και αναλύει εάν όλες οι διαστάσεις των οικονομικών ελευθεριών πραγματικά παίζουν ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη. Στη μελέτη του αναδύεται ότι μερικές πτυχές

⁴ World Wide Governance Indicator

⁵ Το Fraser Institute είναι δημόσιο Καναδικό Think Tank και φιλανθρωπικός Οργανισμός.

οικονομικών ελευθεριών επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Παρόλα αυτά, υπάρχει μία συγκεκριμένη αδυναμία στην απόδειξη ότι η οικονομική ανάπτυξη επηρεάζει τις οικονομικές ελευθερίες. Συμπερασματικά η έρευνα του Justensen αναφέρει ότι η οικονομική ελευθερία συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη αλλά συγκεκριμένοι δευτερεύοντες δείκτες οικονομικής ελευθερίας παίζουν ένα σημαντικότερο ρόλο από ότι άλλοι στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και τη μεταξύ τους συσχέτιση. Οι Lee and Kim (2009), μελετώντας 63 ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες, λαμβάνοντας υπόψη των δείκτη Policy IV, 1965 – 2000, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μία αμφίδρομη σχέση συσχέτισης μεταξύ των θεσμών και της οικονομικής ανάπτυξης.

Μία άλλη κατηγορία όμως μελετών, εκτός των παραπάνω που αφορούν στο συσχετισμό αιτιότητας μεταξύ θεσμών και οικονομικής ανάπτυξης είναι και αυτές που αφορούν την επιρροή των θεσμών στην οικονομική ανάπτυξη βασισμένες σε διαφορετικά επίπεδα εσόδων για κάθε οικονομία. Οι Aixala and Farbo (2008), λαμβάνοντας υπόψη τους δείκτες WGI 1996 - 2000, πραγματοποίησαν αμφίδρομο έλεγχο αιτιότητας, σε ένα δείγμα 64 πλουσίων κρατών και 94 φτωχών κρατών. Τα συμπεράσματα της μελέτης κατέδειξαν ότι το νομοθετικό πλαίσιο είναι ο θεσμός που επηρεάζει περισσότερο στις πλούσιες χώρες, ενώ όσο αφορά τις φτωχές, η διαφθορά και η δυνατότητα ελέγχου είναι αυτή που παρουσιάζει πρωτεύοντα ρόλο. Μία αντιστοιχη έρευνα από του Law and Bany – Ariffin (2008), σε 72 χώρες, λαμβάνοντας υποψη τον δείκτη ICRG 1980 – 2001, ανέδειξε ότι οι θεσμοί είναι είναι πιο ευαίσθητοι στις χωρες με μέσων ή χαμηλών εσόδων της οικονομίας τους.

Οι Law et al (2013), συνδιάζουν τις παραπάνω έρευνες σε μία μελέτη, όπου εξέτασαν τη συσχέτιση αιτιότητας μεταξύ θεσμών και οικονομικής ανάπτυξης, ανάλογα την κατηγορία εσόδων μιας οικονομίας, χρησιμοποιώντας στοιχεία από 60 χώρες, από τους δείκτες ICRG και WGI. Τα εμπειρικά αποτελέσματα ανάδειξαν ότι υπάρχει μία αμφίδρομη σχέση αιτιότητας μεταξύ θεσμών οικονομικής ανάπτυξης. Τα ευρήματα επίσης οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο συσχετισμός μεταξύ θεσμών και οικονομικής ανάπτυξης ποικίλει ανάλογα το επίπεδο εσόδων κάθε οικονομίας. Η βελτιωμένη θεσμική ποιότητα προάγει την οικονομική ανάπτυξη σε πλούσιες χώρες, ενώ η οικονομική ανάπτυξη τείνει να ενδυναμώσει την ποιότητα των θεσμών σε φτωχές χώρες.

Καθώς αυτά τα δεδομένα είναι βασισμένα σε εκτιμήσεις ειδικών μπορεί να είναι υποκειμενικές εκτιμήσεις. Στη σημερινή εποχή νέα δεδομένα για τους θεσμούς, σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν προκύψει. Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες έχουν αυξανόμενη αντίληψη για την σημασία του ρόλου των θεσμών και την ποιοτική τους βελτίωση, αλλά και μεγαλύτερη πρόσβαση σε περισσότερους και ποιοτικότερους δείκτες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να είναι αποτελεσματικότερη η μελέτη συσχέτισης των μεταβλητών θεσμοί - οικονομική ανάπτυξη, μέσω των χρονολογικά ταξινομημένων αλληλουχιών παρατηρήσεων και τις οικονομικές χρονοσειρές.

Σε γενικές γραμμές μπορεί να ειπωθεί ότι το κύριο συμπέρασμα το οποίο έχει προκύψει είναι ότι οι θεσμοί είναι θετικοί, στατιστικά σημαντικοί και καθοριστικοί παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης. Οι περισσότερες από τις μελέτες για τη συσχέτιση μεταξύ των θεσμών και της οικονομικής ανάπτυξης, εφαρμόζουν την συγχρονική ανάλυση δεδομένων, δηλαδή η σχέση των δύο αυτών μεταβλητών μελετάται για συγκεκριμένη χρονική στιγμή και όχι μελετώντας μία χρονολογική σειρά δεδομένων.

Παρά όμως την γενική αυτή αντίληψη, μερικοί μελετητές έχουν αντικρούσει αυτή την άποψη. Ο Bardham (2005), διατυπώνει ότι οι μετρήσεις των θεσμών δημιουργούν σύγχυση, ενώ ο North (1981), υποστηρίζει ότι οι θεσμοί πρέπει να «σχεδιάζονται». Οι Glaeser et al (2004), διαβουλεύονται ότι οι μετρήσεις χρησιμοποιούνται σαν ένας τρόπος να επισημανθεί πως η έλλειψη σχέσης μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και των προτεινόμενων συνταγματικών μέτρων που αφορούν τους θεσμούς. Ο ισχυρισμός αυτός αιτιολογείται καθώς η ποιότητα των θεσμών έχει σημασία, όταν μιλάμε για τη συσχέτιση τους με την οικονομική ανάπτυξη, γιατί όσο αυξάνει το εισόδημα απλώς βελτιώνεται η ποιότητά τους. Λοιποί ερευνητές αναφέρουν κάποιες έγκυρες κριτικές, αλλά παρόλα αυτά κανείς δεν αντιτίθεται στην εμπειρική έρευνα που αφορά το ρόλο των θεσμών.

2.2 Η Τοποθέτηση της Αλβανίας ως προς την Οικονομία και την Ποιότητα των Θεσμών

Η Αλβανία εντάσσεται στην ευρύτερη περιοχή των χωρών της Βαλκανικής χερσονήσου, που στη βιβλιογραφία αναφέρεται και ως περιοχή των Βαλκανίων των 13 χωρών, BAL - 13. Η περιοχή αυτή περιλαμβάνει τις 11 χώρες που

βρίσκονται εντός των ορίων της Βαλκανικής Χερσονήσου⁶. Εκτός των γεωγραφικών ορίων, η περιοχή μπορεί να συμπεριλάβει επίσης τη Μολδαβία για ιστορικούς λόγους, ως πρώην επαρχία της Ρουμανίας και το Κόσοβο, που εν μέρη αναγνωρίζεται ως ανεξάρτητο κράτος⁷. Οι χώρες της BAL- 13 συμμετέχουν σε οικονομικές ενώσεις και σχηματισμούς χωρών. Όσο αφορά την Αλβανία θεωρείται μία οικονομία υπό μετάβαση, από μία κεντρική οικονομία σε οικονομία υπό τους όρους της ελεύθερης αγοράς, σε διαδικασία προαξιολόγησης. Είναι μέλος της Οικονομικής Συνεργασίας της Μαύρης Θάλασσας (Εύξεινου Πόντου)⁸, και της Παρευξείνιας Τράπεζας Εμπορίου και Ανάπτυξης⁹, μέλος του Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO) καθώς επίσης του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ ή OSCE)¹⁰.

Σύμφωνα με το World Factbook η οικονομία της Αλβανίας βασίζεται στους τομείς των υπηρεσιών (54,1%), της γεωργίας (21,7%) και στη βιομηχανία (24,2%). Η χώρα έχει κάποιο φυσικό πλούτο και η οικονομία της κυρίως ενισχύεται από τον πρωτογενή τομέα, επεξεργασία πρώτων υλών, υλοτομία, τσιμεντοβιομηχανία, παραγωγή χημικών υλών, εξόρυξη βασικών μεταλλευμάτων, παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας, τουρισμό, βιομηχανία κλωστουφαντουργίας και εξόρυξη πετρελαίου. Οι βασικοί τομείς της οικονομίας είναι η ενέργεια, η μεταλλουργία, γεωργία - κτηνοτροφία και τουρισμός. Τα κυριότερα εξαγωγίμα βιομηχανικά προϊόντα είναι τα υφάσματα και τα χρώματα. Επιπλέον ο τουρισμός είναι μία αξιοσημείωτη πηγή εθνικού εισοδήματος, ειδικότερα τους θερινούς μήνες. με περισσότερους από 3,8 εκατομύρια τουρίστες ετησίως, δημιουργώντας έτσι εισόδημα της τάξης του 1,5 δις ευρώ.

Ως επακόλουθο της πτώσης του Κουμμουνισμού το 1990¹¹, στην Αλβανία υπήρξε ένα κύμα μαζικής μετανάστευσης στην Ιταλία και την Ελλάδα. Η χώρα

⁶ Η περιοχή της Βαλκανικής Χερσονήσου περιλαμβάνει τις εξής χώρες: Αλβανία, Βοσνία - Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Β. Μακεδονία, Ελλάδα, Μαυροβούνιο, Ρουμανία, Σερβία, Σλοβενία, Τουρκία.

⁷ Το Κόσοβο (Κοσσυφοπέδιο) είναι μία αμφισβητούμενη περιοχή μεταξύ Σερβίας και της τοπικής κυβέρνησης, που μονομερώς διακήρυξε την ανεξαρτησία του το 2008 και η οποία αναγνωρίζεται μερικώς από τη Διεθνή Κοινότητα ως ανεξάρτητο κράτος (93 κράτη μέλη του ΟΗΕ).

⁸ BSEC - Black Sea Economic Cooperation

⁹ BSTDB - Black Sea Trade and Development Bank

¹⁰ NATO : North Atlantic Treaty Organization, OSCE: Organization for Security and Cooperation in Europe.

¹¹ Η πτώση του Κουμμουνισμού στην Αλβανία ήταν η τελευταία τέτοιου μεγέθους πολιτική εξέλιξη στην Ευρώπη και εκτός της ΕΣΣΔ και άρχισε το Δεκέμβριο του 1990.

προσπάθησε να μεταβεί σε καθεστώς αυτάρκειας κάτι που τελικά το επέτυχε. Προσπάθειες μετασχηματισμού της οικονομίας ξεκίνησαν στις αρχές του 1992, μετά από μία σημαντική άυξηση του Εθνικού Ακαθάριστου Προϊόντος άνω του 50%, από την μέγιστη τιμή του 1989.

Η δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση που ανέλαβε το 1992, προώθησε ένα φιλόδοξο σχέδιο αναμόρφωσης της οικονομίας, προκειμένου να άρει τους οικονομικούς περιορισμούς και να τοποθετήσει τη χώρα σε μία όδο που θα την οδηγούσε σε οικονομία αγοράς. Στοιχείο κλειδί για αυτήν την αλλαγή ήταν η φιλελευθεροποίηση του συναλλαγματικού συστήματος, η δημοσιονομική ενοποίηση, οι νομισματικοί περιορισμοί και μία σταθερή πολιτική εισοδήματος. Αυτές συμπληρώθηκαν από μια ολοκληρωμένη δέσμη διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικοποιήσεων, των μεταρρυθμίσεων των επιχειρήσεων και του χρηματοπιστωτικού τομέα και τη δημιουργία του νομικού πλαισίου για μια οικονομία της αγοράς αλλά και τη δραστηριότητα του ιδιωτικού τομέα. Οι περισσότερες γεωργικές παραγωγές, κρατικές κατοικίες και μικρές βιομηχανίες ιδιωτικοποιήθηκαν. Αυτή η τάση συνεχίστηκε με την ιδιωτικοποίηση των μεταφορών, των υπηρεσιών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Το 1995 η κυβέρνηση άρχισε να ιδιωτικοποιεί μεγάλες κρατικές επιχειρήσεις..

Η Αλβανία είναι μία χαμηλού εισοδήματος χώρα συγκρινόμενη με τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Σύμφωνα με τη Eurostat το κατά κεφαλήν Εθνικό Ακαθάριστο προϊόν της Αλβανίας, αντιστοιχεί στο 35% της μέσης τιμής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2008. Το ποσοστό ανεργίας για το 2018 ήταν 12,4%. Τα αρχικά δείγματα για την πορεία της Αλβανικής Οικονομίας ήταν αρκετά ενθαρυντικά. Με ηγέτη τον πρωτογενή τομέα υπήρξε μία πραγματική άυξηση του Εθνικού Ακαθάριστου προϊόντος της τάξης του 111% τα 1993, 89% το 1994, και περισσότερο από 119% το 1995 με την το μεγαλύτερο ποσοστό ανάπτυξης στον ιδιωτικό τομέα. Ο ετήσιος πληθωρισμός έπεσε από το 25% στο μηδέν το 1991. Το Αλβανικό νόμισμα το Lek, σταθεροποιούνταν, οι ανάγκη για ανθρωπιστική βοήθεια στην χώρα άρχισε να μειώνεται. Η ταχύτητα ανάπτυξης του ιδιωτικού επιχειρηματικού τομέα κατά το άνοιγμα και φιλελευθεροποίηση της Αλβανικής Οικονομίας παρουσίαζε καλύτερα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Παρόλα αυτά, από το 1995 η πρόοδος αυτή παρουσίασε κάποια προβλήματα με αμελητέα

άυξηση του ΕΑΠ και με συρρίκνωση της οικονομίας κατά 59% το 1997. Η κυβερνητική αδυναμία για την εφαρμογή πολιτικών οικονομικής σταθερότητας κατά το 1996 συνέβαλε στις αυξημένες πληθωριστικές τάσεις, κάτι που το επηρέασε επίσης οι ελλειμματικοί προϋπολογισμοί, που υπερέβησαν το 0,12%. Ο πληθωρισμός άγγιξε το 0.2% το 1996 και 0,5% το 1997. με Η κατάρρευση των οικονομικών πυραμίδων στις αρχές του 1997 – που είχε προσελκύσει καταθέσεις από ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό του πληθυσμό της χώρας- πυροδότησε κοινωνική αναταραχή και διαδηλώσεις που οδήγησαν σε πάνω από 1.500 θανάτους, προκάλεσε μεγάλη καταστροφή περιουσιακών στοιχείων και μία πτώση της τάξης του 0.08% στο ΕΑΠ. Το lek αρχικά απώλεσε το μισό της αξίας του κατά την κρίση του 1997 προτού αναπηδήσει στην ισοτιμία 0.00143 έναντι του δολλαρίου. Η κυβέρνηση που ανέλαβε το 1997 αναγκάστηκε να λάβει σκληρά μέτρα για να επαναφέρει την δημόσια τάξη και να αναζωογονήσει την οικονομική δραστηριότητα και το εμπόριο.

Η Αλβανία επί του παρόντος διέρχεται από μία έντονη μακροοικονομική αναδιάρθρωση υπό το καθεστώς του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Διαπιστώνεται μία βαθιά ανάγκη για αλλαγές, σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Τα κύρια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας έεχουν ιδιωτικοποιηθεί, η μακροοικονομική ανάπτυξη υπολογίζεται στο 59%, τα τελευταία πέντε χρόνια και ο πληθωρισμός είναι μειωμένος και σταθερός. Η κυβέρνηση λαμβάνει μέτρα ώστε να περιορίσει το οργανωμένο έγκλημα και να μειώσει την παραοικονομία ώστε να προσελκύσει ξένες επενδύσεις.

Η οικονομία σε μεγάλο μέρος ενισχύεται από εμβάσματα εξωτερικού που εκπροσωπούν το 15% του ΕΑΠ, από μετανάστες που κατοικούν στην Ελλάδα και την Ιταλία. Οι αναδιάρθρωση της Αλβανικής οικονομίας χαρακτηρίζεται από περιορισμένες δυνατότητες σε θέματα γραφειοκρατίας, και χαμηλά επίπεδα εισοδήματος, παράγοντες που καθιστούν τον πληθυσμό ευάλωτο στην ανεργία, τις πληθωριστικές τάσεις και λοιπά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν αρνητικά το εισόδημα. Τα εμβάσματα εξωτερικού που ενισχύουν το ΕΑΠ βοηθούν το πλεόνασμα που δημιουργείται στο εμπορικό ισοζύγιο πληρωμών εξωτερικού. Οι επενδύσεις μεγάλης κλίμακας από το εξωτερικό συνεχίζουν να βρίσκουν εμπόδια στις περιορισμένες δυνατότητες της χώρας από πλευράς υποδομών.

Η Αλβανία έχει αιτηθεί την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) από το 2009, κάτι που αναμένεται να βελτιώσει την θέση της οικονομίας της. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει προειδοποιήσει την ηγεσία της χώρας το 2017 για ελεύθερη και δίκαιη εκλογική διαδικασία, προτού ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις ένταξης της χώρας στην ΕΕ. Επιπλέον έχουν εκφραστεί ανησυχίες σχετικά με την ισχύουσα κατάσταση ως προς την ακεραιότητα του δικαστικού συστήματος της χώρας, τη διαφθορά και τη γενικότερη διαδικασία των δικαστικών υποθέσεων και της πολιτικής ανάμειξης σε έρευνες για νομικές υποθέσεις. Παρόλα αυτά το Μάιο του 2019 ο αρμόδιος επίτροπος για την διέυρυνση της ΕΕ ανακοίνωσε το άνοιγμα των διαπραγματεύσεων για την ένταξη της Αλβανίας. .

Η Αλβανία σύμφωνα με το WEF¹² και τις αντίστοιχες τιμές του δείκτη GCI ανήκει στο 2^ο στάδιο ανάπτυξης (efficiency-driven stage). Ο Μ.Ο των τιμών του GCI-2015/16 για τις χώρες BAL-13 είναι υψηλότερος από τον Μ.Ο των τιμών του GCI-2005/06, καταδεικνύοντας μία βελτίωση στην ανταγωνιστικότητα της υπόψη περιοχής. Παρά τη βελτίωση οι χώρες BAL-13 δεν παρέχουν ένα περιβάλλον ευνοϊκό για την καινοτομία. Το μέγεθος των αγορών τους είναι σημαντικά μικρότερο από το αντίστοιχο μέγεθος της ΕΕ, των ΗΠΑ και της Κίνας, ενώ μελετώντας το δείκτη GCI διαπιστώνουμε ότι η ανταγωνιστικότητά τους υστερεί σημαντικά σε σχέση με τις περιοχές αυτές και ιδιαίτερα με τις ΗΠΑ.

Σε ό,τι αφορά στην Αλβανία, για την οποία έχουμε μετρήσεις του δείκτη GCI από το έτος 2005/06, ο Μ.Ο των τιμών του GCI και συνεπώς η ανταγωνιστικότητά της υστερεί σε σχέση με την αντίστοιχη της BAL-13 για τα έτη 2005/06 – 2010/11, ενώ για τα έτη 2011/12 – 2017/19 βρίσκεται στα ίδια περίπου επίπεδα. Σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της BAL-13, διαπιστώνουμε ότι για τα έτη 2005/06 – 2010/11 βρίσκεται στην 11^η θέση, ενώ για τα έτη 2011/12 – 2018/19 βρίσκεται στην 9^η θέση. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η Αλβανία παρουσίαζε από τα χειρότερα επίπεδα ανταγωνιστικότητας στη BAL-13 για τα έτη 2005/06 – 2010/11, ενώ έχει βελτιώσει σημαντικά την ανταγωνιστικότητά της κατά τα τελευταία έτη, παρουσιάζοντας μία άνοδο 34 θέσεων από το 2007 – 2019. Σε σχέση με την ΕΕ, τις ΗΠΑ και την Κίνα, η ανταγωνιστικότητα της Αλβανία υστερεί σημαντικά σε σχέση με τις περιοχές αυτές και ιδιαίτερα με τις ΗΠΑ.

¹² World Economic Forum

Διαπιστώνουμε λοιπόν, σε γενικές γραμμές, ότι το κύριο συμπέρασμα το οποίο έχει προκύψει είναι πως οι θεσμοί είναι θετικοί, στατιστικά σημαντικοί και καθοριστικοί παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης. Η Αλβανία, ως μία οικονομία υπό μετάβαση, αποτελεί ένα εξαιρετικό και ενδιαφέρον παράδειγμα για την ανάλυση του ρόλου των θεσμών, σε σχέση με την οικονομική ανάπτυξη της. Η θεσμική κληρονομιά από το πρώην κομμουνιστικό καθεστώς που διατηρούταν έως το 1990, λειτούργησε ως ανασταλτικός παράγοντας στην εξέλιξη των θεσμών στην Αλβανία, όπως και στις περισσότερες άλλωστε αντίστοιχες οικονομίες υπό μετάβαση, γνωστές και ως χώρες του «πρώην Ανατολικού Μπλοκ».

Πολλοί οργανισμοί που σχηματίστηκαν στην μετακομμουνιστική περίοδο ήταν άμεση συνέχεια των οργανισμών που δραστηριοποιούνταν στην περίοδο πριν το 1990, όπως εμπορικές ενώσεις, βιομηχανικοί και γεωργικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι ήταν μερικώς ανεξάρτητοι από την πολιτεία καθώς είτε του έλεγχε, είτε τους επόπτευε (Kubiche, 2000). Οι παραπάνω διαπιστώσεις δημιουργούν την ανάγκη και τις προϋποθέσεις για την διενέργεια μιας περαιτέρω εμπειρικής μελέτης, προκειμένου να διαπιστωθεί ποια είναι η ακριβής συσχέτιση μεταξύ των θεσμών και της οικονομικής ανάπτυξης στην συγκεκριμένη περιπτώσιολογική μελέτη, αντικείμενο που θα απασχολήσει την παρούσα διπλωματική εργασία στα επόμενα κεφάλαια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Ως αρχικό σημείο αναφοράς αυτής της έρευνας μπορεί να ληθεί υπόψη η υπόθεση, ότι οι θεσμοί επηρεάζουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες αλληλεπιδρούν όλοι οι παράγοντες της οικονομικής ζωής, πολιτεία, επιχειρηματίες αλλά και ιδιώτες, ειδικά σε σχέση με τη σταθερότητα των πολιτικών θεσμών και τη ευθύνη διακυβέρνησης, την συμμετοχικότητα και την εκπροσώπηση των πολιτών, στον καθορισμό της πολιτικής διακυβέρνησης, την έκταση της διαφθοράς και σε τι βαθμό αυτή κυριεύει την επίσημη πολιτεία, την ποιότητα των υποδομών που ευνοούν την επιχειρηματικότητα καθώς και το επιχειρηματικό περιβάλλον, αλλά και την ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών (εκπαίδευση, προαγωγή ερευνητικού πλαισίου, αναπτυξιακά συστήματα, και προώθηση καινοτομίας). Λαμβάνοντας υπόψη λοιπόν την υφιστάμενη βιβλιογραφία αλλά και το σκοπό της παρούσας μελέτης θα γίνει περιπτωσιολογική εμπειρική μελέτη για την περίπτωση της συσχέτισης μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης της Αλβανίας και των θεσμών ως μετρήσιμο μέγεθος.

Στην παρούσα μελέτη το θεσμικό περιβάλλον αναφέρεται στην ανάπτυξη των δημοκρατικών θεσμών, που περιλαμβάνουν τους επίσημους θεσμούς, όπως κοινοβούλιο και πολιτικά κόμματα αλλά και ανεπίσημους θεσμούς όπως πολιτικοκοινωνικούς οργανισμούς. Οι κανόνες δικαίου καθώς επίσης ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ακόμα ένα σημαντικό χαρακτηριστικό του θεσμικού περιβάλλοντος. Η μελέτη επικεντρώνεται σε επιλεγμένους θεσμούς σύμφωνα με τις μετρήσεις του δείκτη WGI, και τα στοιχεία που συγκεντρώνονται από την Παγκόσμια Τράπεζα (Kaufman et al., 2010)¹³. Η ανάλυση επίσης δομείται από στοιχεία που παρουσιάζουν τους θεσμούς υπό το ίδιο πρίσμα, όπως οι βάσεις δεδομένων από το Freedom House, Transparency International, Doing Business Database, το Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας από το ίδρυμα Heritage Foundation, τη βάση δεδομένων του Frazer Institute και το δείκτη Polity IV, του Center of Systemic Peace/CSP, (Κέντρο Συστημικής Ειρήνης) από το Πανεπιστήμιο του Μέριλαντ.

¹³ Σύμφωνα με το συγγραφέα η διακυβέρνηση ορίζεται ως " παραδόσεις και θεσμοί, μέσω των οποίων ασκείται η εξουσία σε μία χώρα. Αυτό περιλαμβάνει α) τη διαδικασία μέσω της οποίας η κυβέρνηση εκλέγεται, ελέγχεται και αντικαθίσταται, β) την ικανότητα της κάθε κυβέρνησης να μορφοποιεί και να εισάγει αποτελεσματικές θεσμικές πολιτικές και γ) το σεβασμό των πολιτών και της πολιτείας για τους οικονομικούς θεσμούς και την κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ τους".

Οι επίσημοι θεσμοί, σε συνδιασμό με την κακοδιαχείρησή τους, μέσω της διεύθυνσης της διαφθοράς σε πολιτειακό επίπεδο, συνεχίζουν να μορφοποιούν το επιχειρηματικό περιβάλλον μιας χώρας, ιδιαίτερα στις οικονομίες υπό μετάβαση, (Barret et al, 2013). Η ανάλυση της παρούσας μελέτης αποτελείται από διάφορους δείκτες διακυβέρνησης που συνδιάζονται σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες που συμπεριλαμβάνουν, χωρίς όμως να περιορίζονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- Γενικό επίπεδο διακυβέρνησης (πολιτική σταθερότητα, κυβερνητικός έλεγχος, έλεγχος της διαφθοράς και πολιτικές ελευθερίες).
- Θεσμούς που διαμορφώνονται από το δημόσιο τομέα.
- Επιχειρηματικό περιβάλλον, και οι στενή έννοια των θεσμών, όπως νομικό καθεστώς, προστασία επενδύσεων - επενδυτών, πιστοληπτική ικανότητα, δικαιώματα και ελευθερίες σε απόκτηση περιουσιακών στοιχείων, γραφειοκρατία και ευκολία σύναψης συμφωνιών, παραχώρησης αδειών.

Λαμβάνοντας υπόψιν την τοποθέτηση της Αλβανικής Οικονομίας σε καθεστώς οικονομίας υπό μετάβαση, οι ζητούμενες μετρήσεις θεωρούμε ότι είναι χρήσιμες από το 1990 και μετά χρονολογία κατά την οποία κατέρρευσε το κομμουνιστικό σύστημα διακυβέρνησης της χώρας, οπότε η ανάλυση των δεδομένων θα πραγματοποιηθεί σε βαθos των τελευταίων 30 χρόνων.

3.1 Μεθοδολογία Έρευνας - Γραμμική Παλινδρόμηση (Απλή και Πολλαπλή Παλινδρόμηση Simple and Multiple Regression)

Γραμμική παλινδρόμηση είναι μια προσέγγιση μοντελοποίησης της σχέσης μιας απλής εξαρτημένης (dependent) μεταβλητής με μια ή περισσότερες ανεξάρτητες (independent) / μη ερμηνευτικές (explanatory) μεταβλητές. Η μεταβλητή/ες δεν θεωρείται/ούνται τυχαία/ες ενώ η θεωρείται τυχαία μεταβλητή. Στην περίπτωση που έχουμε μια μόνο ανεξάρτητη / ερμηνευτική μεταβλητή τότε η μοντελοποίηση ονομάζεται απλή γραμμική παλινδρόμηση. Στην απλή γραμμική παλινδρόμηση έχουμε ένα σύνολο με δείγματα τιμών. Θεωρούμε το απλούστερο μοντέλο που θα μπορούσε να ερμηνεύσει μια τέτοια σχέση το απλό γραμμικό μοντέλο. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό θεωρούμε ότι τα X_i , Y_i συνδέονται με τη σχέση

$$Y = b + b X + \varepsilon \quad 0 \leq i = 1, 2, \dots, n$$

Έχοντας αυτό το μοντέλο μπορούμε να "προβλέψουμε" τις τιμές του Y για νέες τιμές του X .

Κύριο πρόβλημα σε αυτή την περίπτωση αποτελεί η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ δυο (scaled) μεταβλητών X, Y . Το γενικό πρόβλημα περιγράφεται ως εξής: από έναν (θεωρητικά άπειρο) πληθυσμό λαμβάνουμε ένα δείγμα μεγέθους n και για κάθε άτομο του δείγματος καταγράφουμε τις τιμές δύο μεταβλητών X, Y . Με βάση λοιπόν τα ζεύγη τιμών $(X_1, Y_1), (X_2, Y_2), \dots, (X_n, Y_n)$ επιθυμούμε να διερευνήσουμε τη σχέση μεταξύ των μεταβλητών X, Y . Επιπλέον θεωρούμε ότι:

- Η μεταβλητή X η οποία καλείται *ανεξάρτητη* (independent) ή *ερμηνευτική μεταβλητή* (explanatory variable) δεν θεωρείται τυχαία, ενώ
- Η μεταβλητή Y η οποία καλείται *εξαρτημένη* (dependent) ή *μεταβλητή απόκρισης* (response variable) θεωρείται τυχαία μεταβλητή.

Η επέκταση σε πολλαπλές και / ή Ευκλείδειος φορέας | διάνυσμα - αποτιμώνται μεταβλητές πρόβλεψης (συμβολίζεται με κεφάλαιο X) είναι γνωστή ως πολλαπλά γραμμικής παλινδρόμησης, γνωστό και ως πολυμεταβλητή γραμμικής παλινδρόμησης». Σχεδόν όλα τα μοντέλα παλινδρόμησης του πραγματικού κόσμου περιλαμβάνουν πολλαπλούς προγνωστικούς παράγοντες, και οι βασικές περιγραφές της γραμμικής παλινδρόμησης συχνά διατυπώνονται όσον αφορά το μοντέλο πολλαπλής παλινδρόμησης. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό θεωρούμε ότι τα X_i, Y_i συνδέονται με τη σχέση:

$$Y = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_{p-1}X_{p-1} + \varepsilon,$$

Το πρώτο βήμα είναι να γίνει μια γραφική παράσταση των δεδομένων έτσι ώστε να πάρουμε μια πρώτη εικόνα της σχέσης που υπάρχει ανάμεσα στις μεταβλητές. Τα ζεύγη των παρατηρήσεων παριστάνονται σε ένα ορθοκανονικό σύστημα συντεταγμένων, όπου στον άξονα x παριστάνονται οι τιμές της ανεξάρτητης μεταβλητής και στον άξονα y της εξαρτημένης. Οπότε σχηματίζεται ένα πλήθος σημείων που καλείται νέφος σημείων ή διάγραμμα διασποράς. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι με τη μελέτη αυτή θέλουμε να εξηγήσουμε τις μεταβολές της εξαρτημένης μεταβλητής. Ενώ η ανεξάρτητη μεταβλητή πιστεύουμε ότι επιδρά

στην εξαρτημένη και προκαλεί τις μεταβολές και επομένως χρησιμοποιείται για να ερμηνευτεί η μεταβλητότητα που παρουσιάζει η εξαρτημένη μεταβλητή. Η απλούστερη σχέση που μπορεί να συνδέει δυο μεταβλητές είναι η γραμμική και θα ασχοληθούμε μόνο σε αυτήν την περίπτωση, αφού πολλές άλλες μορφές σχέσεων μπορούν εύκολα με κάποιους κατάλληλους μετασχηματισμούς των μεταβλητών να αναχθούν σε γραμμικές.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί, το πρώτο βήμα στη μελέτη της παλινδρόμησης είναι η κατασκευή του διαγράμματος διασποράς. Στην συνέχεια η μελέτη συνεχίζεται με τον υπολογισμό του συντελεστή συσχέτισης. Συντελεστής Συσχέτισης καλείται η ποσοτική μέτρηση της έντασης της (γραμμικής) σχέσης μεταξύ των μεταβλητών. Ο συντελεστής αυτός καλείται γραμμικός συντελεστής συσχέτισης και συμβολίζεται με ρ ενώ η αντίστοιχη εκτίμησή του με r .

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{[\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2][\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2]}} = \frac{n \sum_{i=1}^n xy - \sum_{i=1}^n x \sum_{i=1}^n y}{\sqrt{[n \sum_{i=1}^n x^2 - (\sum_{i=1}^n x)^2](\sum_{i=1}^n y)^2}} = \frac{\text{cov}(X, Y)}{\sigma_x \sigma_y}$$

Όπου

$$\text{cov}(X, Y) = E(X - \bar{X})(Y - \bar{Y}) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y}) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n xy - \bar{x}\bar{y}$$

Και καλείται συνδιακύμανση των δυο μεταβλητών.

Αντίστοιχα ο γραμμικός συντελεστής r κατά την πολλαπλή παλινδρόμηση υπολογίζεται όπως παρακάτω:

$$r_{ij} = \frac{\sum x_i x_j}{\sqrt{\sum x_i^2 \sum x_j^2}}$$

Όταν η συνδιακύμανση (συνδιασπορά) είναι θετικός αριθμός τότε οι μεταβλητές είναι θετικά συσχετισμένες και μεταβάλλονται ομόρροπα. Αν η συνδιακύμανση είναι αρνητικός αριθμός τότε οι μεταβλητές είναι αρνητικά

συσχετισμένες και μεταβάλλονται αντίρροπα. Αν η συνδιακύμανση είναι ίση με μηδέν τότε δεν υπάρχει γραμμική συσχετισμένη των δυο μεταβλητών. Στην περίπτωση αυτή λέμε ότι οι δυο μεταβλητές είναι γραμμικά ασυσχέτιστες. Η συνδιακύμανση εξαρτάται από τις μονάδες μέτρησης των δυο μεταβλητών δηλαδή η μονάδα μέτρησής της είναι ίση με το γινόμενο των μονάδων μέτρησης των δυο μεταβλητών. Δεν μπορεί να εκφράσει με αντικειμενικότητα το βαθμό της γραμμικής συσχετισμένης, ούτε όμως και να χρησιμοποιηθεί για τη σύγκριση του βαθμού γραμμικής συσχετισμένης διαφορετικών κατανομών. Γι' αυτό χρησιμοποιούμε ως μέτρο της γραμμικής συσχετισμένης των δυο μεταβλητών τον γραμμικό συντελεστή συσχέτισης που είναι καθαρός αριθμός. Οι ιδιότητες του ρ είναι οι εξής:

1. Ο γραμμικός συντελεστής συσχέτισης έχει πάντοτε το ίδιο πρόσημο με την συνδιασπορά.
2. Παίρνει τιμές μεταξύ -1 και 1 δηλ. $-1 \leq \rho \leq 1$
3. Αν $\rho = 1$ ή $\rho = -1$ τότε οι μεταβλητές έχουν τέλεια θετική ή αρνητική αντίστοιχα, γραμμική σχέση
4. Είναι καθαρός αριθμός
5. Αν $\rho = 0$ οι μεταβλητές είναι γραμμικά ασυσχέτιστες μπορεί να έχουν οποιαδήποτε άλλου είδους σχέση. Επίσης:
 - Αν $\rho \leq 0.30$ δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση
 - Αν $0.30 \leq \rho \leq 0.5$, ασθενής συσχέτιση
 - Αν $0.50 \leq \rho \leq 0.70$, μέτρια συσχέτιση
 - Αν $0.70 \leq \rho \leq 0.80$, ισχυρή συσχέτιση
 - Αν $\rho \geq 0.80$, πολύ ισχυρή συσχέτιση
 - Αν $\rho = 1$, τέλεια συσχέτιση

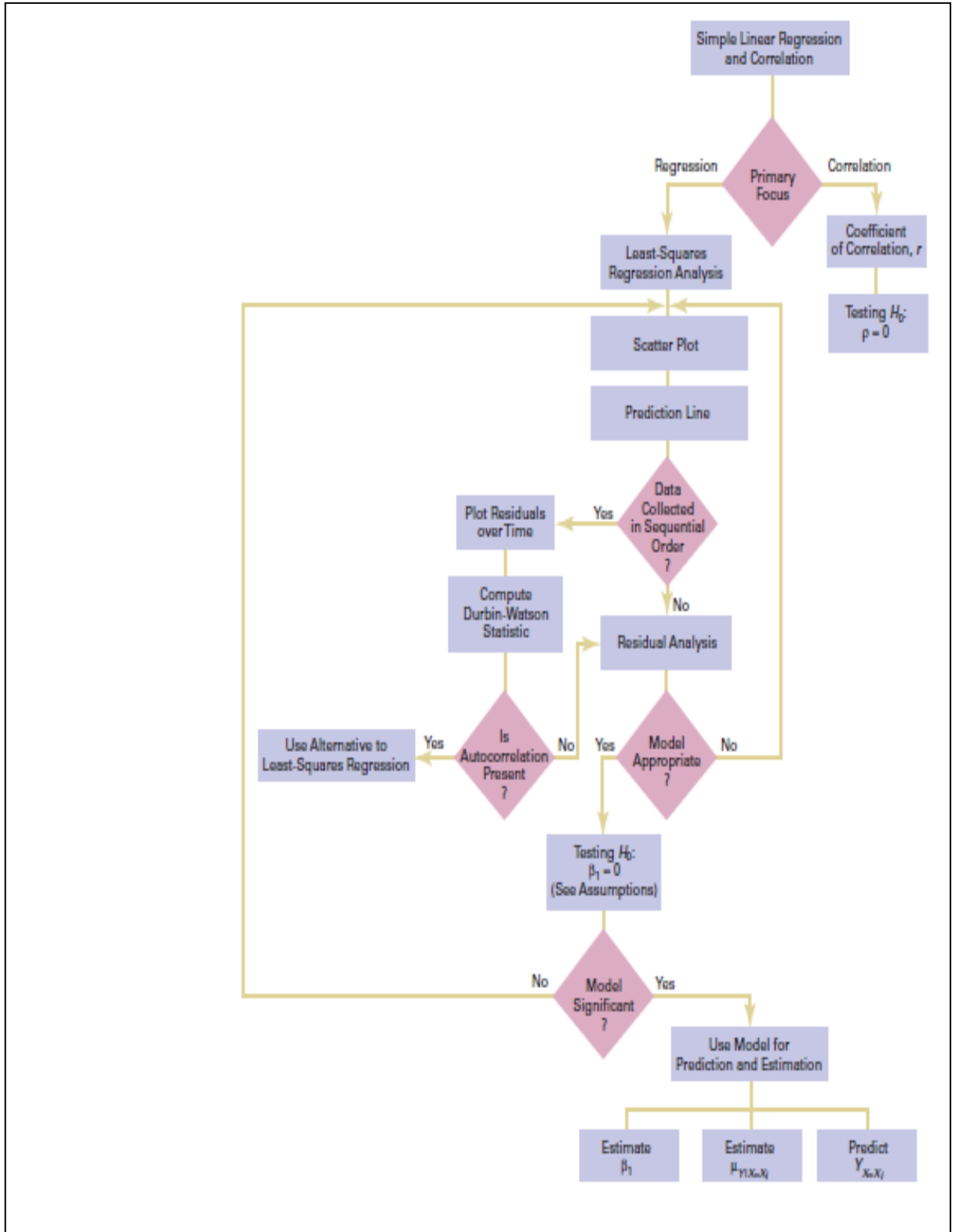
Ο πίνακας ανάλυσης διασποράς ANOVA στην απλή παλινδρόμηση συνοψίζεται όπως παρακάτω:

<i>Model</i>	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig. (p-value)</i>
<i>Regression</i>	$SSR = \sum_{i=1}^n (\hat{Y}_i - \bar{Y})^2$	1	$MSR = SSR$	$\frac{MSR}{MSE}$	$1 - F_{F_{1,n-2}}\left(\frac{MSR}{MSE}\right)$
<i>Residuals</i>	$SSE = \sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2$	$n-2$	$MSE = \frac{SSE}{n-2} = S^2$		
<i>Total</i>	$SST = \sum_{i=1}^n (Y_i - \bar{Y})^2$	$n-1$			

Ενώ ο πίνακας ανάλυσης διασποράς ANOVA στην πολλαπλή παλινδρόμηση συνοψίζεται όπως παρακάτω:

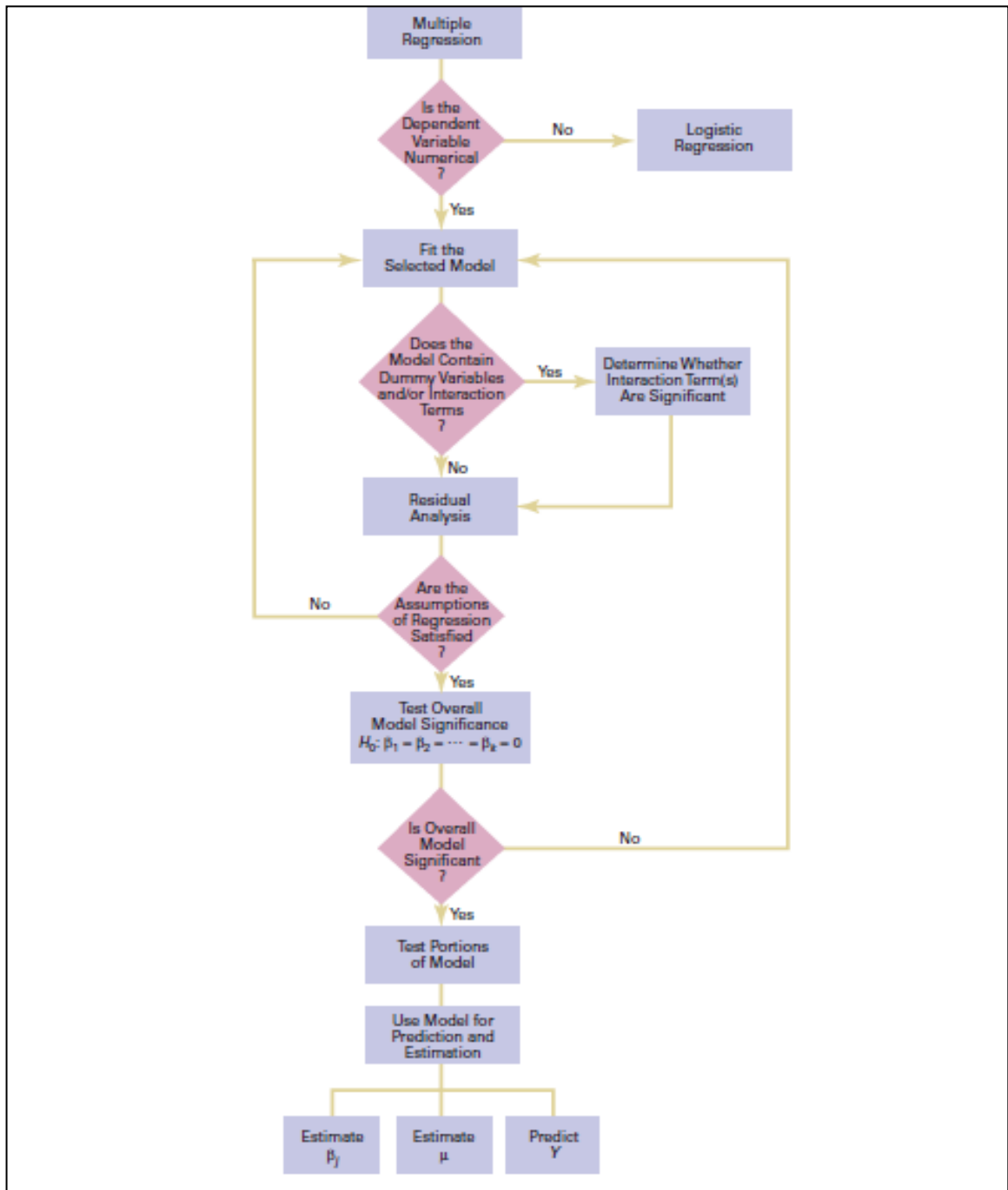
<i>Model</i>	<i>Sum of Squares</i>	<i>df</i>	<i>Mean Square</i>	<i>F-Ratio</i>	<i>Sig. (p-value)</i>
<i>Regression</i>	$SSReg = \sum (\hat{Y}_i - \bar{Y})^2$ $= \mathbf{Y}^T (\mathbf{P} - \frac{1}{n} \mathbf{J}_n) \mathbf{Y}$	$p-1$	$MSR = \frac{SSR}{p-1}$	$\frac{MSR}{MSE}$	$1 - F_{F_{p-1,n-p}}\left(\frac{MSR}{MSE}\right)$
<i>Residuals</i>	$SSE = \sum (Y_i - \hat{Y}_i)^2$ $= \mathbf{Y}^T (\mathbf{I}_n - \mathbf{P}) \mathbf{Y}$	$n-p$	$MSE = \frac{SSE}{n-p} = S^2$		
<i>Total</i>	$SST = \sum (Y_i - \bar{Y})^2$ $= \mathbf{Y}^T (\mathbf{I}_n - \frac{1}{n} \mathbf{J}_n) \mathbf{Y}$	$n-1$			

Σχηματικά εάν θέλουμε να απεικονίσουμε την μεθοδολογία μιας απλής γραμμικής παλινδρόμησης αυτή συνοπτικά μπορεί να παρουσιαστεί στο παρακάτω διάγραμμα:

Εικόνα 1: Οδηγός Απλής Γραμμικής Παλινδρόμησης (πηγή: Basic Business Statistics – Berenson et al, 2020).

Από την άλλη πλευρά η μεθοδολογία της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης περιγράφεται όπως εξής:

Εικόνα 2: Οδηγός Πολλαπλής Γραμμικής Παλινδρόμησης (πηγή: Basic Business Statistics – Berenson et al, 2020).

3.2 Ανάλυση Δεδομένων

Η συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση μας καταδεικνύει ότι δεν υπάρχει κάποια συμφωνία για το πώς θα γίνει εμπειρική μέτρηση των θεσμών,

όπως αναφέρει και ο Woodruff (2006). Η Dietsche (2007) μερικώς αναδεικνύει αυτή την πρόκληση λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι διαφορετικοί θεωρητικοί και εμπειρικοί ερευνητές έχουν καθορίσει θεσμούς και τις λειτουργίες και υπηρεσίες που παρέχουν στη βάση διαφόρων οντολογικών πλαισίων αναφοράς. Όσοι λοιπόν ανήκουν στη σχολή σκέψης της οικονομικής θεωρίας, τείνουν να εκλαμβάνουν τους θεσμούς σαν δομές που παρέχουν κίνητρο και συνεισφέρουν στην επιδίωξη των ατομικών ενδιαφερόντων. Σε αντίθεση όσοι τοποθετούνται πιο κοντά στην κοινωνιολογία και την ανθρωπολογία, αποδίδουν στις θεσμούς γνωστικούς ρόλους, μέσω των οποίων συντονίζεται η ατομική συμπεριφορά. Παρόλα αυτά, προσπάθειες ώστε οι θεσμοί να γίνουν μετρήσιμο μέγεθος μπορούν να λάβουν μία ή περισσότερες από τις παρακάτω μορφές: Επίσημοι Θεσμοί, Επίσημοι και ανεπίσημοι Θεσμοί (Μεικτοί), Εκτεταμένες Μετρήσεις ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων, περιορισμένης μετρήσεις σε συγκεκριμένους Θεσμούς. Επιπλέον μελέτες που διεξήχθησαν από εξειδικευμένους νομικούς, επιχειρηματικό κόσμο, ακαδημαϊκό προσωπικό και άλλους, έχουν κατασκευαστεί όπως αναφέρει ο Woodruff (2006) βασισμένες σε μία ανάλυση σχετική με τη νομοθεσία και τους θεσμούς. Μερικά από τα παραδείγματα αντισωπευτικών μετρήσεων, συμπεριλαμβανομένου και αυτού που καθόρισε η Dietsche (2007) περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- Governance Index (Δείκτης διακυβέρνησης) ο οποίος είναι ένα μέσος όρος από 6 μετρήσεις θεσμών όπως:
 - Voice and accountability
 - Political Stability and absence of violence (Πολιτική Σταθερότητα και απουσία ταραχών και βίας)
 - Governance effectiveness (πολιτική αποτελεσματικότητα).
 - Regulatory Burden (Ρυθμιστικά Βάρη)
 - Rule of Law (Κράτος Δικαίου)

Η μελέτη αυτή κατασκευάζει συγκεντρωτικούς δείκτες σε έξι σημαντικές διαστάσεις διακυβέρνησης. Οι έξι συγκεντρωτικοί δείκτες βασίζονται σε πάνω από 30 υποκείμενες πηγές δεδομένων που αναφέρουν τις αντιλήψεις για τη διακυβέρνηση ενός μεγάλου αριθμού ερωτηθέντων και αξιολογήσεων

εμπειρογνωμόνων παγκοσμίως¹⁴. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η κάθε ενημέρωση του Παγκόσμιου Δείκτη Διακυβέρνησης ενσωματώνει αναθεωρήσεις στα δεδομένα των προηγούμενων ετών, και επομένως κάθε νέα έκδοση δεδομένων αντικαθιστά τα δεδομένα από όλες τις προηγούμενες εκδόσεις.

Οι Παγκόσμιοι Δείκτες Διακυβέρνησης (WGI) είναι ένα σύνολο δεδομένων έρευνας που συνοψίζει τις απόψεις για την ποιότητα της διακυβέρνησης. Παρέχεται από μεγάλο αριθμό ερωτηθέντων επιχειρήσεων, πολιτών και εμπειρογνωμόνων, σε βιομηχανικές και αναπτυσσόμενες χώρες. Αυτά τα δεδομένα συλλέγονται από διάφορα ινστιτούτα ερευνών, δεξαμενές σκέψης, μη κυβερνητικές οργανώσεις, διεθνείς οργανισμούς και εταιρείες του ιδιωτικού τομέα. Ο δείκτης δεν αντικατοπτρίζει τις επίσημες απόψεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, των Εκτελεστικών Διευθυντών της ή των χωρών που εκπροσωπούν. Όλοι οι τομείς λαμβάνουν μία τιμή από -2,5 (ελάχιστη) έως 2,5 μέγιστη καθώς και μία ποσοστιαία βαθμολόγηση μεταξύ 113 χωρών (από μηδέν το ελάχιστο έως 100 το μέγιστο).

Ο πρώτος δείκτης αφορά κυρίως το εύρος της κοινωνικής ελευθερίας και την λογοδοσίας των θεσμών. (Voice and Accountability). Ο δείκτης αυτός αντανακλά τη δυνατότητα που έχει ο πολίτης μίας χώρας να συμμετέχει στα κοινά, στην εκλογική διαδικασία, καθώς και στην ελευθερία του λόγου, των κοινωνικών ελευθεριών και της ελευθερίας του τύπου. Ο δεύτερος δείκτης καταδεικνύει τη πολιτική σταθερότητα και την απουσία βίας/τρομοκρατίας από κάθε χώρα. Συγκεκριμένα εμφανίζει την πιθανότητα πολιτικής αστάθειας που υπάρχει σε μία χώρα, καθώς επίσης εάν αυτό οδηγεί σε πολιτικά υποκινούμενη βία συμπεριλαμβανομένου και της τρομοκρατίας. Ο τρίτος δείκτης αφορά την κυβερνητική αποτελεσματικότητα. Η ένδειξη αυτή αντανακλά το μέγεθος της ποιότητας των δημόσιου τομέα, των υπηρεσιών προς τον πολίτη και το βαθμό ελευθερίας από πολιτικές πιέσεις. Πως διατυπώνονται τέτοιου είδους πολιτικές και πως εκτελούνται και κατά πόσο οι κυβερνητικές δεσμεύσεις σε τέτοιες πολιτικές είναι αξιόπιστες. Ο τέταρτος τομέας διακυβέρνησης αφορά την ποιότητα των μεταρρυθμίσεων. Αντανακλά την ικανότητα της κυβέρνησης να διατυπώνει και να εφαρμόζει πολιτικές και κανόνες που επιτρέπουν και προωθούν την ανάπτυξη του

¹⁴ Πλήρης διαδραστική πρόσβαση στους συνολικούς δείκτες και στα δεδομένα της πηγής, είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση www.govindicators.org

ιδιωτικού τομέα. Ο πέμπτος κύριος τομέας διακυβέρνησης αφορά τους κανόνες δικαίου σε μία χώρα. Αναφέρεται στην απόψη για το ποιοι οργανισμοί, απολαμβάνουν εμπιστοσύνης, συμμορφώνονται με τους κοινωνικούς κανόνες και συγκεκριμένα τον τρόπο που εκτελούνται οι συμβάσεις, τα δικαιώματα που υφίστανται σε περιουσιακά στοιχεία, τον τρόπο λειτουργίας της αστυνομίας, των δικαστηρίων αλλά και την εγκληματικότητα και κοινωνική βία. Τέλος ο τελευταίος τομέας που εξετάζεται είναι ο έλεγχος της διαφθοράς, ο οποίος στον δείκτη αντανάκλαται η άσκηση δημόσιας εξουσίας για προσωπικό κέρδος, συμπεριλαμβανομένου μικρής ή και μεγάλης μορφής διαφθοράς, αλλά επίσης και δαμύσεων του κράτους από ελιστικές ομάδες ή ιδιωτικά συμφέροντα.

- Corruption Perception Index, από το δείκτη Transparency International¹⁵

¹⁵ Ο Transparency International (TI) είναι ένας οργανισμός της Διεθνούς Κοινωνίας, ο οποίος ιδρύθηκε το 1993 από λίγους ιδιώτες και ηγείται στον αγώνα εναντίον της διαφθοράς. Με φυσική παρουσία (εθνικές δράσεις) σε περισσότερες από 100 χώρες παγκοσμίως και μιας Διεθνούς Γραμματείας στο Βερολίνο, ο TI εφιστά την προσοχή στα καταστροφικά αποτελέσματα της διαφθοράς, εργάζεται με συνεργάτες σε κυβερνήσεις, εταιρείες και στη διεθνή κοινωνία και θέτει σε εφαρμογή μέτρα για να την αντιμετωπίσει. Στην Ελλάδα έχει γραφεία σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Ο TI ορίζει τη διαφθορά ως «την κατάχρηση της ανατεθείσας εξουσίας για ιδιωτικό όφελος». Αυτός ο ορισμός εμπεριέχει πρακτικές διαφάνειας και στους δημόσιους και στους ιδιωτικούς τομείς. Η διαφθορά είναι ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια στην οικονομική και στην κοινωνική ανάπτυξη σε όλο τον κόσμο. Οι πρακτικές διαφθοράς νοθεύουν τις αγορές και εμποδίζουν την οικονομική μεγέθυνση και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Επίσης, ληστεύουν, θα μπορούσαμε να πούμε, τον τοπικό πληθυσμό, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, κυρίως σε κρίσιμους πόρους. Η διαφθορά υπονομεύει το κράτος δικαίου, επηρεάζει την πολιτική σταθερότητα, διατηρεί την ανισότητα και εμποδίζει την κοινωνική συνοχή. Ενδεικτικό του προβλήματος είναι ότι οι μισές χώρες του G20 έχουν υψηλό δείκτη διαφθοράς. Ο οργανισμός Transparency International (TI) περιλαμβάνει εκτός των άλλων τους δείκτες δείκτες CPI και GCB. οι οποίοι συμπεριλαμβάνονται στους Διεθνείς Δείκτες Συγκριτικής Αξιολόγησης (International Benchmarking Indexes). Με τον όρο «Συγκριτική Αξιολόγηση» (Benchmarking) εννοούμε τη μεθοδολογία μέτρησης της ποιότητας των μονάδων λήψης απόφασης (όπως εταιρείες, οργανισμοί και χώρες) σε σχέση με προγράμματα, προϊόντα και μετρήσεις απόδοσης και οι σύγκρισή τους με συγκεκριμένες μετρήσεις από τις καλύτερες στην κατηγορία, δηλαδή: 1. Στην περίπτωση των εταιρειών / επιχειρήσεων: Συγκρίνει τις διαδικασίες και μετρήσεις απόδοσης μιας επιχείρησης με τις καλύτερες από άλλες βιομηχανίες. 2. Στην περίπτωση των οικονομιών / χωρών: Συγκρίνει τις πολιτικές, μεταρρυθμίσεις και μετρήσεις απόδοσης σε μία ομάδα από συμμετέχουσες οικονομίες με σκοπό να αποκαλύψει τις καλύτερες οικονομίες και να τις ταξινομήσει με σειρά κατάταξη π.χ 1^η, 2^η, 3^η, 4^η105^η, κ.ο.κ., σύμφωνα με τη βαθμολογία που πετυχαίνουν, με βάση ένα συγκεκριμένο μεθοδολογικό πλαίσιο. Οι υπολογισμοί δείχνουν ότι

Ο CPI βαθμολογεί και κατατάσσει τις χώρες με βάση το πόσο διεφθαρμένος πιστεύεται ότι είναι ο δημόσιος τομέας μιας χώρας. Ο CPI βασίζεται μόνο σε αντιλήψεις, επειδή δεν υπάρχει ένας εύλογος τρόπος για να αξιολογήσει τα απόλυτα επίπεδα διαφθοράς στις χώρες στη βάση καθαρά εμπειρικών δεδομένων. Πιθανές προσπάθειες για να γίνει κάτι τέτοιο, όπως με το να συγκρίνουμε αναφερόμενες δωροδοκίες ή τον αριθμό των διώξεων που έχουν φτάσει στις δικαστικές αίθουσες και συνδέονται απευθείας με τη διαφθορά, δεν μπορούν να ληφθούν ως απόλυτοι δείκτες των επιπέδων διαφθοράς. Μάλλον δείχνουν πόσο αποτελεσματικοί διώκτες είναι τα δικαστήρια και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στο να εξιχνιάσουν και να εκθέσουν τη διαφθορά. Το να λάβουμε υπόψη τις αντιλήψεις περί διαφθοράς εκείνων που βρίσκονται σε θέση να μας παρέχουν εκτιμήσεις για τη διαφθορά στο δημόσιο τομέα, είναι η πιο αξιόπιστη μέθοδος για να συγκρίνουμε τα σχετικά επίπεδα διαφθοράς μεταξύ των χωρών.

Ο CPI είναι ένας σύνθετος δείκτης, ένας συνδυασμός από έρευνες και αξιολογήσεις διαφθοράς, που έχουν συλλεχθεί από μια ποικιλία φημισμένων οργανισμών/ιδρυμάτων. Ο CPI αντανakλά τις απόψεις των παρατηρητών από όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων και ειδικών, οι οποίοι ζουν και εργάζονται στις χώρες που αξιολογούνται. Ο CPI είναι ο πιο ευρέως χρησιμοποιούμενος δείκτης διαφθοράς παγκοσμίως. Ο δείκτης συλλέγει πληροφορίες σχετικά με τις διοικητικές και πολιτικές εκφάνσεις της διαφθοράς. Σε γενικές γραμμές, οι έρευνες και οι αξιολογήσεις που χρησιμοποιήθηκαν για να καταρτίσουν το δείκτη, περιλαμβάνουν ερωτήσεις σχετικά με τη δωροδοκία των δημόσιων αξιωματούχων, επιστροφές από δημόσιες συμβάσεις, υπεξαιρέσεις δημόσιων πόρων και ερωτήσεις που ενισχύουν τη δύναμη και την αποτελεσματικότητας των προσπαθειών καταπολέμησης της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα.

Από την πρώτη δημοσίευση του δείκτη, το 1995, τα αποτελέσματα παρουσιάζονται συνήθως σε μια κλίμακα από το 0 έως το 10. Μια

το κόστος της διαφθοράς υπολογίζεται σε πάνω από 5% του παγκόσμιου ΑΕΠ (2,6 τρισεκατομμύρια αμερικανικά δολάρια), με περισσότερα από 1 τρις \$ να πληρώνονται για δωροδοκίες κάθε χρόνο. Επίσης, υπολογίζεται ότι η διαφθορά αυξάνει το κόστος των επιχειρήσεων τουλάχιστο κατά 10%.

ανανέωση/ενημέρωση στη μεθοδολογία, το 2012, οδήγησε σε μια νέα κλίμακα από το 0 έως το 100. Από το 2012, ο CPI υπολογίζεται με βάση μια αναβαθμισμένη μεθοδολογία. Επομένως δεν θα πρέπει να γίνεται σύγκριση των τιμών του CPI από το 2012 και μετά με αυτές από το 2011 και πριν.

- Doing Business Indicators, από την Παγκόσμια Τράπεζα

Ο δείκτης του Easy of Doing Business Index (EDB) από τη μελέτη The Doing Business (DB) Project, η οποία άρχισε να χρησιμοποιείται από την Παγκόσμια Τράπεζα το 2003. Η μελέτη αυτή επικεντρώνεται στις τοπικές μικρές και μικρομεσαίες εταιρίες, η οποίες είναι ο πυρήνας της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, για τις περισσότερες οικονομίες στον κόσμο και καταμετρά την αποτελεσματικότητα, την ποιότητα, την προσβασιμότητα και την απλότητα των κανόνων που εφαρμόζονται κατά την λειτουργία τους. Μία θεμελιώδης αρχή του δείκτη DB, είναι ότι η οικονομική δραστηριότητα απαιτεί ορθό πλαίσιο κανόνων. Αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνει κανόνες που θεσπίζουν και αποσαφηνίζουν τα θέματα ιδιοκτησίας και μειώνουν το κόστος επίλυσης διαφορών, κανόνες που αυξάνουν την προβλεψιμότητα των οικονομικών αλληλεπιδράσεων και κανόνες που παρέχουν στους συμβαλλόμενους εταίρους βασική προστασία έναντι της κατάχρησης¹⁶.

Ο αντικειμενικός σκοπός είναι η ποιότητα των κανονισμών να σχεδιάζεται προκειμένου να είναι αποτελεσματική και απλή στην εφαρμογή τους, προσβάσιμη σε όσους είναι απαραίτητη η χρήση τους. Ο δείκτης EDB δεν καταμετρά όλες τις πτυχές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που ενδιαφέρουν τις επιχειρήσεις ή τους επενδυτές - ή όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα. Για παράδειγμα δεν αντανακλά μία οικονομία που προσεγγίζει τις μεγάλες αγορές, την οικονομική της ισχύ, την ασφάλεια της ιδιοκτησίας από κλοπές και λεηλασίες, τις συνθήκες του μακροοικονομικού περιβάλλοντος ή την ισχύ των υποκείμενων θεσμών. Η μεθοδολογία χωρίζεται σε παλιά από το 2003 ως το 2014 και σε νέα από το 2015 και μετά.

¹⁶ Ο δείκτης ενημερώνεται μεταξύ 20 και 27 Οκτωβρίου κάθε έτους.

Η παλιά μεθοδολογία βαθμολογούσε τις οικονομίες κατατάσσοντάς τις σύμφωνα με την βαθμολογία που θα επιτύγχαναν σε σειρά βαθμολόγησης. Όσο υψηλότερη ήταν η βαθμολογία τόσο περισσότερο θετικό θεωρούνταν το οικονομικό περιβάλλον για την επιχειρηματική δραστηριότητα. Η νεότερη μεθοδολογία άλλαξε φιλοσοφία. Βαθμολογεί την απόσταση που πρέπει να διανυθεί από μία οικονομία ώστε να πλησιάσει αυτή της χώρας που έχει την καλύτερη απόδοση. Αυτό ενεργοποιεί τον τρόπο λοιπόν που η κάθε οικονομία αλληλεπιδρά με τις άλλες χώρες. Επιπλέον αποτυπώνεται έτσι την πρόοδο που γίνεται από τις οικονομίες των χωρών σε σχέση με πρακτικές που ακολουθούσαν τα προηγούμενα έτη. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει απαραίτητα ότι βελτιώνεται η θέση της καθώς και τα υπόλοιπα κράτη μπορούν να ακολουθούν πρακτικές που να βελτιώνουν αντίστοιχα τις θέσεις τους και να αποδίδουν ακόμη καλύτερα.

- Ο Δείκτης Οικονομικής Ελευθερίας από το ίδρυμα Heritage Foundation (Index of Economic Freedom – IEF)¹⁷.

Ο δείκτης ερμηνεύει όλες τις ελευθερίες και τα δικαιώματα που πρέπει να συνυπάρχουν στην παραγωγή, της κατανομής ή κατανάλωσης όλων των αγαθών και των υπηρεσιών. Η πιο σημαντική διατύπωση της οικονομικής ελευθερίας εκφράζεται μέσω των διακιωμάτων σε περιουσιακών στοιχείων και της ιδιοκτησίας. Ο δείκτης διατυπώνει τις ελευθερίες στη διακίνηση εργασίας, κεφαλαίου και αγαθών και την απόλυτη απουσία σε εξαναγκασμό ή περιορισμό της οικονομικής ελευθερίας, εκτός από αυτής που είναι απαραίτητη για την προστασία των διακιωμάτων των πολιτών. Βασίζεται στην μέτρηση 12 διαφορετικών πυλώνων, που βαθμολογούνται από το 0 (ελάχιστο) έως το 100 (μέγιστο) από όπου υπολογίζεται ο μέσος όρος των βαθμολογιών, που θα απασχολήσει την παρούσα έρευνα και είναι συγκεντρωμένοι στους Πίνακες "Α3 -Α5", στο Παράρτημα "Α"¹⁸.

- Το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς (Global Corruption Barometer – GCB).

¹⁷ <https://www.heritage.org/index/download>

¹⁸ Στοιχεία λήφθηκαν από τις παρουσιάσεις του καθηγητή κ Παπαπανάγου Χάρρη από το ΔΠΜΣ "Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια" Παν. Μακεδονία - ΑΔΙΣΠΟ, στο μάθημα Διεθνή Οικονομικά.

Είναι η μεγαλύτερη έρευνα που έχει γίνει ποτέ παγκοσμίως. Η έρευνα αυτή ανιχνεύει, αναλύει και αξιολογεί την κοινή γνώμη σε ό,τι αφορά στη διαφθορά στο δημόσιο και τον ιδιωτικό. Η μέτρηση του GCB δεν πραγματοποιείται κάθε χρονιά. Στην μέτρηση του GCB-2013 συμμετείχαν 114.000 πολίτες από 107 χώρες σε όλο τον κόσμο. Ο GCB εκτιμά την αντίληψη για τη διαφθορά σε 12 κύριους θεσμούς (τομείς/οργανισμούς) σε κάθε χώρα σε μία κλίμακα από το 1 (Υψηλή Διαφάνεια) μέχρι το 5 (Υψηλή Διαφθορά), σύμφωνα με την αντίληψη των πολιτών και όχι ειδικών. Επίσης, ο GCB αξιολογεί σε ποσοστά επί τοις εκατό τους ανθρώπους οι οποίοι δωροδότησαν για να τύχουν προσοχής από τους παρόχους υπηρεσιών. Αξιολογεί 12 θεσμικούς τομείς :

- Πολιτικά Κόμματα
 - Κοινοβούλια
 - Στρατός
 - ΜΚΟ
 - ΜΜΕ
 - Θρησκευτικοί οργανισμοί
 - επιχειρήσεις / Ιδιωτικός τομέας
 - Εκπαιδευτικός τομέας
 - Δικαστικός τομέας
 - Τομέας υγείας
 - Αστυνομία
 - Κρατικοί Αξιωματούχοι/Δημόσιοι Υπάλληλοι (Δημόσιος τομέας).
- Πολιτικές μετρήσεις που αφορούν το επίπεδο της δημοκρατίας και της απολυταρχίας σε μία χώρα και μετρήσεις δημοκρατικού επιπέδου λαμβάνοντας υπόψη την την προέκταση που η εκλογική διαδικασία λαμβάνει χώρα, από τη βάση δεδομένων Polity IV.

Η σειρά δεδομένων Polity IV είναι μια ευρέως χρησιμοποιούμενη σειρά δεδομένων στην έρευνα των πολιτικών επιστημών. Η τελευταία έκδοση, Polity IV, περιέχει κωδικοποιημένες ετήσιες πληροφορίες σχετικά με το επίπεδο δημοκρατίας για τα περισσότερα ανεξάρτητα κράτη με πάνω από 500.000 συνολικό πληθυσμό και καλύπτει τα έτη 1800-2018. Τα συμπεράσματα του Polity

IV, σχετικά με το επίπεδο δημοκρατίας ενός κράτους βασίζονται σε μια αξιολόγηση των εκλογών αυτού του κράτους για ανταγωνιστικότητα και διαφάνεια, τη φύση της πολιτικής συμμετοχής εν γένει και την έκταση των ελέγχων στην εκτελεστική εξουσία. Για κάθε έτος και χώρα, καθορίζεται ένα "Polity Score" που κυμαίνεται από -10 έως +10, με -10 έως -6 που αντιστοιχεί σε αυταρχίες, -5 έως 5 που αντιστοιχούν σε ολιγαρχίες και 6 έως 10 σε δημοκρατίες. Η παραπάνω μελέτη υποστηρίζεται και χρηματοδοτείται από την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών¹⁹ των ΗΠΑ.

- Οι δείκτες του μη κυβερνητικού οργανισμού Freedom House

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από την ιστοσελίδα του, ο συγκεκριμένος οργανισμός είναι ο παλαιότερος Αμερικανικός Οργανισμός που αποτυπώνει και αμύνεται υπέρ της δημοκρατίας ανά τον κόσμο. Ο οργανισμός δημοσιεύει την παγκόσμια αναφορά, Freedom in the World, που αφορά μία παγκόσμια ανασκόπηση σε πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες που η σύνθεση της γίνεται από μετρήσεις και αναλυτικές αναφορές για κάθε χώρα. Η αναφορά βασίζεται σε μία μεθοδολογία που έχει ως δεξαμενή συλλογή δεδομένων από μετρήσεις της Παγκόσμιας Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που έχουν υιοθετηθεί από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1948. Η Ελευθερία στον Κόσμο βασίζεται στην παραδοχή ότι αυτά τα επίπεδα εφαρμόζονται σε όλες τις χώρες και περιοχές, ανεξάρτητα τη γεωγραφική θέση, την εθνικότητα ή τη θρησκευτική σύνθεση του πληθυσμού, ή το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης.

- Economic Freedom of the World - Fraser Institute

Το Economic Freedom of the World είναι μια ετήσια έρευνα που δημοσιεύεται από το φιλελεύθερο καναδικό think tank Fraser Institute. Η έρευνα επιχειρεί να μετρήσει τον βαθμό οικονομικής ελευθερίας στα έθνη του κόσμου. Χρησιμοποιήθηκε σε μελέτες από ομότιμους κριτές, μερικές από τις οποίες έχουν βρει μια σειρά ευεργετικών επιπτώσεων από περισσότερη οικονομική ελευθερία. Το Freedom House, το οποίο έκανε από τις παλαιότερες εκτενείς εργασίες για τη

¹⁹ Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Προγράμματος <http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm> το πρόγραμμα υποστηρίζεται από την Political Instability Task Force (PITF) η οποία χρηματοδοτείται από την CIA. Παρόλα αυτά δεν αποτελεί επίσημη άποψη της κυβέρνησης των ΗΠΑ, αλλά προσωπικές απόψεις των ερευνητών.

μέτρηση της πολιτικής και πολιτιστικής ελευθερίας, ανα τον κόσμο. Οι μετρήσεις αυτές ενσωματώνουν μια σειρά δεικτών, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας ίδρυσης επιχείρησης και της ελευθερίας των συνδικαλιστικών οργάνων.

Οι ερευνητές Μίλτον Φρίντμαν και ο Μάικλ Γουόκερ του Ινστιτούτου Fraser φιλοξένησαν μια σειρά διασκέψεων για την οικονομική ελευθερία. Τελικά αυτό οδήγησε σε μια έκθεση για την παγκόσμια οικονομική ελευθερία, την Οικονομική Ελευθερία του Κόσμου. Ο δείκτης αυτός είναι προγενέστερος του Heritage Institute και του Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας, αλλά υπάρχει σύγκλιση και συναίνεση ότι οι ακρογωνιαίοι λίθοι της οικονομικής ελευθερίας είναι: η προσωπική επιλογή και όχι η συλλογική επιλογή, η εθελοντική ανταλλαγή συντονίζεται από τις αγορές και όχι η κατανομή μέσω της πολιτικής διαδικασίας, η ελεύθερη είσοδος και ο ανταγωνισμός στις αγορές, η προστασία των προσώπων και της περιουσίας τους από επιθετικότητα από άλλους. Στην πράξη, ο δείκτης μετρά: μέγεθος της κυβέρνησης (δαπάνες, φόροι και επιχειρήσεις, νομική δομή), ασφάλεια των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, πρόσβαση σε χρηστά χρήματα, ελευθερία συναλλαγών διεθνώς και ρύθμιση της πίστωσης, της εργασίας και των επιχειρήσεων. Η έκθεση χρησιμοποιεί 42 διαφορετικές μεταβλητές, για παράδειγμα από την Παγκόσμια Τράπεζα, για τις μετρήσεις. Μερικά παραδείγματα: φορολογικοί συντελεστές, βαθμός ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, ρυθμοί πληθωρισμού, κόστος εισαγωγής και ρυθμιζόμενες τιμές. Κάθε μία από τις παραπάνω περιοχές έχει ίσο βάρος στην τελική βαθμολογία.

- Ο Δείκτης Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας (Global Competitiveness Index - GCI)

Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Forum (World Economic Forum – WEF) η ανταγωνιστικότητα ορίζεται ως το σύνολο των θεσμών, των πολιτικών και των παραγόντων που καθορίζουν το επίπεδο της παραγωγικότητας μίας χώρας. Το επίπεδο της παραγωγικότητας αντίστοιχα καθορίζει το επίπεδο ευημερίας, το οποίο μπορεί να επιτευχθεί από μία οικονομία. Με άλλα λόγια οι περισσότερες ανταγωνιστικές οικονομίες τείνουν να είναι περισσότερο ικανές να παράγουν υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος για τους πολίτες τους.

Το επίπεδο της παραγωγικότητας επίσης καθορίζει τα ποσοστά απόδοσης που επιτυγχάνονται από τις επενδύσεις σε μία οικονομία. Επειδή τα ποσοστά απόδοσης των επενδύσεων είναι οι βασικές κινητήριες δυνάμεις των ρυθμών ανάπτυξης της οικονομίας, μία περισσότερο ανταγωνιστική οικονομία είναι εκείνη η οποία θα μεγεθυνθεί ταχύτερα σε μεσομακροπρόθεσμους όρους. Υψηλή ανταγωνιστικότητα οδηγεί σε υψηλή παραγωγικότητα, η οποία οδηγεί σε υψηλά ποσοστά απόδοσης από επενδύσεις και τελικά σε υψηλή ανάπτυξη.

Υπάρχουν αρκετοί παράγοντες που οδηγούν την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα. Ο GCI περιλαμβάνει αρκετούς από αυτούς τους παράγοντες, μελετώντας έναν αριθμό από αρκετά διαφορετικά στοιχεία, καθένα από τα οποία μετρά και μία διαφορετική πλευρά της ανταγωνιστικότητας. Τα στοιχεία αυτά είναι ομαδοποιημένα σε 12 πυλώνες οικονομικής ανταγωνιστικότητας. Καθε στοιχείο αναλύεται σε θεματικές ενότητες, βασισμένες σε μελέτες που διεξάγονται ετησίως. Οι 12 πυλώνες περιλαμβάνουν μία ποικιλία από μικροοικονομικούς και μακροοικονομικούς παράγοντες, οι οποίοι επηρεάζουν την οικονομική ανταγωνιστικότητα. Οι πυλώνες δεν είναι ανεξάρτητοι και υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ τους, έτσι ώστε πιθανές αδυναμίες σε μία περιοχή να έχουν αρνητική επίδραση σε άλλες. Οι 12 πυλώνες ταξινομούνται σε 3 υποκατηγορίες:

α. Βασικές απαιτήσεις.

- (1) Θεσμοί (Πυλώνας 1).
- (2) Υποδομές (Πυλώνας 2).
- (3) Μακροοικονομικό περιβάλλον (Πυλώνας 3).
- (4) Υγεία και βασική εκπαίδευση (Πυλώνας 4).

β. Ενισχυτές της αποδοτικότητας.

- (1) Υψηλότερη μόρφωση και εκπαίδευση (Πυλώνας 5).
- (2) Αποδοτικότητα της αγοράς αγαθών (Πυλώνας 6).
- (3) Αποδοτικότητα της αγοράς εργασίας (Πυλώνας 7).

- (4) Οικονομική ανάπτυξη της αγοράς (Πυλώνας 8).
 - (5) Τεχνολογική ετοιμότητα (Πυλώνας 9).
 - (6) Μέγεθος της αγοράς (Πυλώνας 10).
- γ. Παράγοντες καινοτομίας και εξειδίκευσης.
- (1) Εξειδίκευση εταιρειών (Πυλώνας 11).
 - (2) Καινοτομία (Πυλώνας 12).

Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία των σταδίων ανάπτυξης, ο GCI υποθέτει ότι οι οικονομίες του πρώτου σταδίου είναι οικονομίες που στηρίζονται σε παράγοντες και ανταγωνίζονται στηριζόμενες στις αποδόσεις των παραγόντων τους. Οι παράγοντες αυτοί είναι κυρίως η εργασία χαμηλής εξειδίκευσης και οι φυσικοί πόροι. Οι εταιρείες ανταγωνίζονται στη βάση των τιμών και πωλούν βασικά προϊόντα, με τη χαμηλή παραγωγικότητά τους να αντανακλάται στους χαμηλούς μισθούς. Στο στάδιο αυτό η παραγωγικότητα καθοδηγείται από τους πυλώνες 1, 2, 3 και 4. Καθώς μία χώρα γίνεται περισσότερο ανταγωνιστική, η παραγωγικότητα και οι μισθοί θα αυξηθούν, προωθώντας την ανάπτυξη. Οι χώρες τότε θα μετακινηθούν στο στάδιο της ανάπτυξης που καθοδηγείται από την αποτελεσματικότητα (δεύτερο στάδιο), ενώ θα πρέπει να αναπτύξουν περισσότερο αποτελεσματικές διαδικασίες παραγωγής και να βελτιώσουν την ποιότητα των προϊόντων. Στο στάδιο αυτό η ανταγωνιστικότητα καθοδηγείται από τους πυλώνες 5, 6, 7, 8, 9 και 10. Τελικά, καθώς οι χώρες μετακινούνται στο στάδιο που καθοδηγείται από την καινοτομία (τρίτο στάδιο), οι μισθοί θα έχουν αυξηθεί τόσο πολύ, που οι χώρες αυτές θα μπορούν να διατήρησουν αυτούς τους υψηλούς μισθούς και τα αντίστοιχα επίπεδα διαβίωσης, μόνο αν οι επιχειρήσεις τους είναι ικανές να ανταγωνιστούν με νέα και / ή μοναδικά προϊόντα, υπηρεσίες, μοντέλα και διαδικασίες. Στο στάδιο αυτό η ανταγωνιστικότητα καθοδηγείται από τους πυλώνες 11 και 12.

Ο GCI λαμβάνει υπόψη του τα στάδια ανάπτυξης, αποδίδοντας μεγαλύτερο σχετικό βάρος σε εκείνους τους πυλώνες που συσχετίζονται περισσότερο με μία οικονομία, δεδομένου του σταδίου ανάπτυξης στο οποίο ανήκει. Δύο είναι τα

κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την κατάταξη των χωρών στα στάδια ανάπτυξης:

α. Το 1^ο κριτήριο είναι το κατα κεφαλήν ΑΕΠ σε συναλλαγματικές ισοτιμίες της αγοράς.

β. Το 2^ο κριτήριο χρησιμοποιείται για τις χώρες που είναι πλούσιες, αλλά στις οποίες η ευημερία βασίζεται στην εξόρυξη πόρων. Αυτό μετράται σύμφωνα με το μερίδιο των εξαγωγών που καταλαμβάνουν τα ορυκτά αγαθά σε σχέση με τις συνολικές εξαγωγές και καθορίζει ότι χώρες που εξαγουν περισσότερο από 70% ορυκτά αγαθά (η μέτρηση αναφέρεται σε ένα Μ.Ο 5ετίας) ανήκουν στο πρώτο στάδιο ανάπτυξης.

Οποιαδήποτε χώρα βρίσκεται μεταξύ των σταδίων ανάπτυξης θεωρείται ότι είναι «σε μετάβαση». Για τις χώρες αυτές τα βάρη αλλάζουν ομαλά καθώς αναπτύσσονται, αντανακλώντας την ομαλή μετάβαση από το ένα στάδιο ανάπτυξης στο άλλο. Αυτό επιτρέπει στο δείκτη να δώσει σταδιακά μεγαλύτερη βαρύτητα σε εκείνες τις περιοχές, οι οποίες γίνονται περισσότερο σημαντικές για την ανταγωνιστικότητα μίας χώρας καθώς αυτή αναπτύσσεται, εξασφαλίζοντας ότι ο GCI μπορεί να «τιμωρήσει» σταδιακά τις χώρες εκείνες που δεν προετοιμάζονται για το επόμενο στάδιο.

Για την εκτίμηση της συνολικής βαθμολογίας του GCI για κάθε οικονομία, αρχικά, οι χώρες ταξινομούνται σύμφωνα με το στάδιο οικονομική ανάπτυξης. Στη συνέχεια η βαθμολογία κάθε πυλώνα προσαρμόζεται σύμφωνα με τα βάρη που αποδίδονται σε κάθε στάδιο οικονομικής ανάπτυξης. Κάθε χώρα παίρνει μία βαθμολογία σε κάθε πυλώνα με μία κλίμακα από το 1 (ελάχιστο) έως το 7 (μέγιστο). Το 1,00 καταδεικνύει τη χειρότερη επίδοση και το 7,00 την καλύτερη. Η συνολική βαθμολογία του GCI για κάθε χώρα υπολογίζεται ως ο Μ.Ο των βαθμολογιών των 12 πυλώνων. Αυτή η συνολική βαθμολογία αντανακλά τη συνολική επίδοση της οικονομίας σε όρους ανταγωνιστικότητας. Μία βαθμολογία GCI κοντά στο 7 σημαίνει υψηλή ανταγωνιστικότητα, ενώ μία βαθμολογία GCI κοντά στο 1 σημαίνει χαμηλή ανταγωνιστικότητα.

- Οι δείκτες EBRD (European Bank for Reconstruction and Development)

Κύρια μέθοδος για την μελέτη της επίδρασης των θεσμών στην οικονομική ανάπτυξη μπορεί να θεωρηθεί η μεθοδολογία των δεικτών μετάβασης της οικονομίας (Transition indicators methodology 1989-2014). Σύμφωνα με τον EBRD²⁰ Οι τιμές από τους δείκτες επιδιώκουν να αντικατοπτρύνουν την εξέλιξη στις οικονομίες υπό μετάβαση μέχρι το 2014. Οι τιμές βασίζονται στην κατηγοριοποίηση που αναπτύχθηκε από το 1994 και στη συνέχεια τροποποιήθηκε και επικαιροποιήθηκε στο πέρασμα του χρόνου σύμφωνα με τις εκθέσεις που συντάσσονται από τον EBRD. Η συνολική εικόνα των δεδομένων των δεικτών έχει ως εξής:

Δείκτης 1 : Ιδιωτικοποιήσεις μεγάλης κλίμακας

Δείκτης 2: Ιδιωτικοποίησης μικρής κλίμακας

Δείκτης 3: Διακυβέρνηση και επιχειρηματική ανοικοδόμηση.

Δείκτης 4 Επίπεδο φιλελευθεροποίησης της Οικονομίας

Δείκτης 5: Εμπόριο και Συναλλαγματική Πολιτική

Δείκτης 6: Πολιτική Ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας

Δείκτης 7: Αναμόρφωση Τραπεζικού Συστήματος και απελευθέρωση επιτοκίων

Δείκτης 8: Ασφάλεια Αγοράς και Οικονομικοί Φορείς (Εκτός Τραπεζικού Συστήματος)

Δείκτης 9: Αναμόρφωση Υποδομών

- Ηλεκτρική Ενέργεια
- Σιδηροδρομικό Δίκτυο
- Οδικό Δίκτυο
- Επικοινωνίες
- Διαχείριση Υδάτων

²⁰ <https://www.ebrd.com/transition-indicators-history>

Καθώς όλες αυτές οι ποιοτικές μετρήσεις των θεσμών έχουν συγκεκριμένα φανεί χρήσιμες και έχουν υποβοηθήσει την εμπειρική έρευνα, ένας αριθμός από επιφυλάξεις έχουν αναδειχθεί συχνά στην βιβλιογραφία. Καταρχήν οι Arndt και Oman (2006), επισημαίνουν ότι το πρόβλημα της έκφρασης της ποιότητας των θεσμών με νούμερα είναι ότι συχνά δεν περιλαμβάνουν την πλήρη δραστηριότητα με την οποία σχετίζονται. Για παράδειγμα οι Glaser et al (2004) έχουν εκφράσει ότι οι πιο πρόσφατες μετρήσεις των θεσμών εμφανίζονται στη βιβλιογραφία κυρίως ως αποτελέσματα μετρήσεων, παρά ως θεσμοί. Μία επιπλέον κριτική είναι ότι η δείκτες που χρησιμοποιούνται για να εκφράσουν την ποιότητα των θεσμών δεν σχεδιάστηκαν γι' αυτό το σκοπό και σε μερικές περιπτώσεις, οι δείκτες έχουν δημιουργηθεί αναδρομικά, όπως η βάση δεδομένων Polity IV, η οποία κάνει αναδρομή στο έτος 1800 (Dietsche 2007, Woodruff, 2006). Τέλος, ο Woodruff (2006) έχει επίσης αναδείξει ότι σχεδόν σε όλες τις συγκριτικές μελέτες μεταξύ χωρών, ή ευρύτερων περιοχών, η αποτύπωση των θεσμών ως μετρήσιμο μέγεθος διασυνδέεται με άλλους θεσμούς που μπορεί να είναι μετρήσιμοι ή μη. Το γεγονός αυτό περιορίζει οτιδήποτε μπορεί να διαπτυπωθεί από αυτή την προσέγγιση, όπως και επίσης επισημαίνουν οι Ali and Krammer (2016). Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τις παραπάνω κριτικές, ο Voigt (2013), έχει προτείνει ότι οποιοσδήποτε δείκτης που αντανακλά στους θεσμούς θα πρέπει να είναι ακριβής, αντικειμενικός και να ισχύει *de jure* και *de facto*. Επιπλέον πρότεινε ότι κατά τον υπολογισμό του οικονομικού αντίκτυπου των θεσμών, υφίσταται η ανάγκη της ενσωμάτωσης και επιπλέον κάποιων δεικτών από ανεπίσημους θεσμούς.

Λαμβάνοντας υπόψη λοιπόν τα παραπάνω αλλά και το σκοπό της παρούσας μελέτης θα γίνει περιπτωσιολογική εμπειρική μελέτη για την περίπτωση της συσχέτισης μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης της Αλβανίας και των θεσμών ως μετρήσιμο μέγεθος. Η αντληση των απαραίτητων στοιχείων για τη μελέτη αιτιακή αυτής σχέσης θα χρησιμοποιηθούν οι προαναφερόμενοι δείκτες.

Όσο αφορά την Οικονομική Ανάπτυξη στην Αλβανία ο καταλληλότερος δείκτης που θεωρείται ο πιο ενδεικτικός για κάθε εθνική οικονομία είναι ο δείκτης του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης του Εθνικού Ακαθάριστου Προϊόντος ΕΑΠ (Annual percentage of Gross Domestic Product - GPD) αλλά και το συνολικό ετήσιο ΕΑΠ, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώνονται από την Παγκόσμια Τράπεζα. Οι τιμές του δείκτη παρουσιάζουν λαμβάνονται υπόψη διότι μπορούν να

παρουσιάσουν μία αντιπροσωπευτική εικόνα, όσο αφορά την ανάπτυξη ή τη συρρίκνωση αντιστοιχα της εθνικής οικονομίας μίας χώρας, όπως αναλυτικά φέεται στον Πίνακα Α.1 του Παραρτήματος "Α" και στο αντίστοιχο διάγραμμα, για την περίοδο 1982 και έπειτα. Αντίστοιχα στον ίδιο πίνακα και στο διάγραμμα "Α.2" είναι εμφανής η ανοδική τάση του Εθνικού Ακαθάριστου Προϊόντος σε δολάρια ΗΠΑ, όπως ενδεικτικά μας δείχνουν οι τιμές από το 1984 και μετά.

Μελετώντας τους δείκτες που αναφέρονται παραπάνω παρουσιάζεται μία δυσαρμονία και ασυνέχεια όσο αφορά την παρακολούθηση, αξιολόγηση των στοιχείων σε κοινή χρονική περίοδο. Επιπλέον η μεταβολή της μεθοδολογίας και του είδους μετρήσεως που παρουσιάζουν ορισμένοι δείκτες μας περιορίζουν ώστε να γίνει μία συνολική χρονολογική συσχέτιση μεταξύ των τιμών του ίδιου δείκτη. Μία ακόμη δυσχέρεια στη εφαρμογή μίας ενιαίας οικονομετρικής συσχέτισης όλων των μεταβλητών είναι βεβαίως και η πιθανότητα μίας αρκετά υψηλής ετεροσκεδαστικότητας που θα εμφανιστεί μεταξύ των ανεξάρτων μεταβλητών. Επομένως η δημιουργία ενός ενιαίου μοντέλου συσχέτισης, που να αφορά την περίοδο 1990 έως σήμερα, διαπιστώνουμε ότι δεν είναι εφικτή. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το προαναφερθέν πρόβλημα θα ακολουθηθεί ένας μεικτός τρόπος μεθοδολογίας έρευνας που θα βασίζεται και σε ποιοτική αλλά και σε στατιστική ανάλυση των δεδομένων που μας παρέχουν οι δείκτες που αναφέρθηκαν. Το λογισμικό που χρησιμοποιήθηκε για την στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων, στην έρευνα μας είναι το STATA/IC, έκδοση 16.1.

Η έρευνα θα διεξαχθεί ανά κατηγορία δεικτών ως εξής:

α. Ετήσιος ρυθμός Εθνικού Ακαθάριστου Προϊόντος και συνολικό ετήσιο Εθνικό Ακαθάριστο Προϊόν σε χιλιάδες δολάρια Αμερικής. Ενδεικτικοί δείκτες που αναδεικνύουν την ανάπτυξη ή τη συρρίκνωση μίας εθνικής οικονομίας. Τα δεδομένα που μας παρέχονται από το 1995 και έπειτα θα χρησιμοποιηθούν ως εξαρτημένη μεταβλητή στα μαθηματικά μοντέλα που θα προκύψουν.

β. Παγκόσμιος Δείκτης Διακυβέρνησης. Τα δεδομένα και οι τιμές των δεικτών είναι διαθέσιμα από το 1996 και μετά. Επομένως οι τιμές δε μπορούν να συσχετιστούν ως ανεξάρτητη μεταβλητή για όλη την χρονική περίοδο που μελετάμε. Η μελέτη του συγκεκριμένου δείκτη θα μελετηθεί η συσχέτιση των έξι

τομέων που μελετά ο δείκτης, ως ανεξάρτητες μεταβλητές, με τις τιμές του ετήσιου ρυθμού αναπτυξης του GPD, για τις χρονικές περιόδους που από κοινού υπάρχουν στοιχεία. Επομένως η περίοδος αυτή θα περιλαμβάνει τιμές από το 1996 έως και το 2019, όπου και υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα από την Παγκόσμια Τράπεζα. Έως το 2002 όπου ο WGI μας δίνει τιμές ανά δύο έτη, θεωρείται για τις ανάγκες της έρευνας ότι η τιμή για αυτό το διάστημα δεν μεταβάλλεται.

γ. Ο δείκτης της Οικονομικής Ελευθερίας - IEF. Όπως αντίστοιχα και με τα δεδομένα που μας δίνονται από το WGI οι τιμές και τα δεδομένα του IEF, καλύπτουν από το έτος 1995 και μετά. Επομένως δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την όλη τη δεκαετία 1990 – 2000, που είναι η πρώτη περίοδος απελευθέρωσης της Αλβανική Οικονομίας, μετακομουνιστικά, με μεγάλες πολιτικές αλλαγές και θα είχε αρκετό ενδιαφέρον να μελετηθεί. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, όπως περιγράφηκε και στον WGI, θα πραγματοποιηθεί έλεγχος συσχέτισης μεταξύ του ετήσιου συνολικού GPD, ως εξαρτημένη μεταβλητή και του Overall Score του IEF ως ανεξάρτητη μέσω μιας απλής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ τους για την χρονική περίοδο που καλύπτει τα έτη 1995 έως 2019.

δ. Δείκτης αντίληψης διαφθοράς - Corruption Percentage Index. Όπως αναφέρθηκε ο CPI παρουσιάζει ιδιαιτερότητα ως προς τα δεδομένα και τις μετρήσεις του. Από την πρώτη δημοσίευση του δείκτη, το 1995, τα αποτελέσματα παρουσιάζονται συνήθως σε μια κλίμακα από το 0 έως το 10. Μια ανανέωση/ενημέρωση στη μεθοδολογία, το 2012, οδήγησε σε μια νέα κλίμακα από το 0 έως το 100. Επομένως από το 2012 και μετά, που ο CPI υπολογίζεται με βάση μια αναβαθμισμένη μεθοδολογία δεν θα πρέπει να γίνεται σύγκριση των τιμών του με αυτές από το 2011 και πριν. Η μελέτη λοιπόν του δείκτη μπορεί να γίνει ξεχωριστά για τις δύο αυτές περιόδους. Η τελική ανάλυση και η σύγκρισή της με τα υπόλοιπα αποτελέσματα θα μας δείξει εάν μπορούν να συμβαδίσουν και να εξαχθούν κοινά ή αντικρουώμενα συμπεράσματα.

ε. Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς. Καθώς η συγκεκριμένη έρευνα και τα δεδομένα δεν διεξάγονται κάθε χρόνο, αλλά τα πιο πρόσφατα αφορούν στοιχεία του 2013 ο δείκτης δεν θα μελετηθεί σε παρόμοια μοντέλα παλινδρόμησης, όπως οι προηγούμενοι δείκτες, λαμβάνοντας δηλαδή υπόψη

στοιχεία από διαφορετικά έτη. Οπότε η ανάλυση θα βασιστεί σε μία ποιοτική μελέτη των πυλώνων της έρευνας, τα διαθέσιμα στοιχεία και την ποιοτική συσχέτισή τους με την οικονομική ανάπτυξη της Αλβανίας.

στ. Δείκτης Easy Doing Business. Η διαθεσιμότητα στοιχείων του EDB από το μας δίνει επίσης τη δυνατότητα για την ποιοτική του ανάλυση αντίστοιχη με αυτή του WCB. Επιπλέον η συνάφεια των πυλώνων του με τους αντίστοιχους πυλώνες από τους υπόλοιπους δείκτες μας βοηθά ώστε να επιβεβαιωθούν οι στατιστικές αναλύσεις και οι οικονομετρικές μεθόδους που χρησιμοποιούμε.

ζ. Μελέτη του δείκτη Global Competitive Index. Η μελέτη των δεδομένων θα αφορά των πρώτο Πυλώνα του δείκτη «Θεσμοί». Ποιοτική μελέτη του δείκτη και συσχέτισή του με την οικονομική ανάπτυξη.

στ. Δείκτης πολιτικών ελευθεριών Freedom House. Η σταθερότητα των τιμών για το μεγαλύτερο μέρος της έρευνας μας οδηγεί στην ποιοτική μελέτη του δείκτη, προκειμένου να εξαχθούν στοιχεία που θα μας φανούν χρήσιμα σε σχέση με την οικονομική ανάπτυξη της Αλβανίας.

η. Μελέτη δεδομένων θα διεξαχθεί και μέσω του δείκτη οικονομικής ελευθερίας του Fraser Institute. Έλεγχος συσχέτισης των τομέων που αναδुकνύει η μελέτη χρησιμοποιώντας τους ως ανεξάρτητες μεταβλητές, και χρησιμοποιώντας το συνολικό ΕΑΠ αλλά και τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του ΕΑΠ ως εξαρτημένη μεταβλητή από όλες τα διαθέσιμα στοιχεία από το 1990 και μετά και συγκεκριμένα έως το 2017.

θ. Ο δείκτης Polity IV μπορεί να μελετηθεί επίσης ποιοτικά και όχι στατιστικά. Οι τιμές των δεδομένων που μας δείχνουν την πορεία των πολιτικών ελευθεριών στην Αλβανία, θα τις επικεντρώσουμε από το 1990 και μετά και θα αντιστοιχίσουμε την πορεία προς τον εκδημοκρατισμό της χώρας με την οικονομική ανάπτυξη. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο δείκτης δεν είναι ευμετάβλητος στις τιμές του αλλά λαμβάνει σταθερές τιμές για μεγάλα χρονικά διαστήματα διαπιστώνουμε ότι περισσότερο μπορούμε να εξάγουμε περισσότερο εμπειρικά ποιοτικά αποτελέσματα. Οπότε η εφαρμογή μίας οικονομετρικής μεθόδου σε αυτήν την περίπτωση δε θα μας οδηγήσει σε κάποιο ουσιαστικό και ασφαλές συμπέρασμα.

ι. Ο δείκτης EBRD. Η μέλετη των δεικτών που μας παρέχει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη θα επικεντρωθεί στο μοντέλο από την πολλαπλή παλινδρόμηση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης του GDP με τις χρονολογικές τιμές που μας δίνονται ανά δείκτη, για την περίοδο 1990 - 2014 που είναι διαθέσιμες.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι όλοι αυτοί οι δείκτες επιδέχονται κριτικής. Η επιχειρηματολογία των επικριτών επισημαίνει ότι οι θεσμοί εκφράζονται, από τους οργανισμούς ως ο τρόπος διαχείρισης σε μία χώρα των οικονομικών και κοινωνικών πόρων, σε συνδυασμό με το ρόλο της κεντρικής κυβέρνησης και συγκεκριμένους φορείς του δημόσιου ή ιδιωτικού βίου. Παρόλα αυτά οι κοινωνικοί επιστήμονες θεωρούν ότι υπάρχει η ανάγκη ενός ευρύτερου ορισμού της διακβέρνησης, ώστε να περικλύει επίσημους αλλά και ανεπίσημους θεσμούς. Οι αναφερόμενοι δείκτες λαμβάνουν δεδομένα από διαφορετικές μετρήσεις σε μία ποικιλία οργανισμών από το δημόσιο, ιδιωτικό τομέα, μη κυβερνητικές οργανώσεις καθώς και χιλιάδες συμμετέχοντες στις έρευνες και τα ερωτηματολόγια. Έτσι παρότι οι δείκτες μπορούν να κατηγορηθούν ως κατευθυνόμενοι από τους οργανισμούς που διεξάγονται οι αντίστοιχες έρευνες, μπορούμε να πούμε ότι παρουσιάζουν την απαιτούμενη δειγματοληψία ώστε να θεωρηθούν αξιόπιστες και να εκφράζουν τόσο την επιστημονική κοινότητα, αλλά και την κοινή γνώμη. Επομένως η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων μπορεί να μας οδηγήσει σε μία ορθή ερμηνεία τους.

Τέλος πρέπει να επισημάνουμε ότι η γραμμική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών δεν αποτελεί προϋπόθεση ότι υπάρχει αιτιακή σχέση, δηλαδή σχέση αιτίας και αιτιατού, μεταξύ των μεταβλητών. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα πως η μία μεταβλητή επηρεάζει την άλλη. Όπως επισημαίνει και ο (Keller, 2009) "Correlation is not Causation". Παρόλα αυτά, η τεκμηρίωση μαθηματικής εξάρτησης μεταξύ μεταβλητών σε συνδυασμό με ποιοτική αξιολόγηση αυτών μπορεί να μας οδηγήσει στην εξαγωγή κάποιων αξιόλογων συμπερασμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστούν όλα τα αριθμητικά δεδομένα τόσο από την απλή αλλά και την πολλαπλή γραμμική συσχέτιση, της οικονομικής ανάπτυξης με της μεταβλητές που προκύπτουν από την υφιστάμενη έρευνα για το θεσμικό πλαίσιο στην Αλβανία, που εφαρμόστηκε κατά περίπτωση, με το λογισμικό στατιστικής ανάλυσης STATA/IC 16.1 όπως αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο.

α. Αρχικά θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της γραμμικής παλινδρόμησης του ΕΑΠ ανά έτος της Αλβανίας σε σχέση με τους επι μέρους δείκτες του WGI, Voice and accountability, Political Stability and absence of violence (Πολιτική Σταθερότητα και απουσία ταραχών και βίας), Governance effectiveness (πολιτική αποτελεσματικότητα), Regulatory Burden (Ρυθμιστικά Βάρη), Rule of Law (Κράτος Δικαίου), Control of Corruption. Η μελέτη αφορά τη χρονική περίοδο 1996 – 2018 που υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για το WGI.

β. Στην επόμενη ανάλυση θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα απλής γραμμικής συσχέτισης του ετήσιου συνολικού GDP της Αλβανίας σε σχέση με το δείκτη για την οικονομική ελευθερία του Heritage Institute, για την περίοδο που είναι διαθέσιμος από το 1995 - 2019.

γ. Ακολουθώντας με την ίδια μεθοδολογία θα παρουσιαστούν τα αριθμητικά δεδομένα για το δείκτη οικονομικής ελευθερίας του Fraser Institute, και των επιμέρους παραμέτρων. Τα αποτελέσματα στο τέλος της ενότητας θα συγκριθούν με αυτά του ομοειδούς δείκτη οικονομικής ελευθερίας για την Αλβανία από το Heritage Institute.

δ. Στη συνέχεια η μελέτη περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της ποιοτικής ανάλυσης του CPI, σε δύο περιόδους σύμφωνα με τη αντίστοιχη μεθοδολογία μεθοδολογία του CPI για κάθε περίοδο. Τα αποτελέσματα αυτά στη συνέχεια θα συσχετιστούν με αυτά από των στατιστικών αναλύσεων.

ε. Μία επιπλέον μελέτη γραμμικής συσχέτισης θα παρουσιαστεί και θα αφορά την παλινδρόμηση της εξαρτημένης ετήσιας επί τοις εκατό μεταβολής του GDP, σε σχέση με επιμέρους δείκτες του EBRD, για την χρονολογική περίοδο 1990-2014.

στ. Ακολούθως θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της ποιοτικής ανάλυσης των πυλώνων του EDB για το έτος 2020, οι οποίοι περιλαμβάνουν τομείς της οικονομίας που καταγράφονται και από τους υπόλοιπους δείκτες.

ζ. Μια ποιοτική ανάλυση του δείκτη ανταγωνιστικότητας (GCI), ως παράγοντας της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας και του πρώτου πυλώνα του υπόψη δείκτη που αφορά την επίδοση των Θεσμών όπως αυτοί καθορίζονται από τη μεθοδολογία της συγκεκριμένης έρευνας.

η. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί η ποιοτική ανάλυση της έρευνας του GCB, για την περίπτωση της Αλβανίας για την ποιότητα των θεσμών στη χώρα.

θ. Ποιοτική ανάλυση των δεδομένων θα γίνει και από αυτά που προκύπτουν για από τους δείκτες πολιτικής και κοινωνικής ελευθερίας Freedom House και Polity IV, για τις περιόδους 1990-2018 και 1990 – 2016, που περιλαμβάνει τόσο την απαρχή της μετακομμουνιστικής Αλβανίας, αλλά και όλη την υπόλοιπη χρονολογική περίοδο που καλύπτει η παρούσα μελέτη.

ι. Στο τέλος του κεφαλαίου θα παρουσιαστούν τα συνοπτικά συμπεράσματα από την παρουσίαση των αριθμητικών αποτελεσμάτων, διαγραμμάτων ποιοτικών αναλύσεων και τα σημεία σύγκλισης αυτών.

4.1 Στατιστική Ανάλυση GDP με WGI

Κατά την μελέτη συσχέτισης των δεικτών του WGI, εκτελέστηκε απλή γραμμική παλλινδρόμηση με κάθε ενδεικτική ξεχωριστά. Τα αποτελέσματα τα οποία καταγράφησαν στην παρούσα μελέτη αφορούν την εξαρτημένη μεταβλητή ετήσιο GRD (χιλιάδες USD \$), και κατά περίπτωση τις ανεξάρτητες μεταβλητές Voice and Accountability, Political Stability, Governance Effectiveness, Regulatory Quality, Rule of Law. Συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο Παράρτημα "Γ".

Από τα απότελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Γ.1 έως Γ.4 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει χαμηλό σχετικά ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι σχετικά ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 63,48%. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,7967 δηλαδή $0.70 \leq \rho \leq 0.80$,

παρουσιάζοντας μία ισχυρή συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p - value για τη μεταβλητή Voice and Accountability, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερη της τάξης του $\alpha=0,001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το %GPD σε σχέση με τον δείκτη V&A του WGI για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\mathbf{GDP = 3204,51175 + 5119,58559*(V\&A),}$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του V&A όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του WGI κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το ετήσιο GPD κατά 5119,58559 χιλιάδες USD.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Γ.5 έως Γ.7 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει υψηλό σχετικά ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι δεν είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 28,8%. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,5367 δηλαδή $0.50 \leq \rho \leq 0.70$, μέτρια συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p - value για τη μεταβλητή Political Stability, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας της τάξης του $\alpha=0,05$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό GPD σε σχέση με τον δείκτη PS του WGI για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\mathbf{GDP = 3462,798 + 2083,683*(PS),}$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του PS όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του WGI κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το GPD κατά 2083,683 χιλιάδες USD.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Γ.8 έως Γ.10 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει χαμηλό σχετικά ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 72,18 %. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,84906 δηλαδή, $\rho \geq 0.80$, πολύ ισχυρή συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p -value για τη μεταβλητή Governance Effectiveness, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο της τάξης του $\alpha=0,001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό GPD σε σχέση με τον δείκτη GE του WGI για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\mathbf{GDP = 4818,626 + 4508,594*(GE),}$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του GE όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του WGI κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το GPD κατά 4508,594 χιλιάδες USD.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Γ.11 έως Γ.13 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει υψηλό σχετικά ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει δεν είναι αρκετά ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 49,318 %. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,7022 δηλαδή, $0.70 \leq \rho \leq 0.80$, ισχυρή συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p -value για τη μεταβλητή Regulation Quality, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας της τάξης του $\alpha=0,001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό GPD σε σχέση με τον δείκτη RQ του WGI για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\mathbf{GDP = 3143,929 + 4141,343*(RQ),}$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του RQ όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του WGI κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το GPD κατά 4141,343 χιλιάδες USD.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Γ.14 έως Γ.16 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει χαμηλό σχετικά ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 74,71 %. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,86438 δηλαδή, $\rho \geq 0.80$, πολύ ισχυρή συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p -value για τη μεταβλητή Rule of Law, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο της τάξης του $\alpha=0,0001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό GPD σε σχέση με τον δείκτη RoL του WGI για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\mathbf{GDP = 6911,594 + 6206,811*(RoL),}$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του RoL όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του WGI κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το GPD κατά 6206,811 χιλιάδες USD.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Γ.17 έως Γ.19 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει χαμηλό σχετικά ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της

παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 70,79 %. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,841416 δηλαδή, $\rho \geq 0.80$, πολύ ισχυρή συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p-value για τη μεταβλητή Control of Corruption, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο της τάξης του $\alpha=0,0001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό GDP σε σχέση με τον δείκτη CoC του WGI για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\text{GDP} = 7985,053 + 6895,986 * (\text{CoC}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του CoC όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του WGI κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το GDP κατά 6895,986 χιλιάδες USD

4.2 Στατιστική Ανάλυση GDP με Heritage Institute

Κατά την μελέτη συσχέτισης των δεικτών του Heritage Institute, εκτελέστηκε απλή γραμμική παλινδρόμηση με τον ενδείκτη Overall Performance. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιήθηκε καθώς η συνολική εικόνα των δεικτών είναι το μέσο όρο της απόδοσης σε όλες τις κατηγορίες που εξετάζονται, επομένως μπορεί αυτό να είναι αντιπροσωπευτικό. Συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο Παράρτημα "Δ".

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες του Παραρτήματος "Δ" παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει χαμηλό ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει ένα υψηλό ποσοστό της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 86,92 %. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,932349 δηλαδή, $\rho \geq 0.80$, πολύ ισχυρή συσχέτιση, (σχεδόν τέλεια) μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή

του p - value για τη μεταβλητή Overall Score IEF, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο της τάξης του $\alpha=0,0001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό GDP σε σχέση με τον δείκτη Overall Score IEF του WGI για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\text{GDP} = -15207,6 + 301*(\text{IEF}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του IEF όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του Heritage κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το GDP κατά 301,865 χιλιάδες USD.

4.3 Στατιστική Ανάλυση GDP με Fraser Institute

Κατά την μελέτη συσχέτισης των δεικτών του Fraser Institute, εκτελέστηκε απλή γραμμική παλινδρόμηση με κάθε ενδείκτη ξεχωριστά. Τα αποτελέσματα τα οποία καταγράφησαν στην παρούσα μελέτη αφορούν την εξαρτημένη μεταβλητή ετήσιο ρυθμός ανάπτυξης % GRD, και κατά περίπτωση τις ανεξάρτητες μεταβλητές Size of Government, Legal System and Property Rights, Freedom to Trade Internationally. Συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο Παράρτημα "ΣΤ".

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες ΣΤ.1 έως ΣΤ.4 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει υψηλό σχετικά ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει δεν είναι αρκετά ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 24,95%. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,499 δηλαδή $0,30 \leq \rho \leq 0,50$, παρουσιάζοντας μία ασθενή συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p - value για τη μεταβλητή Size of Governance που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας της τάξης του $\alpha=0,05$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το %GPD σε σχέση με τον δείκτη SoG του Fraser Institute για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\% \text{ GDP} = -10,6546 + 1,965 * (\text{SoG}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του SoG όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του Fraser κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά ο ετήσιο ρυθμός ανάπτυξης GPD κατά 1,965.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες ΣΤ.5 έως ΣΤ.7 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι δεν είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 2,5%. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,158 δηλαδή 0. $\rho \leq 0.30$, πολύ ασθενή συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p -value για τη μεταβλητή LS&PS, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας της τάξης του $\alpha=0,1$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό GPD σε σχέση με τον δείκτη LS&PS για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\% \text{ GDP} = 15,53 - 2,346 * (\text{LS\&PS}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του LS&PS όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του Fraser κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει αρνητικά το % GPD κατά -2,34%.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες ΣΤ.9 έως ΣΤ.11 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει δεν είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της

παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 43,19 %. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,6572 δηλαδή $0.50 \leq \rho \leq 0.70$, μέτρια συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p-value για τη μεταβλητή Trade Internationaly, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο της τάξης του $\alpha=0,05$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό % GDP σε σχέση με τον δείκτη FtTI, του Fraser Institute για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\% \text{ GDP} = 21,939 - 2,438 * (\text{FtTI}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του FtTI όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του Fraser Institute κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει αρνητικά το % GDP κατά -2,438.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες του Παραρτήματος "Z" παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει χαμηλό ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει ένα υψηλό ποσοστό της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 73,55%. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,85 δηλαδή, $\rho \geq 0.80$, πολύ ισχυρή συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p-value για τη μεταβλητή Συνολικού Δείκτη, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο της τάξης του $\alpha=0,0001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό GDP σε σχέση με τον δείκτη Συνολικό Fraser, για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\text{GDP} = -6662,49 + 1407,035 * (\text{FRASER}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του FRASER όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το GDP κατά 1407,035 χιλιάδες USD.

4.4 Ποιοτική ανάλυση του δείκτη CPI στην Αλβανία

Το 2016 η Αλβανία είχε βαθμολογία CPI 39 και κατάταξη στην 83η θέση από τις 176 χώρες. Το 2015 είχε CPI 36 και το 2012 χαμηλότερο CPI με 33 βαθμούς. Από το 2001 έως το 2011 ο Μέσος Όρος (Μ.Ο.) Κατάταξης για την Αλβανία είναι 98,5 και ο Μ.Ο της βαθμολογίας της είναι 2,8/10, χαρακτηρίζοντας την αρκετά διεφθαρμένη. Από το 2012 μέχρι το 2016 ο Μέσος Όρος (Μ.Ο.) κατάταξης είναι 102 και Μ.Ο της βαθμολογίας της είναι 34,4/100 διατηρώντας με οριακή επιδείνωση τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς. Η Αλβανία παραμένει σταθερά από τις περισσότερο διεφθαρμένες χώρες στην περιοχή BAL-13 μαζί με τη Βοσνία – Ερζεγοβίνη, τη FYROM, το Κόσσοβο και τη Μολδαβία.

Το 2016 ο Μ.Ο. CPI για την Αλβανία είναι 39 ενώ για την περιοχή των BAL-13 42,5, γεγονός το οποίο την κατατάσσει χαμηλότερα από το Μ.Ο της υπόψη περιοχής. Αντίστοιχες είναι οι επιδόσεις της Αλβανίας συγκρινόμενες με εκείνες της BAL-13 για τα έτη 2002-2015. Σε σχέση με τις ΗΠΑ (74) και την EU-28 (64) για το έτος 2016 η Αλβανία είναι πολύ πιο διεφθαρμένη. Αντίστοιχες είναι οι επιδόσεις της Αλβανίας συγκρινόμενες με εκείνες των ΗΠΑ και της EU-28 για τα έτη 2002-2015. Αντίθετα η Αλβανία έχει παρόμοια επίπεδα διαφθοράς με την Κίνα για το έτος 2016, της οποίας ο δείκτης CPI έχει τιμή 40. Αντίστοιχες είναι οι επιδόσεις της Αλβανίας συγκρινόμενες με εκείνες της Κίνας για τα έτη 2002-2015.

Ως τελικό συμπέρασμα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα επίπεδα διαφθοράς στην Αλβανία στο δημόσιο τομέα βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα. Από το 2007 κι έπειτα, παρατηρείται μια προσπάθεια καταπολέμησης της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της χώρας. Παρά τη μικρή βελτίωση που έχει επιτευχθεί στο δείκτη CPI, απαιτείται πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια προκειμένου η χώρα να καταπολεμήσει τη διαφθορά.

4.5 Στατιστική Ανάλυση GDP με δείκτες του EBRD

Κατά την μελέτη συσχέτισης των δεικτών του EBRD, εκτελέστηκε απλή γραμμική παλλινδρόμηση με κάθε ενδείκτη ξεχωριστά. Τα αποτελέσματα τα οποία καταγράφησαν στην παρούσα μελέτη αφορούν την εξαρτημένη μεταβλητή ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης GPD και κατά περίπτωση τις ανεξάρτητες μεταβλητές Large Scale Privatisation (LSP), Small Scale Privatisation (SSP), Governance and Enterprise Restructuring (G&ER), Price Liberalisation (PL), Trade and FOREX System (T&FOREX). Συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο Παράρτημα "Θ".

Από τα απότέλεσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Η.1 έως Η.4 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει πάρα πολύ υψηλό σχετικά ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει δεν είναι επαρκές και ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 11,44 %. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,33 δηλαδή $0,30 \leq \rho \leq 0,50$, παρουσιάζοντας μία ιδιαίτερα ασθενή συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ασθενής σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την τιμή του p - value για τη μεταβλητή LSP ,που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας της τάξης του $\alpha=0,1$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλλινδρόμησης που ερμηνεύει το %GPD σε σχέση με τον δείκτη LSP του EBRD για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\% \text{ GDP} = 5,12482 + 3,107 * (\text{LSP}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του LSP όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του EBRD κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά ο ετήσιο ρυθμός ανάπτυξης GPD κατά 3,107.

Από τα απότέλεσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Η.5 έως Η.7 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει σχετικά μέτριο προς χαμηλό ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το

μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι δεν είναι αρκετά ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 39,87 %. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,63, δηλαδή: $0.50 \leq \rho \leq 0.70$, μέτρια συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία υψηλή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p - value για τη μεταβλητή SSP, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας της τάξης του $\alpha=0,001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του GDP σε σχέση με τον δείκτη SSP για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\% \text{ GDP} = 22,058 + 6,898 * (\text{SSP}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του SSP όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του EBRD κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει το % GDP κατά 6,898%.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Η.8 έως Η.10 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει υψηλό ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει δεν είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 27,05 %. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,5201 δηλαδή $0.50 \leq \rho \leq 0.70$, μέτρια συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p - value για τη μεταβλητή G&ER, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο της τάξης του $\alpha=0,05$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό % GDP σε σχέση με τον δείκτη G&ER, του EBRD για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\% \text{ GDP} = 17,126 + 10,359 * (\text{G\&ER}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του G&ER όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του EBRD κατά μία μονάδα, θα μεταβάλλει το % GPD κατά 10,359.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Η.11 έως Η. 13 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μέτριο ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι μερικώς ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει ένα υψηλό ποσοστό της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 52,06%. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,721 δηλαδή, δηλαδή, $0.70 \leq \rho \leq 0.80$, ισχυρή συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p -value για τη μεταβλητή PL, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο της τάξης του $\alpha=0,0001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ρυθμό ανάπτυξης του GPD σε σχέση με τον δείκτη PL, για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\text{GDP} = -23,106 + 6,877*(\text{PL}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του PL όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του EBRD κατά μία μονάδα, θα μεταβάλλει θετικά το ρυθμό ανάπτυξης του GPD κατά 6,877.

Από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους πίνακες Η.15 έως Η.17 παρατηρούμε ότι η τιμή του R^2 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μέτριο ποσοστό μεταβλητότητας των παρατηρήσεων που ερμηνεύονται από το μοντέλο. Έτσι η τιμή αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο που έχουμε θεωρήσει είναι μερικώς ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύσει ένα υψηλό ποσοστό της παρατηρούμενης μεταβλητότητας, καθώς επεξηγεί περίπου το 52,69%. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει τιμή 0,725 δηλαδή, δηλαδή, $0.70 \leq \rho \leq 0.80$, ισχυρή συσχέτιση, μεταξύ των δύο μεταβλητών. Παρουσιάζεται επίσης μία ισχυρή σημαντικότητα του μοντέλου η οποία ερμηνεύεται και από την χαμηλή τιμή του p -

value για τη μεταβλητή T&FOREX, που γίνεται στατιστικά σημαντική σε ένα επίπεδο σημαντικότητας μικρότερο της τάξης του $\alpha=0,0001$.

Υπό τις παραπάνω ερμηνείες το μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης που ερμηνεύει το ετήσιο συνολικό % GDP σε σχέση με τον δείκτη T&FOREX, του EBRD για την Αλβανία είναι της μορφής:

$$\% \text{ GDP} = -25,212 + 7,174 \cdot (\text{T\&FOREX}),$$

που ερμηνεύεται πως εφόσον το b_0 παραμένει σταθερό, η αύξηση του T&FOREX όπως καθορίζεται από τη μεθοδολογία του EBRD κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει το % GDP κατά 7,174.

4.6 Ποιοτική Ανάλυση EDB

Όπως φαίνεται από τον πίνακα E.1 Παραρτήματος "E", οι βασικοί πυλώνες του EDB αφορούν αρχικά τις διαδικασίες που απαιτούνται για την έναρξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε χρόνο και καταβολή ελάχιστων απαιτούμενων κεφαλαίων. Επιπλέον πυλώνες του δείκτη είναι οι πολεοδομικές διαδικασίες και μηχανισμοί για τη δημιουργία των απαραίτητων δομών και εγκαταστάσεων, τη διασύνδεσή τους με τις υποδομές ενέργειας και επικοινωνίας, η μεταβίβαση ακινήτων, το πλαίσιο δανειοδότησης και χρηματοδότησης τους. Σαφώς η φορολογία, η προστασία των μικροεπενδυτών, η εξαγωγικές και εισαγωγικές εμπορικές διαδικασίες, οι χρόνοι αλλά και το πλαίσιο των εργασιακών συμβάσεων που είναι θεσμοθετημένα σε κάθε χώρα, είναι θεσμικές λειτουργίες που αναλύονται και από τους υπόλοιπους οικονομικούς δείκτες που αναλύουμε.

Για το 2020 σύμφωνα με τον δείκτη του EDB η Αλβανία είναι κατηγοριοποιημένη ως μία οικονομία άνω μεσαίου εισοδήματος και βρίσκεται στην 82η θέση σε επίδοση σε παγκόσμιο επίπεδο, με ένα συνολικό σκορ επίδοσης για το δείκτη 67,7. Η χώρα καταφέρνει και πετυχαίνει ένα υψηλό σκορ στην κατηγορία Starting a Business (91,8), καταλαμβάνοντας την 53η θέση και επίσης στην κατηγορία Trading Across Borders καταλαμβάνοντας την 25 θέση. Σε επίπεδο επίδοσης η κατηγορίες που δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικές για την Αλβανία είναι οι πολεοδομικές διαδικασίες που αφορούν την κατασκευή δομών

και επιχειρηματικών εγκαταστάσεων (52,7), η διαδικασίες μεταβίβασης και αγοροπωλησίας περιουσιακών στοιχείων, (63,4) η διασυνδεση με υποδομές ενέργειας και επικοινωνιών, αλλά και η προστασία μικροεπενδυτών. Η χειρότερες θέσεις καταλαμβάνονται στις κατηγορίες των πολεοδομικών διαδικασιών (166), απόδοση φόρων (123) και επίλυσης εμπορικών αντιδικιών μέσω ενός αξιόπιστου δικαστικού συστήματος (Πίνακας E.2 - E.3).

Κατά την επιμέρους ανάλυση στο Παράρτημα "E" διαπιστώνεται ότι στον πρώτο πυλώνα της έρευνας που αφορά την έναρξη μιας επιχείρησης στην Αλβανία ο τομέας που καταλαμβάνει τη χαμηλότερη επίδοση είναι αυτός των διαδικασιών που απαιτούνται λαμβάνοντας μία τιμή 76,5. Σε σχέση με το χρόνο που απαιτείται, το κόστος και το ελάχιστο κεφάλαιο που απαιτείται αυτές λαμβάνουν ιδιαίτερα υψηλές βαθμολογίες (Πίνακας E.4 - E.5). Αντίστοιχα στη δεύτερη κατηγορία πολεοδομικές διαδικασίες, ιδιαίτερη επίδοση διαπιστώνεται στις διαδικασίες και στο χρόνο διαικπεραίωσης τέτοιων περιπτώσεων (Πίνακας E.6 - E.7). Η κατηγορία Getting Electricity στους επιμέρους τομείς λαμβάνει υψηλή βαθμολογία σε αυτόν του κόστους (94,5) και μέσες επιδόσεις στους υπόλοιπους (Πίνακες E.8 - E.9). Ο τομέας της έρευνας που μελετά τη μεταβίβαση και αγοροπωλησία περιουσιακών στοιχείων είναι από αυτούς που όπως αναφέραμε δεν θεωρείται ικανοποιητικής απόδοσης στην οικονομία της Αλβανίας. Βασικό μειονέκτημα σε αυτή την επίδοση αποτελεί το υψηλό κόστος που απαιτείται και η ποιότητα της εθνικής διαχείρισης των ακινήτων (Υπηρεσίες κτηματολογίου και κτηματογράφησης Πίνακες E.10 -E.11). Η αδυναμία συγκέντρωσης των φόρων όπως ειπώθηκε είναι μία από τις αδυναμίες της εθνικής οικονομίας της Αλβανίας, και όπως μας περιγράφει ο πίνακας E.14 αυτό οφείλεται επί το πλείστον στην ελλιπή καταβολή από τους οφειλέτες στην κυβέρνηση. Αντίθετα ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα που παρουσιάζονται είναι το εξαγωγικό εμπόριο, το οποίο παρουσιάζει αξιόλογες επιδόσεις σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες (χρόνοι/ κόστοι και διαδικασίες εισαγωγών - εξαγωγών). Τέλος όπως ειπώθηκε προηγουμένος ο δείκτης αναδεικνύει μία σημαντική θεσμική αδυναμία της Αλβανίας που αφορά την ποιότητα του δικαστικού της συστήματος που επιδρά αρνητικά στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και δημιουργεί σημαντικές ενστάσεις στις αποφάσεις του.

4.7 Ποιοτική Ανάλυση GCI

Σε ό,τι αφορά στην Αλβανία, για την οποία έχουμε μετρήσεις του δείκτη GCI από το έτος 2005/06, ο Μ.Ο των τιμών του GCI και συνεπώς η ανταγωνιστικότητά της υστερεί σε σχέση με την αντίστοιχη της BAL-13 για τα έτη 2005/06 – 2010/11, ενώ για τα έτη 2011/12 – 2017/18 βρίσκεται στα ίδια περίπου επίπεδα. Σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της BAL-13, διαπιστώνουμε ότι για τα έτη 2005/06 – 2010/11 βρίσκεται στην 11^η θέση, ενώ για τα έτη 2011/12 – 2017/18 βρίσκεται στην 9^η θέση. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η Αλβανία παρουσίαζε από τα χειρότερα επίπεδα ανταγωνιστικότητας στη BAL-13 για τα έτη 2005/06 – 2010/11, ενώ έχει βελτιώσει σημαντικά την ανταγωνιστικότητά της κατά τα τελευταία έτη, παρουσιάζοντας μία άνοδο 34 θέσεων από το 2007 – 2017.

Όσο αφορά τον GCI οι θεσμοί αποτελούν έναν από τους θεμελιώδεις πυλώνες της έρευνας. Το θεσμικό περιβάλλον καθορίζεται από το νομικό και διοικητικό πλαίσιο εντός του οποίου τα άτομα, οι επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις οργανώνουν τον εαυτό τους και την οικονομική τους δραστηριότητα και αλληλεπιδρούν για τη δημιουργία εισοδήματος και πλούτου στην οικονομία. Η ποιότητα των ιδρυμάτων επηρεάζει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη. Επηρεάζει τις επενδυτικές αποφάσεις και την οργάνωση της παραγωγής και παίζει βασικό ρόλο στους τρόπους με τους οποίους οι κοινωνίες κατανέμουν τα οφέλη και φέρουν το κόστος των αναπτυξιακών στρατηγικών και πολιτικών. Γενικότερα ο πυλώνας καταγράφει τους παρακάτω τομείς: Ασφάλεια, δικαιώματα ιδιοκτησίας, κοινωνικό κεφάλαιο, έλεγχοι και ισοζύγια, διαφάνεια, επιδόσεις του δημόσιου τομέα, εταιρική διακυβέρνηση και μελλοντικός προσανατολισμός της κυβέρνησης.

4.8 Ποιοτική Ανάλυση του δείκτη GCB για την Αλβανία

Οι τιμές του GCB για την Αλβανία στους διάφορους τομείς που αξιολογήθηκαν κυμαίνονται από 1,8 έως 4,3. Οι πιο διαφανείς τομείς είναι οι Θρησκευτικοί Οργανισμοί (1,8), ακολουθούμενοι από τις ΜΚΟ (2,3) τις επιχειρήσεις / ιδιωτικό τομέα (2,7), τα ΜΜΕ (2,9) και το στρατό (2,9). Ο τομέας της υγείας και ο δικαστικός τομέας εμφανίζουν υψηλή διαφθορά (4,3) μαζί με τα πολιτικά κόμματα (4,1) και το εκπαιδευτικό σύστημα (4,0) και το κοινοβούλιο (3,9).

Σε πιο χαμηλα επίπεδα διαφθορας βρίσκεται η αστυνομία (3,7) και οι κρατικοί αξιωματούχοι / δημόσιοι υπάλληλοι (3,5).

Οι βαθμολογίες στους διάφορους τομείς του GCB για την Αλβανία το 2013 δίνουν έναν Μ.Ο στο 3,4. Από τα παραπάνω οι πολίτες εκφράζουν την αίσθηση/ αντίληψη ότι απαιτούνται σημαντικά βήματα ακόμα για την πάταξη της διαφθοράς. Οι τιμές του world average GCB στους διάφορους τομείς που αξιολογήθηκαν το 2013 δίνουν ως τους πιο διεφθαρμένους τομείς, οι οποίοι πλησιάζουν το 5 (Απόλυτη Διαφθορά), τα Κόμματα (3,8) και την Αστυνομία (3,7), α (2,7) και ο Στρατός (2,8). Για την ΕΕ πιο διεφθαρμένοι τομείς θεωρούνται τα πολιτικά κόμματα (4,0) και το κοινοβούλιο (3,7), ενώ λιγότερο διεφθαρμένοι θεωρούνται οι ΜΚΟ (2,7), ο Στρατός (2,7), το εκπαιδευτικό σύστημα (2,7) και οι θρησκευτικοί οργανισμοί (2,9). Για τις ΗΠΑ πιο διεφθαρμένοι τομείς θεωρούνται τα πολιτικά κόμματα (4,1) και το κοινοβούλιο με τα ΜΜΕ (3,7), ενώ λιγότερο διεφθαρμένοι θεωρούνται ο Στρατός (2,9), οι ΜΚΟ (3,0), το εκπαιδευτικό σύστημα (3,1) και οι θρησκευτικοί οργανισμοί (3,1). Στη BAL-13 πιο διεφθαρμένοι τομείς θεωρούνται τα κόμματα (4,2), η δικαιοσύνη (4,0) και το κοινοβούλιο (3,9), ενώ λιγότερο διεφθαρμένοι θεωρούνται ο Στρατός (2,7), οι θρησκευτικοί οργανισμοί (2,8) και οι ΜΚΟ (2,9). Συγκρίνοντας την Αλβανία με την ΕΕ, τις ΗΠΑ και την BAL-13 διαπιστώνουμε ότι υπάρχει ομοιότητα σε ό,τι αφορά στους πιο διεφθαρμένους τομείς που είναι τα πολιτικά κόμματα και τα κοινοβούλια και αντίστοιχη ομοιότητα σε ό,τι αφορά στους λιγότερο διεφθαρμένους τομείς που είναι ο Στρατός, οι θρησκευτικοί οργανισμοί και οι ΜΚΟ. Επίσης στον τομέα της διακαιοσύνης η Αλβανία παρουσιάζει σημαντικά χειρότερους δείκτες σε σχέση με την ΕΕ και τις ΗΠΑ.

Το βασικό πρόβλημα είναι η έλλειψη ανεξαρτησίας των δικαστικών διαδικασιών και η τεράστια εξουσία που κατέχουν οι πολιτικοί ηγέτες στα περισσότερα θεσμικά όργανα. Μια ανεξάρτητη και αποτελεσματική δικαστική εξουσία, με τη βοήθεια ελεύθερων, κρίσιμων μέσων ενημέρωσης και ισχυρής κοινωνίας των πολιτών, είναι ζωτικής σημασίας για την προάσπιση του κράτους δικαίου και την εξάλειψη της διαφθοράς. Η ανάγνωση των επιμέρους τιμών του GCB δείχνει ότι η Αλβανία έχει σημαντικό δρόμο να διανύσει ακόμη σε ό,τι αφορά στην καταπολέμηση της διαφθοράς και στη δημιουργία συνθηκών πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής σταθερότητας.

4.9 Ποιοτική Ανάλυση των Κοινωνικών Δεικτών Polity IV Δείκτη Freedom House

Ο Δείκτης Polity IV, σύμφωνα με το πίνακα Β.3 και Β.4 αναδεικνύει το γεγονός ότι από το 1990 η Αλβανία πέρασε μία μεγάλη περίοδο εκδημοκρατισμού, μέχρι την ακολουθούσα δεκαετία. Έτσι από το 1990, ξεκινώντας από ένα καθεστώς ανοκρατίας²¹, μπορεί και εκδημοκρατίζεται επί της ουσίας από το 2001 και έπειτα, όπου το πολιτικό σύστημα της χώρας μπορεί να χαρακτηριστεί πλέον ως δημοκρατικό. Η πορεία εκδημοκρατισμού της χώρας παρατηρούμε ότι παραμένει σταθερή για την υπόλοιπη περίοδο, χωρίς όμως η χώρα να μπορέσει ακόμα να επιτύχει τον πλήρη εκδημοκρατισμό της²².

Από την άλλη παρατηρώντας τις τιμές του πίνακα Β.5- Β.6 αλλά και του αντίστοιχου γραφήματος, αντιλαμβανόμαστε μία μεγάλη διακύμανση στις τιμές των πολιτικών δικαιωμάτων (Political Rights - PR) και πολιτικών ελευθεριών (Civil Liberties - CL) στην Αλβανία επίσης μέχρι το 2001, ενδεικτικό της πρώτης δεκαετίας της μετακομμουνιστικής περιόδου. Οι υψηλές τιμές που παρατηρούνται σε εκείνη την περίοδο αντιστοιχούν εκφράζουν μία σχέση αντιστρόφος ανάλογη με την ελευθερία όπως την καθορίζει η έρευνα. Από το 2001 και μετά παρατηρούμε ότι η πολιτικές ελευθερίες και τα πολιτικά δικαιώματα σταθεροποιούνται, παρόλα αυτά η Αλβανία συνεχίζει και δεν πετυχαίνει την επίδοση μίας χώρας με πλήρη ελευθερία των πολιτών της.

Οι κύριοι λόγοι σύμφωνα με της δύο έρευνες που δεν επιτυγχάνεται ο πλήρης εκδημοκρατισμός και η πλήρη κατοχύρωση των ελευθεριών είναι οι παρακάτω:

Καταρχήν διαπιστώνονται σοβαρά προβλήματα σε σχέση με τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα καθώς αυτά παραμένουν σοβαρά προβλήματα παρά τις προσπάθειες για την αντιμετώπισή τους και ο συνδυασμός με ισχυρών επιχειρηματικών, πολιτικών και συμφέροντα εμποδίζει την ανάπτυξη πραγματικά

²¹ Σύμφωνα με το wikipedia.org, ανοκρατία είναι ένα από τα είδη της ολιγαρχίας όπου μπορεί να οριστεί σε μερική δημοκρατία και εν μέρη ως αυταρχικό καθεστώς. Αλλιώς μία σύνθεση πολιτεύματος που αναμυγνύει δημοκρατικά με αυταρχικά χαρακτηριστικά.

²² Σύμφωνα με το δείκτη Polity IV μία πλήρως εκδημοκρατημένη χώρα έχει επίδοση 10.

ανεξάρτητων μέσων μαζικής ενημέρωσης. Οι δημοσιογράφοι έχουν ελάχιστη ασφάλεια στην εργασία και παραμένουν υπόκεινται σε αγωγές, εκφοβισμό και περιστασιακές σωματικές επιθέσεις από εκείνους που αντιμετωπίζουν έλεγχο των μέσων ενημέρωσης. Τα έντυπα μέσα συνέχισαν να μειώνουν τα έσοδα, γεγονός που έχει μειώσει τους μισθούς των δημοσιογράφων. Η διαφθορά είναι διαδεδομένη και η ΕΕ έχει επανειλημμένα ζητήσει αυστηρή εφαρμογή αντιμονοπωλιακών μέτρων. Η Ειδική Εισαγγελία ιδρύθηκε ως μέρος των μεταρρυθμίσεων του 2016, και είναι επιφορτισμένη με τη δίωξη της διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο χωρίς επί του παρόντος να υπάρχουν απτά αποτελέσματα. Δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο για τη δημόσια διαφάνεια. Ετσι οι διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων και τα δημόσια οικονομικά είναι συχνά αδιαφανείς, αν και οι κοινοβουλευτικές διαδικασίες είναι πιο ανοιχτές και προσβάσιμες.

Το σύνταγμα εγγυάται στους εργαζόμενους τα δικαιώματα οργάνωσης και διαπραγμάτευσης συλλογικά, και οι περισσότεροι έχουν το δικαίωμα να απεργήσουν. Ωστόσο, οι αποτελεσματικές συλλογικές διαπραγματεύσεις παραμένουν περιορισμένες και τα μέλη των συνδικάτων έχουν μικρή προστασία έναντι των διακρίσεων από τους εργοδότες. Οι συνθήκες στον τομέα της μεταποίησης, των κατασκευών και της εξόρυξης είναι συχνά κακές και θέτουν τους εργαζόμενους σε κίνδυνο.

Ενώ συνταγματικά προβλέπεται μια ανεξάρτητη δικαστική αρχή, τα υποχρηματοδοτούμενα δικαστήρια υπόκεινται σε πολιτική πίεση και επιρροή και η εμπιστοσύνη του κοινού στα δικαστικά όργανα είναι χαμηλή. Η διαφθορά στη δικαιοσύνη παραμένει ένα σοβαρό πρόβλημα και οι καταδικαστικές αποφάσεις υψηλού επιπέδου δικαστών για διαφθορά και κατάχρηση εξουσίας είναι ιστορικά σπάνιες. Οι συνταγματικές εγγυήσεις της δέουσας διαδικασίας τηρούνται με συνέπεια. Οι διαδικασίες δίκης μπορεί να επηρεαστούν από διαφθορά εντός του δικαστικού συστήματος και μερικές φορές είναι κλειστές για το κοινό. Ο νομικός σύμβουλος δεν παρέχεται πάντα σε εκείνους που δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά το δικό τους. Το 2016, το κοινοβούλιο ενέκρινε μια ποικιλία μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας και της ικανότητας του δικαστικού σώματος, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των σημερινών και των μελλοντικών δικαστών και εισαγγελέων με βάση τον

επαγγελματισμό, την ηθική ακεραιότητα και την ανεξαρτησία τους. Οι διαδικασίες ελέγχου είναι σε εξέλιξη και το 2019 οδήγησαν και πάλι στην απόλυση ή παραίτηση πολλών δικαστών για ανεξήγητα περιουσιακά στοιχεία. Πολλές υποθέσεις επιστροφής περιουσιακών στοιχείων που σχετίζονται με δήμευση κατά την κομμουνιστική εποχή παραμένουν άλυτες. Η αυθαίρετη κατασκευή είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, όπως και η δωροδοκία που συνδέεται με την έγκριση αναπτυξιακών έργων από την κυβέρνηση.

Οι αναφορές για αστυνομική κακοποίηση κρατουμένων στην Αλβανία συνεχίζονται. Οι φυλακισμένοι υποφέρουν από κακές συνθήκες διαβίωσης και έλλειψη επαρκούς ιατρικής περίθαλψης. Το έγκλημα που σχετίζεται με τα ναρκωτικά παραμένει πρόβλημα, καθώς η Αλβανία είναι χώρα διέλευσης για λαθρεμπόρους ηρωίνης και βασικός τόπος για την παραγωγή κάνναβης στην Ευρώπη. Επιπλέον η χώρα θεωρείται ως βασικός κόμβος δικτύων εμπορίας ανθρώπινων ζώων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ενδοοικογενειακή βία είναι ευρέως διαδεδομένη και ενώ το κοινοβούλιο έχει υιοθετήσει ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση του προβλήματος τα τελευταία χρόνια, λίγες υποθέσεις διώκονται. Η αστυνομία δεν είναι καλά εξοπλισμένη για να χειρίζεται περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας ή συζυγικού βιασμού, κάτι που συχνά δεν θεωρείται ότι είναι έγκλημα. Σύμφωνα με έρευνα των Ηνωμένων Εθνών που δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 2019, το 47% των Αλβανών ερωτηθέντων υπέστησαν ενδοοικογενειακή βία κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

4.10 Συνοπτικά Στατιστικά και Ποιοτικά Αποτελέσματα Ανάλυσης Έρευνας

Τα παραπάνω ευρήματα της παρούσας έρευνας θα πρέπει να γίνουν χρηστικά εργαλεία για την ακολουθήσα στο επόμενο κεφάλαιο καταγραφή προτάσεων πολιτικής. Στην σύνοψή τους θα κατηγοριοποιηθούν σε μία καθορισμένη σειρά ξεκινώντας από τα πιο σημαντικά στα λιγότερο σημαντικά, όπως κρίνεται από την στατιστική και ποιοτική ανάλυση που έγινε.

Τα κύρια στατιστικά ευρήματα της έρευνας μας συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα αποτελεσμάτων, σύμφωνα με τις επεξηγήσεις που δίνονται από το χρωματικό κώδικα:

Εξαρτημένη Μεταβλητή	Ανεξάρτητη Μεταβλητή	Μεταβληκότητα R^2	Συντελεστής Συσχέτισης ρ	Επίπεδο Σημαντικότητας Μοντέλου α
GPD annual (USD)	V&A (WGI)	63,48%	0,796	0,001
GPD annual (USD)	PS (WGI)	28,8%	0,536	0,05
GPD annual (USD)	GE (WGI)	72,18%	0,849	0,001
GPD annual (USD)	RQ(WGI)	49,3%	0,70	0,001
GPD annual (USD)	RoL(WGI)	74,71%	0,86	0,0001
GPD annual (USD)	CoC (WGI)	70,79%	0,84	0,0001
GPD annual (USD)	Overall Heritage IEF	86,92%	0,93	0,0001
%GPD ANNUAL	SoG (Fraser)	24,95	0,499	0,05
%GPD ANNUAL	LS&PR (fraser)	2,5%	0,15	0,1
%GPD ANNUAL	FtTI (fraser)	43,9%	0,65	0,05
GPD ANNUAL (USD)	Fraser Total	73,55%	0,85	0,0001

%GPD ANNUAL	LSP (EBRD)	11.4%	0,33	0,1
%GPD ANNUAL	SSP (EBRD)	39,87%	0,63	0,001
%GPD ANNUAL	G&ER (EBRD)	27,05%	0,52	0,05
%GPD ANNUAL	PL (EBRD)	52,06%	0,721	0,0001
%GPD ANNUAL	T&FOREX (EBRD)	52,69%	0,725	0,0001
ΠΟΛΥ ΙΣΧΥΡΟΣ				
ΙΣΧΥΡΟΣ				
ΜΕΤΡΙΟΣ				
ΑΣΘΕΝΗΣ				

Πίνακας 1: Συνοπτικά Στατιστικά Αποτελέσματα

Από την ποιοτική ανάλυση των υπολοίπων δεικτών τα συμπεράσματα μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Από το 2001 και μετά παρατηρούμε ότι η πολιτικές ελευθερίες και τα πολιτικά δικαιώματα σταθεροποιούνται, παρόλα αυτά η Αλβανία συνεχίζει και δεν πετυχαίνει την επίδοση μίας χώρας με πλήρη ελευθερία των πολιτών της. Καταρχήν διαπιστώνονται σοβαρά προβλήματα σε σχέση με τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα καθώς αυτά παραμένουν σοβαρά προβλήματα παρά τις προσπάθειες για την αντιμετώπισή τους και ο συνδυασμός με ισχυρών επιχειρηματικών, πολιτικών και συμφέροντα εμποδίζει την ανάπτυξη πραγματικά ανεξάρτητων μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ως βασικό συμπέρασμα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα επίπεδα διαφθοράς στην Αλβανία στο δημόσιο

τομέα βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα. Παρατηρείται μια προσπάθεια καταπολέμησης της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της χώρας. Παρά τη μικρή βελτίωση που έχει επιτευχθεί, απαιτείται πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια προκειμένου η χώρα να καταπολεμήσει τη διαφθορά.

Αναδεικνύεται μία σημαντική θεσμική αδυναμία της Αλβανίας που αφορά την ποιότητα του δικαστικού της συστήματος που επιδρά αρνητικά στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και δημιουργεί σημαντικές ενστάσεις στις αποφάσεις του. Το βασικό πρόβλημα της Αλβανίας είναι η έλλειψη ανεξαρτησίας των δικαστικών διαδικασιών και η τεράστια εξουσία που κατέχουν οι πολιτικοί ηγέτες στα περισσότερα θεσμικά όργανα. Μια ανεξάρτητη και αποτελεσματική δικαστική εξουσία, με τη βοήθεια ελεύθερων, κρίσιμων μέσων ενημέρωσης και ισχυρής κοινωνίας των πολιτών, είναι ζωτικής σημασίας για την προάσπιση του κράτους δικαίου και την εξάλειψη της διαφθοράς. Διαπιστώνονται γραφειοκρατικές και διαδικαστικές δυσκολίες στην έναρξη μιας επιχείρησης, στις αγοροπωλησίες και μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων, αλλά και στη συγκέντρωση φόρων. Βασικό πλεονεκτήμα της Αλβανικής οικονομίας είναι οι θεσμικές αλλαγές που γίνονται στο εξαγωγικό εμπόριο.

Μεγάλη θεσμική αδυναμία επίσης διαπιστώνεται στον τομέα της διαχείρισης ενέργειας, εποπτικού ελέγχου και διαχείρισης δεδομένων της παροχής ενέργειας. Επιπλέον οι χαμηλού επιπέδου υποδομές στην Αλβανία αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην οικονομική ανάπτυξη και εμφανείς είναι οι αδυναμίες του θεσμικού πλαισίου που περιλαμβάνει τη διαχείριση εγγραφή και μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων, αλλά και την κατασκευή υποδομών και κτιρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο : ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η εξέταση των θεσμών ως ένας στατιστικά σημαντικός παράγοντας που οδηγεί στην οικονομική ανάπτυξη είναι μία γενικότερη τάση που απασχολεί του ερευνητές των μακροοικονομικών. Όπως ειπώθηκε και στη βιβλιογραφική επισκόπηση δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος τρόπος προσέγγισης μίας εμπειρικής μελέτης για το συγκεκριμένο τομέα. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι οι θεσμοί δεν μπορούμε να πούμε ότι μετριοούνται σε απόλυτους αριθμούς. Από την έρευνα που έγινε στην παρούσα διατριβή, έγινε προσπάθεια να συνδιαστούν τα αποτελέσματα από μετρήσιμα μεγέθη και δείκτες που αποτυπώνουν τη θεσμική λειτουργία και την οικονομική ανάπτυξη στην Αλβανία. Επίσης σε όσους διαθέσιμους δείκτες αυτό δεν κρίθηκε απαραίτητο πραγματοποιήθηκε μία ποιοτική ανάλυσή τους. Ο συνδιασμός των παραπάνω μεθόδων, μπορεί να μας οδηγήσει σε συστάσεις και σε προτάσεις καθορισμού συγκεκριμένων πολιτικών για την οικονομική ανάπτυξη της Αλβανίας σε σχέση με την λειτουργία των θεσμών όπως αυτοί περιγράφησαν στα προηγούμενα κεφάλαια.

Λαμβάνοντας υπόψη τον πίνακα σύνοψης στατιστικών αποτελεσμάτων της ενότητας 4.10, αλλά και την ποιοτική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι τα αποτελέσματα που έχουν σημαντικά στατιστικά και αριθμητικά αποτελέσματα συνοψίζονται στις παρακάτω συσχετίσεις:

- GPD annual (USD) Με V&A (WGI)
- GPD annual (USD) Με GE (WGI)
- GPD annual (USD) Με RoL (WGI)
- GPD annual (USD) Με CoC (WGI)
- GPD annual (USD) Με Overall Heritage IEF
- GPD annual (USD) Με Fraser Total

Στις παραπάνω μετρήσεις διαπιστώθηκαν ισχυρές θετικές συσχετίσεις, μεταξύ των μεταβλητών και τα οικονομετρικά μοντέλα μπορούν να θεωρηθούν στατιστικά αξιόπιστα ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα. Οι πολιτικές που μπορούν λοιπόν να προταθούν μπορούν να είναι άμεσα συσχετιζόμενες με την μεθοδολογία έρευνας του κάθε δείκτη και τον τρόπο που απότυπώνεται αυτός σε τιμές.

5.1 Κύριες Θεσμικές Παρεμβάσεις που έχουν Πραγματοποιηθεί στην Οικονομία της Αλβανίας μετά το έτος 2008

Λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση Doing Business 2020 (Economy Profile Albania), μπορούμε να διατυπώσουμε μία σειρά από βασικές θεσμικές παρεμβάσεις που έκαναν οι Αλβανικές Κυβερνήσεις, όσο αφορά την οικονομία και την οικονομική ανάπτυξη σε μία χρονική περίοδο από το 2008 έως το 2020.

Στο τομέα της ενέργειας το 2017 η Αλβανία διευκόλυνε τη λήψη ηλεκτρικού ρεύματος, επιταχύνοντας τη διαδικασία απόκτησης νέας σύνδεσης. Το 2018 βελτίωσε την παρακολούθηση και τη ρύθμιση των διακοπών ρεύματος αρχίζοντας να καταγράφει δεδομένα σχετικά με τη συχνότητα και τη διάρκεια των διακοπών ρεύματος διαρκεί περισσότερο από πέντε λεπτά. Η Αλβανία βελτίωσε επίσης τη διαδικασία για την ταχύτερη παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος επιβάλλοντας αυστηρές προθεσμίες για υπηρεσίες και πληρωμή τελών σύνδεσης. Το 2020 αύξησε την αξιοπιστία της τροφοδοσίας με την ανάπτυξη αυτόματης διαχείρισης ενέργειας εποπτικού ελέγχου και απόκτησης δεδομένων και συστήματος παρακολούθησης διακοπών λειτουργίας και αποκατάστασης υπηρεσίας.

Στο τομέα της φορολογίας από το 2008 έως το 2011 η Αλβανία έκανε την πληρωμή φόρων λιγότερο δαπανηρή για τις εταιρείες μειώνοντας τον συντελεστή φόρου εισοδήματος εταιρειών. Το 2013 διευκόλυνε την πληρωμή φόρων για τις εταιρείες καταργώντας τον φόρο οχημάτων και ενθαρρύνοντας την ηλεκτρονική υποβολή φόρων και το 2014 διευκόλυνε την πληρωμή φόρων, επιτρέποντας την καταβολή φόρου εταιρικού εισοδήματος ανά τρίμηνο. Το 2015 Η Αλβανία άυξησε ελαφρά τον συντελεστή φόρου εισοδήματος εταιρειών και το 2017 εισήγαγε ένα διαδικτυακό σύστημα αρχειοθέτησης και πληρωμής φόρων, διευκολύνοντας έτσι την πληρωμή τους.

Στον τομέα των διασυνοριακών εμπορικών συναλλαγών από το 2010 η Αλβανία μείωσε τον απαιτούμενο χρόνο για τον εκτελωνισμό των εισαγωγών εφαρμόζοντας ένα σύγχρονο σύστημα σύστημα ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων. Το 2016 διευκόλυνε τις εξαγωγές με την εφαρμογή ενός ηλεκτρονικού συστήματος ελέγχου βάσει κινδύνου, το οποίο μείωσε το χρόνο συμμόρφωσης με τα σύνορα. Το 2017 Η Αλβανία έκανε όμως τις διασυνοριακές συναλλαγές

δυσκολότερες εισάγοντας υποχρεωτικές επιθεωρήσεις σάρωσης για εξαγωγές και εισαγωγές, από τις οποίες αυξήθηκαν ο χρόνος και το κόστος για τη συμμόρφωση στα σύνορα.

Όσο αφορά την αντιμετώπιση των αδειών κατασκευής υποδομών και κτηριακών εγκαταστάσεων το 2012 στην Αλβανία η αντιμετώπιση αδειών κατασκευής έγινε πιο δύσκολη, επειδή η κύρια αρχή που είναι υπεύθυνη για την έκδοση οικοδομικών αδειών δεν έχει συσταθεί από τον Απρίλιο του 2009. Από το 2015 η Αλβανία διευκόλυνε τη διαχείριση των αδειών κατασκευής με την επανάληψη της έκδοσης των αδειών κατασκευής και με την ενοποίηση των άδεια γης και άδεια κατασκευής σε μία ενιαία άδεια ανάπτυξης κατασκευής. Το 2016 έκανε δυσκολότερη την αντιμετώπιση των αδειών κατασκευής αναστέλλοντας την έκδοση αδειών οικοδομής και το 2017 διευκόλυνε τη διαχείριση αδειών κατασκευής με την επανεισαγωγή της έκδοσης οικοδομικών αδειών και τον εξορθολογισμό της διαδικασίας παραλαβής του τελικού πιστοποιητικού επιθεώρησης και συμμόρφωσης.

Σε σχέση με τα θέματα που αφορούν την εγγραφή ιδιοκτησίας και περιουσιακών στοιχείων, από το 2012 η Αλβανία διευκόλυνε την εγγραφή ιδιοκτησίας ορίζοντας χρονικά όρια για την εγγραφή τίτλου στο κτηματολόγιο. Το 2015 εφάρμοσε πολιτικές που διευκόλυναν τη μεταφορά ιδιοκτησίας με τον καθορισμό αποτελεσματικών προθεσμιών και τη μηχανογράφηση των αρχείων σχετικά με ακίνητα και το 2018 διευκόλυνε την εγγραφή ιδιοκτησίας αυξάνοντας τη διαφάνεια του συστήματος διαχείρισης της γης και δημιουργώντας μίας εθνικής βάσης δεδομένων για την επαλήθευση της ακρίβειας των τίτλων ιδιοκτησίας.

Στον τομέα της δανειοδότησης, ειδικά των επιχειρήσεων, το 2009 η Αλβανία βελτίωσε την πρόσβαση στις πιστωτικές πληροφορίες με τη δημιουργία του γραφείου πιστοληπτικών υπηρεσιών. Το 2015 αποδυνάμωσε το σύστημα ασφαλών συναλλαγών της μέσω τροποποίησης του νόμου περί ασφαλών χρεώσεων που δεν επιτρέπει την άυλη περιουσία. Το 2018 ενίσχυσε την πρόσβαση σε πίστώσεις τροποποιώντας τον αλβανικό αστικό κώδικα και το νόμο περί ασφαλίσεων και υιοθετώντας έναν νέο νόμο περί αφερεγγυότητας ώστε να είναι δυνατό να παραχωρηθεί ένας τόκος ασφάλειας έναντι οποιουδήποτε τύπου κινητής περιουσίας - συμπεριλαμβανομένων των ενσώματων και άυλων

περιουσιακών στοιχείων - και οι ασφαλισμένοι πιστωτές να έχουν απόλυτη προτεραιότητα στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα διευκολύνθηκε το 2009 ενοποιώντας τη φορολογία, την ασφάλιση υγείας και την εγγραφή εργασίας σε μία μόνο εφαρμογή με την έναρξη μιας επιχείρησης, επιτρέποντας διαδικτυακά τη δημοσίευση της ανακοίνωσης για τη σύσταση και μείωση του κόστους εγγραφής. Ακολούθως το 2010 διευκόλυνε την εκκίνηση της επιχείρησης κάνοντας ηλεκτρονική την εγγραφή και ενισχύοντας τη χωρητικότητα στο μητρώο, μειώνοντας το ελάχιστο κεφάλαιο την απαίτηση και εξάλειψη της απαίτησης εγγραφής στο εμπορικό επιμελητήριο. Το 2013 διευκόλυνε την έναρξη επιχείρησης καθιστώντας προαιρετική τη συμβολαιοποίηση εγγράφων ενσωμάτωσης και το 2015 μειώθηκαν τα τέλη εγγραφής. Στο τομέα δε της απασχόλησης εργαζομένων το 2018 τροποποίησε τη νομοθεσία για να μειώσει τον μέγιστο επιτρεπόμενο αριθμό ωρών σε μια εβδομάδα εργασίας και να δώσει εντολή να δοθούν ίσες γυναίκες και άνδρες αμοιβή για εργασία ίσης αξίας.

Στη κατηγορία της προστασίας των μικρομετόχων και μικροεπενδυτών από το 2009 ενίσχυσε την προστασία των επενδυτών εισάγοντας απαιτήσεις έγκρισης και γνωστοποίησης για συναλλαγές συνδεδεμένων μερών και ενίσχυση των καθηκόντων των διευθυντών και των διαθέσιμων διορθωτικών μέτρων σε περιπτώσεις όπου οι συναλλαγές συνδεδεμένων μερών είναι επιβλαβείς για την εταιρεία. Από το 2016 ενίσχυσε την προστασία των μειονοτικών επενδυτών εισάγοντας νομικές απαιτήσεις για άμεση αποκάλυψη συνδεδεμένων μερών με συναλλαγές στο κοινό.

Διατυπώθηκαν και καταγράφηκαν οι υφιστάμενες πολιτικές που εφαρμόζει η Αλβανία ήδη σε θεσμικό επίπεδο, από το 2008, ώστε να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη. Μπορούμε λοιπόν να διατυπώσουμε στη συνέχεια προτεινόμενες πολιτικές και να διαπιστωθεί εάν υπάρχει σύγκλιση με τις υφιστάμενες πολιτικές που ακολουθεί η χώρα, αλλά και να εξεταστούν επιπρόσθετες πολιτικές που μπορούν να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη της.

5.2 Προτάσεις Πολιτικών για βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ελευθερίας και λογοδοσίας των θεσμών (Voice and Accountability Index)

Όπως διατυπώθηκε ο δείκτης (Voice and Accountability) αφορά κυρίως το εύρος της κοινωνικής ελευθερίας και την λογοδοσίας των θεσμών. Αντανακλάται λοιπόν η δυνατότητα που έχει ο πολίτης μίας χώρας να συμμετέχει στα κοινά, στην εκλογική διαδικασία, καθώς και στην ελευθερία του λόγου, των κοινωνικών ελευθεριών και της ελευθερίας του τύπου.

Λαμβάνοντας υπόψη και τις θεσμικές αδυναμίες που έχει η Αλβανία σε αυτόν τον τομέα και την πιθανή σχέση που διαπιστώνουμε ότι υπάρχει με το ετήσιο συνολικό Εθνικό Ακαθάριστο Προϊόν της χώρας η βελτίωση του δείκτη δείχνει να επιδρά θετικά στην οικονομική ανάπτυξή της. Η πορεία εκδημοκρατισμού της χώρας παρατηρούμε ότι παραμένει σταθερή μετά το 2001, χωρίς όμως η χώρα να μπορέσει ακόμα να επιτύχει τον πλήρη εκδημοκρατισμό της. Επίσης παρατηρούμε ότι η πολιτικές ελευθερίες και τα πολιτικά δικαιώματα σταθεροποιούνται, παρόλα αυτά η Αλβανία συνεχίζει και δεν πετυχαίνει την επίδοση μίας χώρας με πλήρη ελευθερία των πολιτών της.

Προκειμένου η Αλβανία να επιτύχει μία βελτίωση της θεσμικής λειτουργίας της κοινωνικής ελευθερίας των πολιτών της θα πρέπει να εστιάσει σε συγκεκριμένες δράσεις. Ένας βασικός άξονας δράσεων θα πρέπει να είναι η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος καθώς αυτό παραμένει ένα από τα σοβαρά προβλήματα παρά τις προσπάθειες για την αντιμετώπισή του. Στο άξονα αυτό προτεραιότητα θα πρέπει να λάβει η καταπολέμηση της εμπορίας αλλά και παραγωγής ναρκωτικών ουσιών. Επίσης ένας άλλος τομέας δράσεων καταπολέμησης της εγκληματικότητας είναι το λαθρεμπόριο και η εμπορία ανθρωπίνων ζώων, τομείς που απασχολείται σε παγκόσμιο επίπεδο ο αλβανικός κόσμος του εγκλήματος. Η καταπολέμηση της εγκληματικότητας λοιπόν θα αποτελέσει μία θεσμική αλλαγή που θα επιδράσει θετικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Μία άλλη βασική καταπάτηση των ανθρωπίνων ελευθεριών, που εμποδίζουν την Αλβανία από τον πλήρη εκδημοκρατισμό της και θα πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα και να ακολουθήσει μία άλλη πολιτική είναι η έλλειψη

βασικών συνθηκών διαβίωσης και κοινωνικών παροχών για όλους τους πολίτες της χώρας. Η παροχή ιατρικής περίθαλψης ακόμα και στα σοφρωνιστικά ιδρύματα και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης αποτελούν δείγματα ενός σύγχρονου δημοκρατικού κράτους που σέβεται ισότιμα όλους τους πολίτες του.

Σημαντικές δράσεις και πολιτικές θα πρέπει να εφαρμοστούν και στον τομέα της ελευθερίας του λόγου και του τύπου. Η καταπολέμηση των συντεχνιακών ΜΜΕ, και η ανάπτυξη πραγματικά ανεξάρτητων μέσων εμποδίζεται από επιχειρηματικά συμφέροντα στην Αλβανία. Η εξιχνύαση επιθέσεων εναντίον δημοσιογράφων θα επιδράσει θετικά σε μία τέτοια προσπάθεια. Η παροχή αξιόλογων οικονομικών απολαβών στους εργαζόμενους στα ΜΜΕ θα τους απαγκιστρώσει από την κατευθυνόμενη παροχή πληροφοριών και ειδήσεων.

Τέλος οι βελτιώσεις των εργασιακών συμβάσεων στο μέλλον είναι αναπόσπαστο κομμάτι των πολιτικών που απαιτούνται να πραγματοποιηθούν στην Αλβανία προκειμένου να βελτιωθεί ο δείκτης Voice and Accountability. Παράλληλα με αυτά θα πρέπει να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας των εργαζομένων σε τομείς όπως οι εξορύξεις, η μεταποίηση, οι κατασκευές ώστε οι εργαζόμενοι να διαθέτουν τη δέουσα προστασία έναντι των εργοδοτών.

Όπως αναφέρθηκε αναλύσαμε ενδεικτικά δύο διαφορετικούς δείκτες οικονομικής ελευθερίας για την Αλβανία, με κατά βάση όμως πανομοιότυπα αποτελέσματα. Έτσι διαπιστώθηκε ότι εμφανίζεται ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της οικονομικής ελευθερίας που καταμετράται στην Αλβανία με την αύξηση του ετήσιου συνολικού εθνικού ακαθάριστου προϊόντος. Η παραπάνω διαπίστωση ισχύει τόσο για τον δείκτη IEF από το Heritage Institute, αλλά και τον αντίστοιχο από το Fraser Institute. Τα δεδομένα που παρουσιάζονται σαν συνολικός δείκτης προκύπτουν από την καταμέτρηση του μέσου όρου, τον επιμέρους δεικτών, επομένως συμπεραίνουμε ότι οι επιμέρους δείκτες επιδρούν στα μοντέλα συσχέτισεως που εξάγαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Επιπλέον παρατηρείται ότι οι επιμέρους τομείς που λαμβάνουν τιμές στις διεξαχθείσες έρευνες που αναλύσαμε, παρατηρούνται και στους δείκτες που ήδη αναφέραμε και προτάθηκαν αντίστοιχες πολιτικές. Αυτοί είναι το δικαστικό

σύστημα, η προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, η αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης. Πέρα όμως των ήδη αναφερθέντων παρατηρούνται και επιπλέον τομείς στους οποίους θεσμικές αλλαγές μπορούν να επιδράσουν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη.

Μία βασική πολιτική που θα πρέπει να εφαρμόσει η Αλβανική κυβέρνηση είναι τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν στο φορολογικό σύστημα της χώρας. Και ενώ από το 2008 και έπειτα έχουν παρασχεθεί ελαφρύνσεις όσο αφορά τις φορολογικές εισφορές των επιχειρήσεων, παρατηρείται ένα πολύπλοκο φορολογικό σύστημα. Μία δυνητική απλοποίηση του πιθανόν να διευκολύνει την επιχειρηματικότητα και πιθανόν να επιδράσει θετικά στην οικονομική ανάπτυξη.

Μία άλλη δυσκολία που παρατηρείται και στην Αλβανική οικονομική δραστηριότητα είναι η προσβασιμότητα σε απαραίτητες πληροφορίες, ιδιαίτερα από τις επιχειρήσεις. Και σε αυτό τον τομέα παρατηρούνται θεσμικές παρεμβάσεις ώστε να υπάρχει διασύνδεση των υπηρεσιών που απαιτούνται για την έναρξη και λειτουργία των επιχειρήσεων, με μία προσπάθεια διασύνδεσης των βάσεων δεδομένων που απαιτούνται για την έυρυθμη λειτουργία τους αλλά και την αυτόματη ηλεκτρονική καταβολή φόρων, και πληρωμές οφειλών αλλά και πιστώσεων. Σαφώς προκειμένου να υπάρχει θετικότερη επίδραση αυτής της πολιτικής στην οικονομία της Αλβανίας θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας αλλά και της οικονομικής δραστηριότητας των φυσικών προσώπων με την εκμετάλλευση όλων των σύγχρονων τεχνολογιών που μπορεί να συνδράμουν σε αυτό.

Η βελτίωση των υποδομών, είναι επίσης ένας τομέας που εφόσον βελτιωθεί θα επιδράσει θετικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Βασικός ρόλος σε αυτή την πολιτική θα πρέπει να έχει ο ενεργειακός χάρτης της Αλβανίας. Η απεξάρτησή της από την υδροηλεκτρική ενέργεια και η μεταστροφή της χώρας σε μία σύγχρονη ενεργειακή πολιτική θα δημιουργήσει ένα θετικό ρεύμα στις επενδύσεις από το εξωτερικό και στην εισγωγή κεφαλαίων. Οι δείκτες οικονομικής ελευθερίας μέσω τέτοιων πολιτικών βελτιώνονται επιδρώντας θετικά στην οικονομική ανάπτυξη.

Ένας άλλος βασικός τομέας που παρατηρείται ότι επιδρά στην οικονομική ελευθερία είναι και αυτός του μεγέθους του κράτους. Ο δείκτης αυτός λειτουργεί αντιστρόφως ανάλογα και εφόσον το κράτος μειώνεται η επίδοση σε αυτόν τον δείκτη αυξάνεται. Μείωση του κράτους μεταφράζεται κυρίως σε μείωση των δαπανών. Η μείωση των δαπανών μπορεί να πραγματοποιηθεί με διαφορετικές πολιτικές. Βασική προϋπόθεση πρέπει να είναι η αναμόρφωση των κρατικών υπηρεσιών ώστε να μπορεί να λειτουργεί με τον απαραίτητο αριθμό προσωπικού προς εξυπηρέτηση των πολιτών. Η κυβερνήσεις της Αλβανίας θα πρέπει να εστιάσουν ώστε να βελτιώνονται συνεχώς τα επίπεδα των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες. Αυτό σημαίνει λοιπόν μείωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και ταχύτητα, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Η Νομισματική ελευθερία και σταθερή ισοτιμία είναι επίσης μία πολιτική που επιδρά στην οικονομική ελευθερία και κατ' επέκταση στην οικονομική ανάπτυξη. Ισχυρή οικονομίες προκύπτουν από ισχυρά νομίσματα. Καθ' όλη την μετακομμουνιστική περίοδο που εξετάζουμε στην παρούσα μελέτη το Lek (εθνικό νόμισμα της Αλβανίας), υποφέρει από υπερπληθωρισμούς. Η χώρα επί της ουσίας χρησιμοποιεί ολοένα και περισσότερο στις συναλλαγές της το euro και το υιοθετεί προς αντικατάσταση του εθνικού της νομίσματος. Η παραπάνω παρατήρηση δημιουργεί δυσμενείς παράγοντες στην ανάπτυξη της Αλβανικής Οικονομίας. Η προσπάθεια της χώρας για ένταξή της στην Ευρωπαϊκή οικογένεια σε συνδιασμό με την μείωση του εξωτερικού χρέους της χώρας, πιθανόν να την οδηγήσουν σε μία νομισματική σταθερότητα στο μέλλον, επιδρώντας έτσι θετικά στους δείκτες οικονομικής ελευθερίας αλλά και στο εθνικό ακαθάριστο προϊόν.

Η Αλβανία ήδη έχει πραγματοποιήσει σημαντικές θεσμικές παρεμβάσεις στον τομέα των διασυνοριακών συναλλαγών μειώνοντας τον απαιτούμενο χρόνο για τις εισαγωγές και εξαγωγές και εφαρμόζοντας ένα σύγχρονο σύστημα σύστημα ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων. η προσπάθεια αυτή αντικατοπτρίζεται και στον δείκτη Trade Freedom του Heritage Institute που λαμβάνει συνεχώς άξουσα τιμή επίδοσης. Παρόλα αυτά, παρατηρούμε ότι ο τομέας αυτός επιδέχεται βελτίωσης, με κύρια στροφή της πολιτικής στα προκύπτοντα κόστη από δασμούς και φόρους που προκύπτουν κατά τις εισαγωγές κυρίως.

Επίσης διαπιστώνεται μία σταθερή πολιτική στην διευκόλυνση της διαχείρισης των αδειών κατασκευής με την ενοποίηση των άδεια γης και άδεια κατασκευής σε μία ενιαία άδεια ανάπτυξης κατασκευής και τον εξορθολογισμό της διαδικασία παραλαβής του τελικού πιστοποιητικού επιθεώρησης και συμμόρφωσης. Το ίδιο παρατηρείται και στα θέματα κτηματογράφησης και της διαφάνειας του συστήματος διαχείρισης της γης και δημιουργώντας μίας εθνικής βάσης δεδομένων για την επαλήθευση της ακρίβειας των τίτλων ιδιοκτησίας. Οι παραπάνω πολιτικές εφόσον συνεχίσουν να βελτιώνονται θα επιδράσουν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη μέσω των δεικτών οικονομικής ελευθερίας property Registry²³, Property Rights²⁴.

Επιπλέον πολιτικές και θεσμικές παραμβάσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται και στους τομείς Financial Freedom, Fiscal Health, με παρεμβάσεις σε ένα υγιές τραπεζικό σύστημα με καθαρές δανειοδοτήσεις. Στον τομέα της δανειοδότησης, ειδικά των επιχειρήσεων, θα πρέπει να παρέχονται οι απαραίτητες διευκολύνσεις, χωρίς όμως αυτές να δημιουργούν υποχρεώσεις που δεν μπορούν να καλυφθούν από τους υπόχρεους.

5.3 Προτάσεις Πολιτικών για βελτίωση της κυβερνητική αποτελεσματικότητας (Governance Effectiveness)

Η κυβερνητική αποτελεσματικότητα, όπως ήδη αναλύθηκε αντανακλά το μέγεθος της ποιότητας των δημόσιου τομέα, των υπηρεσιών προς τον πολίτη και το βαθμό ελευθερίας από πολιτικές πιέσεις. Για τη βελτίωση λοιπόν των τιμών σε αυτό το δείκτη θα πρέπει να εξεταστούν πως διατυπώνονται τέτοιου είδους πολιτικές, πως εκτελούνται και κατά πόσο οι κυβερνητικές δεσμεύσεις σε τέτοιες πολιτικές είναι αξιόπιστες. Η έρευνα μας ανέδειξε πως βελτίωση των επιδόσεων σε αυτό τον τομέα συσχετίζεται θετικά με την την οικονομική ανάπτυξη και συγκεκριμένα με το ετήσιο συνολικό εθνικό ακαθάριστο πορϋόν της Αλβανίας.

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι οι συγκεκριμένες πολιτικές πρέπει να περιλαμβάνουν θεσμικές λύσεις προβλημάτων που ταλλανίζουν την αξιοπιστία των Αλβανικών Κυβερνήσεων όλη αυτή την περίοδο που η οικονομία της χώρας

²³ Heritage Institute

²⁴ Fraser Institute

είναι υπό μετάβαση. Βασική προτεραιότητα τίθεται βεβαίως η πραγματική καταπολέμηση της διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο που όπως αναφέρθηκε ταλανίζει τη χώρα, με συγκεκριμένα αποτελέσματα και όχι μόνο θεωρητικού επιπέδου εξαγγελίες και παρεμβάσεις. Σημαντική είναι και η εφαρμογή πολιτικής για περισσότερη διαφάνεια στη λειτουργία του κράτους. Η θεσμοθέτηση νομοθετικού πλαισίου για τη δημόσια διαφάνεια είναι μία βασική πολιτική για τη βελτίωση της ποιότητας του δημοσίου τομέα. Επιπλέον οι διαδικασίες της διαχείρισης του δημοσίου χρήματος, των δημοσίων συμβάσεων, αλλά και γενικότερα όλα τα δημόσια οικονομικά θα πρέπει να λαμβάνουν περισσότερη διαφάνεια. Αυτό θα προσδώσει την αίσθηση της δημοκρατικής συμμετοχικότητας και θα βελτιώσουν την αξιοπιστία των κυβερνητικών επιλογών.

Ενέργειες που ήδη έχουν προχωρήσει από τις Αλβανικές Κυβερνήσεις όπως περιγράφησαν και αφορούν τα θέματα διαχείρισης και προμήθειας ενέργειας, τη μείωση της γραφειοκρατίας, την δημιουργία εθνικού κτηματολογίου ή δημιουργία ενός αδιάβλητου πλαισίου για στον τομέα των κατασκευών και υποδομών, στην διαφανή διαχείριση αναπτυξιακών έργων συγκλίνουν στην λογική αυτή της βελτίωσης της αξιοπιστίας των κυβερνητικών επιλογών και δεσμεύσεων.

5.4 Προτάσεις Πολιτικών για βελτίωση των Κανόνων Δικαίου (Rule of Law) και για περισσότερο έλεγχο της διαφθοράς (Control of Corruption)

Σύμφωνα με την αντίστοιχη μεθοδολογία ο συγκεκριμένος τομέας διακυβέρνησης αφορά τους κανόνες δικαίου σε μία χώρα. Αναφέρεται στην άποψη για το ποιοι οργανισμοί απολαμβάνουν εμπιστοσύνης, συμμορφώνονται με τους κοινωνικούς κανόνες και συγκεκριμένα τον τρόπο που εκτελούνται οι συμβάσεις, τα δικαιώματα που υφίστανται σε περιουσιακά στοιχεία, τον τρόπο λειτουργίας της αστυνομίας, των δικαστηρίων αλλά και την εγκληματικότητα και κοινωνική βία.

Οι πολιτικές που μπορεί να εφαρμοστούν σε αυτόν τον τομέα μπορούν εξαχθούν και σε συνδιασμό από την ποιοτική ανάλυση που έγινε από τους ενδείκτες του GCB. Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε οι θεσμοί που χαίρουν λιγότερης εκτίμησης στην Αλβανία είναι τα πολιτικά κόμματα, το κοινοβούλιο, η δικαιοσύνη. Από τα παραπάνω είναι

εμφανείς ότι οι πολιτικές που πρέπει να ακολουθηθούν πρέπει να αφορούν περισσότερη αξιοκρατία και διαφάνεια στους παραπάνω θεσμούς. Και εδώ λοιπόν, διαπιστώνουμε ότι θεσμικές αλλαγές στη διαφάνεια των κρατικών δαπανών θα λειτουργήσουν θετικά ως προς τη συσχέτιση του δείκτη RoL με την οικονομική ανάπτυξη της Αλβανίας.

Η γενικότερη κουλτούρα καταπολέμησης της αστυνομικής βίας, της ενδοικογενειακής βίας αποτελούν θεσμικές αλλαγές στην λειτουργία ενός σύγχρονου δημοκρατικού κράτους. Παρατηρούμε ότι και σε αυτό τον δείκτη θέματα αντιμετώπισης της εγκληματικότητας κατέχουν προτεύοντα ρόλο όπως αυτά ήδη έχουν αναφερθεί. Η αντιμετώπιση της αστυνομικής βίας αλλά και της ενδοικογενειακής βίας ως ένα φαινόμενο που χαρακτηρίζει την αλβανική κοινωνία θα πρέπει να περιοριστεί με στοχευμένες δράσεις και αυστηρότερο νομοθετικό και ελεγκτικό πλαίσιο.

Πολιτικές που θα βοηθήσουν στην επίλυση πολλών υποθέσεων επιστροφής περιουσιακών στοιχείων που σχετίζονται με δήμευση κατά την κομμουνιστική εποχή είναι απαραίτητες όσο αφορά τα δικαιώματα σε περιουσιακά στοιχεία. Η βελτίωση των διαδικασιών ως προς τις αυθαίρετες κατασκευές που είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, όπως και η δωροδοκία που συνδέεται με την έγκριση αναπτυξιακών έργων από την κυβέρνηση, χρήζουν επίλυσης από την πλευρά της εκάστοτε Αλβανικής Κυβέρνησης.

Ένας επιπλέον δείκτης που η ανάλυση μας ανέδειξε ότι υφίσταται ισχύρη συσχέτιση με την οικονομική ανάπτυξη και ειδικότερα με το συνολικό ετήσιο εθνικό ακκαθάριστο προϊόν είναι τομέας που εξετάζει τον έλεγχο της διαφθοράς, ο οποίος στον δείκτη αντανakλάται η άσκηση δημόσιας εξουσίας για προσωπικό κέρδος, συμπεριλαμβανομένου μικρής ή και μεγάλης μορφής διαφθοράς, αλλά επίσης και δσμύσεων του κράτους από ελιστικές ομάδες ή ιδιωτικά συμφέροντα. Η βελτίωση λοιπόν του δείκτη μας δείχνει ότι πιθανόν να δημιουργεί μία θετική επίδραση στην εθνική οικονομία της Αλβανίας.

Όπως διαπιστώθηκε και ήδη λοιπόν αναφέραμε, διαπιστώνονται σοβαρά προβλήματα σε σχέση με τη διαφθορά στην Αλβανία. Η διαφθορά είναι

διαδεδομένη και η ΕΕ έχει επανειλημμένα ζητήσει αυστηρή εφαρμογή αντιμονοπωλιακών μέτρων. Η Ειδική Εισαγγελία που ιδρύθηκε ως μέρος των μεταρρυθμίσεων του 2016, και είναι επιφορτισμένη με τη δίωξη της διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο χωρίς επί του παρόντος να υπάρχουν απτά αποτελέσματα. Θεσμοί όπως τα πολιτικά κόμματα και το κοινοβουλευτικό σύστημα της χώρας θεωρούνται ως οι τομείς με την μεγαλύτερη διαφθορά στη χώρα.

Η διαφθορά στη δικαιοσύνη παραμένει ένα σοβαρό πρόβλημα και οι καταδικαστικές αποφάσεις υψηλού επιπέδου δικαστών για διαφθορά και κατάχρηση εξουσίας είναι ιστορικά σπάνιες. Οι διαδικασίες δίκης μπορεί να επηρεαστούν από διαφθορά εντός του δικαστικού συστήματος και μερικές φορές είναι κλειστές για το κοινό. Τέλος η δωροδοκία που συνδέεται με τους κρατικούς υπαλλήλους είναι ευρέως διαδεδομένη και κυρίως με αυτούς που συνδέονται με τη διαχείριση κρατικών δαπανών και με την έγκριση αναπτυξιακών έργων από την κυβέρνηση.

Οι δράσεις και οι πολιτικές που θα πρέπει να ακολουθηθούν θα πρέπει και σε αυτόν τον τομέα να είναι στοχευμένες. Βασική πολιτική θα πρέπει να είναι η ανεξαρτητοποίηση της νομοθετικής εξουσίας από κάθε είδους εξάρτησή της από λοιπά επιχειρηματικά και οικονομικά συμφέροντα, ή και ακόμα από τυχόν διασυνδέσεις που εκολάπτονται από το οργανωμένο έγκλημα στην Αλβανία. Μαζί με αυτό θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες ανεξαρτητοποίησης και του δικαστικού συστήματος της χώρας και εξυγίανσης του δικαστικού σώματος από τυχόν διαφθαρμένους δικαστικούς. Το παραπάνω μπορεί να πραγματοποιηθεί με έλεγχο για παράνομο πλουτισμό και προέλευση περιουσιακών στοιχείων. Επιπλέον πολιτικές που μπορεί να εφαρμοστούν είναι η διαφάνεια στη διαδικασία λήψεων δικαστικών αποφάσεων με την παρουσία κοινού. Τέλος η ανεξαρτητοποίηση των ΜΜΕ από κύκλους συμφερόντων, που συχνά διασυνδέονται ακόμα και με το οργανωμένο έγκλημα, θα βελτιώσει το επίπεδο ελευθερίας του τύπου. Ενώ είναι θεσμοθετημένη η ελευθερία του τύπου στην γειτονική χώρα, είναι καταγεγραμμένο από τις έρευνες που αναλύσαμε ότι συχνά είναι κατευθυνόμενη από συγκεκριμένες πηγές.

Όσο αφορά τα θέματα διαχειρήσεως δημοσίων δαπανών, και δημοσίων συμβάσεων η πολιτική που θα πρέπει να ακολουθηθεί θα πρέπει να προσεγγίζει τα σύγχρονα δυτικά κράτη. Η δημιουργία αδιάβλητων διαδικασιών που θα μηδενίζει τη δυνατότητα σύγκρουσης συμφερόντων. Επιπλέον η ευρεία εφαρμογή ηθικών και νόμιμων διαδικασιών θα πρέπει να ενισχύονται από ένα αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο το οποίο θα επιφέρει αυστηρές ποινές στους παραβάτες. Τέλος όλες οι διαδικασίες της δημοσιονομικής πολιτικής της Αλβανίας θα πρέπει να εξασφαλίζουν την αδυναμία παρεμβατισμού από πρόσωπα λμβάνοντας υπόψη τις βασικές αρχές δημοσιονομικού δικαίου που εφαρμόζονται στις σύγχρονες οικονομίες.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ένα μεγάλο αριθμό πολιτικών που μπορούν να εφαρμοστούν από την Αλβανική Οικονομία που αποκαλύπτονται απο την θετική συσχέτιση που διαπιστώθηκε από τα μοντέλα παλλινδρόμησης. Καθώς δεν μπορέσαμε να λάβουμε σαφή αποτελέσματα από όλες τις συσχετίσεις που μελετήσαμε, επικεντρωθήκαμε στο παρόν κεφάλαιο μόνο σε αυτά που τα αποτελέσματα προκύψανε από επαρκής επεξηγήσεις της μεταβληκότητας, ισχυρές συσχετίσεις και με με υψηλή σημαντικότητα του μοντέλου που προέκυψε. Τέλος σε όλη τη μελέτη των προτάσεων που σημειώνονται λήφθηκαν σοβαρά υπόψη οι ποιοτικές αναλύσεις που έγιναν και τα συμπεράσματα που προέκυψαν και από τους λοιπούς δείκτες της έρευνας ώστε να επιτευχθεί μία κατά το δυνατόν ολιστική προσέγγιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Ο σκοπός της έρευνας που πραγματοποιήθηκε με την παρούσα εργασία ήταν να διερευνηθεί η σχέση μεταξύ των Θεσμών και της Οικονομικής Ανάπτυξης στην Αλβανία, μίας από τις οικονομίες υπό μετάβαση μετά την πτώση του κομμουνισμού το 1990. Η έρευνα επικεντρώθηκε χρονικά στην μετακομμουνιστική περίοδο έως και σήμερα, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία και δεδομένα. Χρησιμοποιήθηκε ένας μεγάλος αριθμός δεικτών της πορείας της οικονομίας που όπως ειπώθηκε και στη βιβλιογραφική επισκόπησης εκφράζουν την απόδοση των θεσμών ως μετρησιμό μέγεθος. Η μεθοδολογία βασίστηκε τόσο σε στατιστικά όσο και ποιοτική ανάλυση των δεδομένων που ήταν διαθέσιμα. Τα κύρια συμπεράσματα που προέκυψαν ήταν τα παρακάτω:

- Διαπιστώθηκε υψηλή επεξήγηση της μεταβληκότητας του μοντέλου με εξαρτημένη μεταβλητή Y το GPD annual (USD) και ανεξάρτητη το δείκτη V&A (WGI) με ισχυρή θετική συσχέτιση και με υψηλή σημαντικότητα του μοντέλου που προέκυψε.
- Διαπιστώθηκε υψηλή επεξήγηση της μεταβληκότητας του μοντέλου με εξαρτημένη μεταβλητή Y GPD annual (USD) και ανεξάρτητη το δείκτη GE (WGI) με ισχυρή θετική συσχέτιση και με υψηλή σημαντικότητα του μοντέλου που προέκυψε.
- Διαπιστώθηκε υψηλή επεξήγηση της μεταβληκότητας του μοντέλου με εξαρτημένη μεταβλητή Y GPD annual (USD) και ανεξάρτητη το δείκτη RoL (WGI) με ισχυρή θετική συσχέτιση και με υψηλή σημαντικότητα του μοντέλου που προέκυψε.
- Διαπιστώθηκε υψηλή επεξήγηση της μεταβληκότητας του μοντέλου με εξαρτημένη μεταβλητή Y PD annual (USD) και ανεξάρτητη το δείκτη CoC (WGI) με ισχυρή θετική συσχέτιση και με υψηλή σημαντικότητα του μοντέλου που προέκυψε.
- Διαπιστώθηκε υψηλή επεξήγηση της μεταβληκότητας του μοντέλου με εξαρτημένη μεταβλητή Y GPD annual (USD) και ανεξάρτητη το δείκτη Overall Heritage IEF με ισχυρή θετική συσχέτιση και με υψηλή σημαντικότητα του μοντέλου που προέκυψε.

- Διαπιστώθηκε υψηλή επεξήγηση της μεταβληκότητας του μοντέλου με εξαρτημένη μεταβλητή Y GPD annual (USD) και ανεξάρτητη το δείκτη Me Fraser Total με ισχυρή θετική συσχέτιση και με υψηλή σημαντικότητα του μοντέλου που προέκυψε.
- Οι δύο παραπάνω ανεξάρτητες μεταβλητές οικονομικής ελευθερίας παρουσιάζουν ισχυρή συσχέτιση με το ετήσιο εθνικό ακαθάριστο προϊόν επομένως τα αποτελέσματά τους συγκλίνουν και μας οδηγούν σε πιο ασφαλή συμπεράσματα.
- Οι υπόλοιπες γραμμικές παλινδρομήσεις που έγιναν, λόγω προβλημάτων είτε στην επεξήγησης μεταβληκότητας των μοντέλων είτε λόγω ασθενούς συσχέτισης είτε λόγω χαμηλής σημαντικότητας δεν μπορούν να μας οδηγήσουν σε ασφαλή συμπεράσματα.
- Από την ποιοτική ανάλυση των υπολοίπων δεικτών τα συμπεράσματα μπορούν να συνοψιστούν ως εξής: Παρά τον εκδημοκρατισμό της, στην μετακομμουνιστική εποχή, η Αλβανία συνεχίζει και δεν πετυχαίνει την επίδοση μίας χώρας με πλήρη ελευθερία των πολιτών της. Διαπιστώνονται σοβαρά προβλήματα σε σχέση με τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα και ο συνδυασμός με ισχυρών επιχειρηματικών, πολιτικών και συμφέροντα εμποδίζει την ανάπτυξη πραγματικά ανεξάρτητων μέσων μαζικής ενημέρωσης. Τα επίπεδα διαφθοράς στην Αλβανία στο δημόσιο τομέα βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα. παρά την όποια προσπάθεια καταπολέμησης της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα της χώρας..
- Αναδεικνύεται μία σημαντική θεσμική αδυναμία της Αλβανίας που αφορά την ποιότητα του δικαστικού της συστήματος που επιδρά αρνητικά στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και δημιουργεί σημαντικές ενστάσεις στις αποφάσεις του. Εμφανίζεται έλλειψη ανεξαρτησίας των δικαστικών διαδικασιών. Επίσης παρά τις προσπάθειες συνεχίζεται να διαπιστώνονται γραφειοκρατικές και διαδικαστικές δυσκολίες στην έναρξη μιας επιχείρησης, στις αγοροπωλησίες και μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων, αλλά και στη συγκέντρωση φόρων. Βασικό πλεονεκτήμα της Αλβανικής οικονομίας είναι οι θεσμικές αλλαγές που γίνονται στο εξαγωγικό εμπόριο.
- Μεγάλη θεσμική αδυναμία επίσης διαπιστώνεται στον τομέα της διαχείρισης ενέργειας, και στη γενικότερη ενεργειακή πολιτική της χώρας. Η

αλλαγή της ενεργειακής ατζέντας και η στροφή σε σύγχρονες μορφές ενέργειας, θα προκαλέσουν την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων στο μέλλον. Επιπλέον οι χαμηλού επιπέδου υποδομές στην Αλβανία αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην οικονομική ανάπτυξη και εμφανείς είναι οι αδυναμίες του θεσμικού πλαισίου που περλαμβάνει τη διαχείριση εγγραφή και μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων, αλλά και την κατασκευή υποδομών και κτιρίων. Τέλος αναγκαίη μία σημαντική αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος το οποίο παρουσιάζεται ότι δεν είναι φιλικό προς τον φορολογούμενο, παρά τις όποιες προσπάθειες έχουν γίνει στην μείωση της αναλογίας φόρων προς τις επιχειρήσεις κατά καιρούς.

Η πολιτικές που μπορούν να εφαρμοστούν από τα παραπάνω κύρια συμπεράσματα αφορούν κυρίως προτάσεις για θεσμικές παρεμβάσεις και σε τομείς που επί της ουσίας αλληλοκαλύπτονται από τους δείκτες που μελετήθηκαν. Απαιτούνται λοιπόν συγκεκριμένες πολιτικές όσο αφορά τη βελτίωση της κοινωνικής ελευθερίας και λογοδοσίας των θεσμών, τη βελτίωση της κυβερνητική αποτελεσματικότητας, των Κανόνων Δικαίου (Rule of Law), αλλά και για βελτίωση οικονομικής ελευθερίας, όπως αναλύθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Όσο αφορά τις προτάσεις που μπορούν να γίνουν για περαιτέρω έρευνα, μπορούμε να διατυπώσουμε τα εξής:

- Η παρούσα έρευνα δεν μελέτησε την αντίστροφη συσχέτιση που μπορεί να υπάρχει, όσο αφορά την οικονομική ανάπτυξη και πως επηρεάζει αυτή τους θεσμούς, στην Αλβανία. Η πρόταση αυτή προκύπτει από αντίστοιχες έρευνες που έχουν γίνει σε παγκόσμιο επίπεδο και για λοιπές περιοχές και μέρη του κόσμου, όπως διατυπώθηκε και στη βιβλιογραφική επισκόπηση. Παρουσιάζει λοιπόν μεγάλο ενδιαφέρον να μελετηθεί ποια είναι ακριβώς η συσχέτιση και εάν η οικονομική ανάπτυξη είναι αυτή που επιδρά και βελτιώνει τους θεσμούς, όπως αυτοί ορίστηκαν στην έρευνα μας. Το θεσμικό περιβάλλον, όπως διατύπώσαμε αναφέρεται στην ανάπτυξη των δημοκρατικών θεσμών, που περιλαμβάνουν τους επίσημους θεσμούς, όπως κοινοβούλιο και πολιτικά κόμματα αλλά και ανεπίσημους θεσμούς όπως πολιτικοκοινωνικούς οργανισμούς τους κανόνες δικαίου καθώς επίσης το σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα που θα είχε

ιδιαίτερο ενδιαφέρον να εξακριβωθεί πως όλοι αυτοί επηρεάζονται από την οικονομική ανάπτυξη στην Αλβανία.

- Επιπλέον μία άλλη μελέτη που θα μπορούσε να διεξαχθεί είναι η μελέτη αίτου - αιτιατού, πέρα της γραμμικής συσχέτισης των μεταβλητών όπως στην παρούσα έρευνα διατυπώθηκε. Καθώς γνωρίζουμε ότι σε μερικές χώρες οι θεσμοί προκαλούν οικονομική ανάπτυξη, ενώ σε άλλες χώρες η οικονομική ανάπτυξη επιδρά στους θεσμούς προτείνεται να μελετηθεί η αιτιότητα των θεσμών και το πρόβλημα της κατεύθυνσης της με τη μελέτη κατάλληλων οικονομικών χρονοσειρών και να διαπιστωθεί εάν αυτή είναι αμφίδρομη ή όχι. Μέθοδοι που μπορεί να εφαρμοστούν σε τέτοιου είδους μελέτες είναι η οικονομετρική μέθοδος κατά Granger, τα διανυσματικά αυτοπαλίνδρομα και οι συναρτήσεις αιφνίδιων αντιδράσεων.

- Τέλος πέραν των δεικτών που αναδείξαμε στην παρούσα διπλωματική εργασία η έρευνα μπορεί να προεκταθεί και σε άλλους προκειμένου να διασταυρωθούν τα αποτελέσματα. Οι πηγές των δεδομένων για τους θεσμούς, μπορούν να αντληθούν για την περίπτωση της Αλβανίας από επιπλέον δεδομένα που προκύπτουν από αντίστοιχες έρευνες όπως πληροφορίες από το BERI (Business Environmental Risk Intelligence), αλλά και το ICRG (International Country Risk Guide). Οι συγκεκριμένοι δείκτες είναι ευρέως διαδεδομένοι και αξιόπιστοι στην μακροοικονομική έρευνα σε παγκόσμιο επίπεδο, σύμφωνα και με τις βιβλιογραφικές αναφορές στο 2ο Κεφάλαιο. Παρουσιάζουν αρκετά στοιχεία όσο αφορούν το θεσμικό πλαίσιο σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και τις μακροοικονομικές τάσεις των χωρών. Καθώς δεν συμπεριλήφθησαν στην συγκεκριμένη έρευνα η παρουσίαση αποτελεσμάτων για την περίπτωση της Αλβανίας και τη σχέση της οικονομικής ανάπτυξης με τους θεσμούς, αλλά και η σύγκρισή τους με τα διατυπωμένα αποτελέσματά μας, θα παρουσίαζε ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς την ορθότητα των πολιτικών που προτάθηκαν.

Κλείνοντας το ουσιαστικό συμπέρασμα είναι ότι το θεσμικό περιβάλλον καθορίζεται από το νομικό και διοικητικό πλαίσιο εντός του οποίου τα άτομα, οι επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις οργανώνουν τον εαυτό τους και την οικονομική τους δραστηριότητα και αλληλεπιδρούν για τη δημιουργία εισοδήματος και πλούτου στην οικονομία. Η ποιότητα των θεσμών επηρεάζει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη. Οι θεσμοί επηρεάζουν τις συνθήκες κάτω

από τις οποίες αλληλεπιδρούν όλοι οι παράγοντες της οικονομικής ζωής, η πολιτεία, οι επιχειρηματίες αλλά και ιδιώτες. Ειδικά επιδρούν:

1. Η σταθερότητα των πολιτικών θεσμών,
2. Η ευθύνη διακυβέρνησης, με την συμμετοχικότητα και την εκπροσώπηση των πολιτών, στον καθορισμό της πολιτικής διακυβέρνησης,
3. Η έκταση της διαφθοράς και σε τι βαθμό αυτή κυριεύει την επίσημη πολιτεία,
4. Η ποιότητα των υποδομών που ευνοούν την επιχειρηματικότητα,
5. Το επιχειρηματικό περιβάλλον,
6. Η ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Acemoglu D, J. S. a. R. J., 2001. The Colonial origins of comparative development: An empirical investigation. *American Economic Review*, pp. 1365-1401.
2. Acemoglu Jonson and Robinson, D. S. J., 2001. *The colonial origin of comparative development*. s.l.:American Economic Review 91 (5):1369-1401.
3. Acemoglu and Robinson, D. J., 2008. *Persistence of Power, Elites, and Institutions*. s.l.:American Economic Review, 98 (1):267-293.
4. Acemoglu, D. J. R., 2005. The rise of Europe: Atlantic Trade institutional change and economic growth. *American economic review*, pp. 546-579.
5. Acemoglu, D. J. S. R. J., 2004. Institutions as the Fundamental Cause of Long - Term Growth. Στο: *handbook of Economic Growth*. Boston: MIT Press, pp. 385-472.
6. Acemolgu, D. R. J., 2012. *Why Nations Fall: The Origins of Power, Prosperity and Poverty*. London: Profile Books.
7. Aixala and Farbo, J., 2008. *Does the impact of institutional quality on economic growth depend on initial income level?*. s.l.:Economic Affairs 28, 45-49.
8. Ali and Kramer MB, S., 2016. The Role of Institution in Economic Development. Στο: M. B. Ali, επιμ. *Economic Development in Midle East and North Africa*. Hamshire: Macmillan Publisher.
9. Arce, V. C. a. A., 2003. *Economic Growth an dFreedom. A Causality Study*. s.l.:Cato Journal 23, 199-215.
10. Arndt and Oman C, C., 2006. *Uses and Abuses of Governance Indicators*. Paris: Development Centre OECD.
11. Asiedu, E., 2003. *Debt relief and onstitutional reform: A focus on heavily indebted poor countries*. *The Quartrly Review of Economics and Finance*. s.l.:43 (4):614-626.
12. Asiedu, E., 2006 . Foreign Investment in Africa: The Role of natural resources, market sizze, goverment policy, institutions and political instability. *The World Economy*, pp. 63-77.
13. Baliamoune-Lutz M, a. N. L., 2007. *The growth Effects of Openess to Trade and the Role of Institutions, New Evidence from African Countries*. s.l.:Working Paper No 2007-05.
14. Banerjee Lyer and Somanathan A, L. R., 2005. *History, Social divisions and public goods in rural India*. s.l.:Journal of the European Economic Transition13 (3):499-532.

15. Bank, E., 2020. *EBRD*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.ebrd.com/albania.html> [Πρόσβαση 27 Sep 2020].
16. Bank, W., 2020. *Worldwide Governance Indicators*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://info.worldbank.org/governance/wqi/>
[Πρόσβαση 26 Aug 2020].
17. Bany-Arifin, L. a., n.d. *Institutional infrastructure and economic performance: dynamic panel data evidence..* s.l.: Transition Studies Review 15, 542-557.
18. Bardham, P., 2005. *Institutions Matter, but which ones?*. s.l.: Economic of Transitions 13 (3): 499-532.
19. Barro, R., 1996. *Democracy and Growth*. s.l.: Journal of Economic Growth 1, 1-27.
20. Beck, T. L. L., 2006. Institution Building and Growth in Transition Economies. *Journal of Economic Growth*, Nov, pp. 157-186.
21. Boutsikas, M., 2018. *Στατιστικά Προγράμματα*. Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο.
22. Budak, J., 2006. Corruption in Croatia: perceptions rise, problem remains. *Croatian Business Journal*, 27 May, pp. 626 - 642.
23. Budak, J. S. M., 2009. New Institutional Economics and Institutional Governance. *Croatian Business Journal*, 29 June, pp. 168-195.
24. Chong and Calderon, A., 2000. *Causality and feedback between institutional measurements and economic growth..* s.l.: Economics and Politics 12, 69-81.
25. Commander and Nikoloski, S. Z., 2010. *Is=stitutions and Economic Performance: What Can Be Explained?.* s.l.: IZA Discussion Papers, No 5247.
26. Dawson, J., 2003. *Causality in the Freedom -growth relationship.* s.l.: European Journal of political Economy 19, 479-495.
27. Dietsche, E., 2007. Why the Quality of Institutions is not a Cure for the "Resource Curse". *The Journal of Energy and Development*, pp. 262-282.
28. Dixit, A., 2004. *Lawlessness and Economics: Alternative Models of Governance*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
29. Dollar, D. K. A., 2003. Institution, trade and Growth. *Journal of Monetary Economics*, pp. 133-162.
30. Easterly W, a. L., 2002. *Tropics, Germs, and Crops: How Endowments Influence Economic Development*. NBER Working Paper No9106: National Bureau of Economic Research.

31. Elster, T. O. P. U., 1998. *Institutional Design in Post -Communist Societes*. Cambridge: Cambridge Univerisity Press.
32. Engerman and Sokoloff, S., 2000. *Institutions, Factors endowments and paths of development in the new world..* s.l.:The journal of Economic Perspectives 14 (3): 217-232.
33. EUROSTAT, 2020. *Europoean Statistical System*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/ess/albania> [Πρόσβαση 15 Sep 2020].
34. FactBook, W., 2020. *Central Inteligence Agency*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook> [Πρόσβαση 13 Sep 2020].
35. Fatas and Milhov, S. I., 2005. *Policy Violating, Institutio and Economic Growth The Review of Economics and Statistics*. s.l.:s.n.
36. Forum, W. E., 2020. *World Competitiveness Report*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019> [Πρόσβαση 13 Sep 2020].
37. FreedomHouse, 2020. *freedomHouse*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://freedomhouse.org/> [Πρόσβαση 10 Aug 2020].
38. Glaser, E. L. P. R. L.-d. E. a. S., 2004. Do Institutions cause growth?. *Journal of Economic Growth*, pp. 271-303.
39. Greif, A., 2000. The fundamental Problem og exchange: A research agenda in historical institutional analysis. *European Review of Economic History*, pp. 251-284.
40. Grogen and Moyers, L., n.d. *Growth Empirics with institutional measures for transition countries..* s.l.:Economic System, 323-344.
41. Hall and Jones, R., 1999. *Why some countries produce so much output per worker than others?*. s.l.:Quarterly Journal of Economics 114, 83-116.
42. Hall, R. J. C., 1999. Why do some countries produce so much more output per worker than others?. *Quartely Journal of Economics*, pp. 83-116.
43. Hausmann R., P. L. R. D., 2004. *Growth Accelators, NBER Working Paper no.10566*. Washington: National Bureau for Economic Research.
44. Hodgson, G., 2006. What are institutions?. *Journal of Economic Issues*, pp. 1-25.
45. Institute, F., 2020. *Economic Freedom*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.fraserinstitute.org/studies/economic-freedom> [Πρόσβαση 15 Sep 2020].

46. International, T., 2020. *Transparency International*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.transparency.org/en/> [Πρόσβαση 26 Sep 2020].
47. Justensen, M., 2008. *The effect of economic freedom on growth revisited: new evidence of causality from a panel of countries 1970-1999*. s.l.:European Journal of Political Economy 24, 642-660.
48. Keefer and Knack, P., 1997. *Why poor countries don't catch up? A cross national test of institutional explanation*. s.l.:Economic Inquiry 35,590-602.
49. Knack, S. K. P., 1995. Institutions and economic performance: Cross-Country tests using alternative institutional indicators. *Economics and Politics*, pp. 207-227.
50. Law Lim and Ismail, S. H. T. C. N., 2013. *Institutions and economic development; A Granger causality analysis of panel data evidence*. s.l.:Economic Systems 37, 610-624.
51. Lee and Kim, K., 2009. *Both institutions and policies matter but differently for different income groups of countries: Determinants of long-run economies growth revisited..* s.l.:World Development 37(3):533-549.
52. Lipset, S., 1960. *Political Man. The Social Basis of Modern Politics*. New York: Doubleday.
53. Lukas, R., 1988. On the mechanism of economic development. *Journal of Monetary Economics*, 22 Jan, pp. 3-42.
54. Mastruzzi, D. K. A. K. a. M., 2020. *Οι Παγκόσμιοι Δείκτες Διακυβέρνησης: Σύνοψη Μεθοδολογίας, δεδομένων και Αναλυτικών*. New York: WorldBank.
55. Mauro, P., 1995. *Corruption and Growth*. *Quarterly Journal Economics* 110, 681-712. s.l.:s.n.
56. Miletkov and Wintoki, M., 2012. *Financial development and the evolution of property rights and legal institutions..* s.l.:Emerging Markets Review, 13 (4):650-673.
57. North, D., 1981. *Structure and Change in Economic History*. New York: Douglass C.North.
58. North, D., 1990. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
59. Olson, M., 1993. Dictatorship, democracy and development. *American Political Science Review*, pp. 567-576.
60. Olson, M., 1996. *Distinguished lecture on Economics in government: big bills left on the sidewalk why some nations are rich, and others poor..* s.l.:Journal of economic perspectives 10,3-24.
61. Rigobon and Rodrik, R., 2005. *Rule of Law, Democracy, openness, and Income*. s.l.:Economics of Transition, 13 (3): 533-564.

62. Rodric, D., 2000. Institutions for high- quality growth: what they are and how to acquire them. *Studies in Comparative International Development*, pp. 3-31.
63. Rodric, D., 2008. *One Economics, Many recipes: Globalization, Institutions and Economic Growth*. Princeton: Princeton University Press.
64. Rodric, D., 2008. The Real exchange and economic growth. *Brooking Papers on Economic Acitvity*, pp. 365-412.
65. Schotter, A., 1981. *The Economic Theory of Social Institutions*. New York: Cambrige Univercity Press.
66. Shleifer, G. L. P. L.-d.-a., 2004. *Do Institutions cause Growth?*. s.l.:Journal of Economic Growth 9 (3): 271-303.
67. SystemicPeace, 2020. *Systemic Peace*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.systemicpeace.org/polityproject.html> [Πρόσβαση 01 Oct 2020].
68. Voigt, S., 2013. How (not) to measure institutions. *Journal of Institutional Economics*, pp. 1-26.
69. Woodruff, 2006. Understanding rules and institutions: possibilities and limits of game theory. Qualitative Methods Newsletter. Στο: *The World Bank Indicators*. Washington DC: The World Bank.
70. WorldBank, 2020. *Doing Bussiness Indicators*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.doingbusiness.org/> [Πρόσβαση 27 Aug 2020].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Α"**ΠΙΝΑΚΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΙΜΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ**

ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΕΑΠ %	ΕΑΠ σε USD \$ (χιλιάδες)
1981	5,7456352920068	
1982	2,948596802	
1983	1,104938262	
1984	-1,25159664469855	639,484736
1985	1,78064395977269	639,865909445734
1986	5,63724317825185	693,873474633887
1987	-0,787842655012938	674,793383069492
1988	-1,42003965482247	652,774321396566
1989	9,83654897047623	697,995596576519
1990	-9,57564016948645	617,230435515505
1991	-28,002141656046	336,586994504629
1992	-7,18711091636951	200,852219772323
1993	9,55941169434753	367,279225077581
1994	8,30286659112861	586,416339644261
1995	13,3223333200803	750,604449178826
1996	9,09999944360231	1009,97766752106
1997	-10,9199840851035	717,380567391734
1998	8,83008770869769	813,790263555599
1999	12,8898967331889	1033,2416930932
2000	6,95003613422918	1126,68331762741
2001	8,29007002725659	1281,65939343074
2002	4,53996064044719	1425,12484888368
2003	5,53005077793323	1846,11881331912
2004	5,5099986931984	2373,57984371994
2005	5,52991480926491	2673,78728253113
2006	5,90008395738064	2972,74326462176
2007	5,97998203625438	3595,03716321514
2008	7,49996956029166	4370,54012699014
2009	3,35006652793865	4114,14011404922
2010	3,70689230100685	4094,3503344202
2011	2,54532184477017	4437,14288515077
2012	1,41752599216282	4247,62998374252
2013	1,00198715014967	4413,06086120676
2014	1,77448678495496	4578,6319939825
2015	2,21875223166761	3952,80121524465
2016	3,31480475341897	4124,05572595352
2017	3,80219748796804	4531,02080555986
2018	4,0713012947902	5284,38018438156
2019	2,21406315283737	5352,85741103671

Πίνακας Α1: Ετήσιες τιμές ΕΑΠ και Ποσοστό Μεταβολής % (Αλβανία)

GDP growth (annual %) - Albania

World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files.

License : CC BY-4.0

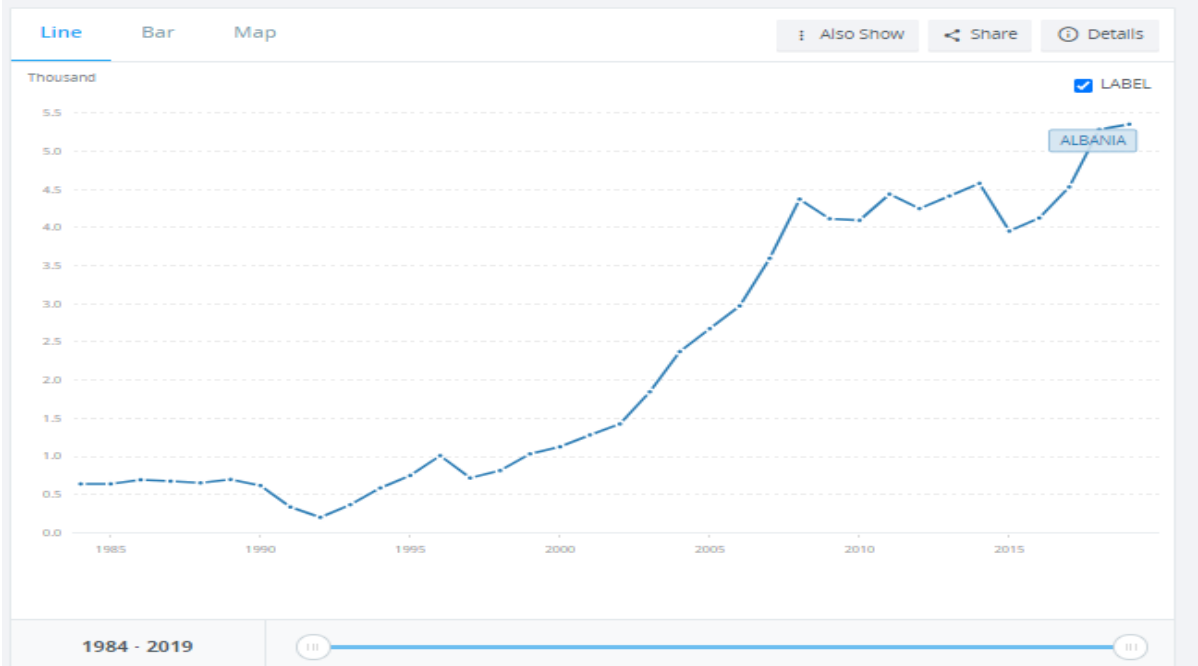

Διάγραμμα Α1. Ποσοστό Μεταβολής ΕΑΠ επί τοις εκατό (Αλβανία)
 Πηγή: data.worldbank.org/indicator

GDP per capita (current US\$) - Albania

World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files.

License : CC BY-4.0

Διάγραμμα Α2: Μεταβολή ΕΑΠ ετησίως (Αλβανία)
 Πηγή: data.worldbank.org/indicator

ΕΤΟΣ	GWI					
	Voice & Accountability	Political stability	Governance Effectiveness	Regulatory Quality	Rule of Law	Control of Corruption
1996	-0,65	0,42	-0,69	0,30	-0,68	-0,89
1998	-0,39	-0,54	-0,63	-0,25	-0,92	-1,03
2000	-0,29	-0,54	-0,76	-0,25	-1,01	-0,86
2002	-0,01	-0,29	-0,53	-0,22	-0,76	-0,87
2003	0,07	-0,31	-0,54	-0,45	-0,72	-0,81
2004	0,01	-0,43	-0,42	-0,17	-0,69	-0,70
2005	0,00	-0,51	-0,66	-0,37	-0,74	-0,79
2006	0,08	-0,51	-0,52	-0,10	-0,68	-0,80
2007	0,11	-0,20	-0,41	0,06	-0,65	-0,69
2008	0,17	-0,03	-0,36	0,15	-0,59	-0,59
2009	0,14	-0,05	-0,26	0,24	-0,50	-0,54
2010	0,12	-0,19	-0,28	0,17	-0,41	-0,53
2011	0,06	-0,28	-0,21	0,23	-0,46	-0,68
2012	0,02	-0,14	-0,27	0,20	-0,52	-0,73
2013	0,05	0,09	-0,32	0,17	-0,52	-0,70
2014	0,14	0,49	-0,09	0,18	-0,34	-0,55
2015	0,16	0,35	0,01	0,17	-0,33	-0,48
2016	0,17	0,34	0,01	0,19	-0,33	-0,41
2017	0,20	0,38	0,08	0,22	-0,40	-0,42
2018	0,21	0,38	0,11	0,28	-0,39	-0,52
2019	0,21	0,38				

Πίνακας Α2: Μέσες Τιμές των Δεικτών του GWI (Αλβανία)

YEAR	Overall Score	Property Rights	Justicial Effectiveness	Government Integrity	Tax Burden	Government Spending	Fiscal Health	Business Freedom	Labor Freedom	Monetary Freedom	trade Freedom	Investing Freedom	Financial Freedom
1995	49.7	50	N/A	10.0	81.7	34.3	N/A	70.0	N/A	22.1	59.0	70.0	50.0
1996	53.8	50	N/A	10.0	81.7	51.0	N/A	70.0	N/A	42.8	59.0	70.0	50.0
1997	54.8	50	N/A	10.0	81.5	60.3	N/A	70.0	N/A	62.9	59.0	70.0	30.0
1998	53.9	30	N/A	10.0	82.1	66.5	N/A	70.0	N/A	67.7	59.0	70.0	30.0
1999	53.4	30	N/A	10.0	82.9	72.5	N/A	70.0	N/A	57.8	57.8	70.0	30.0
2000	53.6	30	N/A	10.0	80.2	74.8	N/A	70.0	N/A	59.7	57.8	70.0	30.0
2001	56.6	30	N/A	23.0	79.5	71.2	N/A	70.0	N/A	71.8	63.8	70.0	30.0
2002	56.8	30	N/A	10.0	79.2	67.3	N/A	55.0	N/A	86.0	63.4	70.0	50.0
2003	56.8	30	N/A	10.0	83.8	70.4	N/A	55.0	N/A	85.8	56.2	70.0	50.0
2004	58.5	30	N/A	25.0	83.6	72.3	N/A	55.0	N/A	79.6	61.4	70.0	50.0
2005	57.8	30	N/A	25.0	83.3	71.0	N/A	55.0	49.0	85.0	60.2	70.0	50.0
2006	60.3	30	N/A	25.0	81.2	75.6	N/A	54.3	50.2	84.5	62.4	70.0	70.0
2007	61.4	30	N/A	24.0	87.3	75.1	N/A	64.1	49.7	80.3	73.2	60.0	70.0
2008	62.4	30	N/A	26.0	90.3	76.0	N/A	55.6	49.5	80.4	75.8	70.0	70.0
2009	63.7	30	N/A	29.0	92.8	75.6	N/A	67.0	47.2	79.6	75.8	70.0	70.0
2010	66	35	N/A	34.0	92.6	74.2	N/A	68.0	52.1	78.7	85.8	70.0	70.0
2011	64	35	N/A	32.0	92.1	68.7	N/A	67.1	50.4	79.9	79.8	65.0	70.0
2012	65.1	35	N/A	33.0	91.4	69.5	N/A	78.2	51.0	78.6	79.8	65.0	70.0
2013	65.2	30	N/A	31.0	92.6	75.1	N/A	81.0	49.0	78.4	79.8	65.0	70.0
2014	66.9	30	N/A	30.4	92.7	75.6	N/A	78.1	49.7	80.0	87.5	75.0	70.0
2015	65.7	30	N/A	31.0	87.2	76.1	N/A	70.6	52.9	80.8	87.8	70.0	70.0
2016	65.9	35	N/A	33.0	87.8	75.0	N/A	67.6	51.5	81.7	87.6	70.0	70.0
2017	64.4	54	28.5	39.7	86.9	72.5	51.5	79.3	50.7	81.4	87.7	70.0	70.0
2018	64.5	54.1	25.4	39.9	85.1	72.7	67.5	69.1	50.4	82.4	87.8	70.0	70.0
2019	66.5	54.8	30.6	40.4	86.3	73.9	80.6	69.3	52.7	81.5	87.8	70.0	70.0
2020	66.9	57.1	33.0	38.8	85.9	74.6	86.3	65.7	52.1	81.2	88.4	70.0	70.0

Πίνακας A3: Δείκτης IEF για την Αλβανία 1995 – 2020 (Πηγή: Heritage Institute)

Corruption Perception Index, CPI scores, BAL, 2001-2011												
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Av. 01/11
Albania	-	2,5	2,5	2,5	2,4	2,6	2,9	3,4	3,2	3,3	3,1	2,8
Bos.-Her.	-	-	3,3	3,1	2,9	2,9	3,3	3,2	3,0	3,2	3,2	3,1
Bulgaria	3,9	4,0	3,9	4,1	4,0	4,0	4,1	3,6	3,8	3,6	3,3	3,8
Croatia	3,9	3,8	3,7	3,5	3,4	3,4	4,1	4,4	4,1	4,1	4,0	3,9
FYROM	-	-	2,3	2,7	2,7	2,7	3,3	3,6	3,8	4,1	3,9	3,2
Greece	4,2	4,2	4,3	4,3	4,3	4,4	4,6	4,7	3,8	3,5	3,4	4,1
Kosovo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,8	2,9	2,9
Moldova	3,1	2,1	2,4	2,3	2,9	3,2	2,8	2,9	3,3	2,9	2,9	2,8
Montenegr.	-	-	-	2,7	2,8	-	3,3	3,4	3,9	3,7	4,0	3,4
Romania	2,8	2,6	2,8	2,9	3,0	3,1	3,7	3,8	3,8	3,7	3,6	3,4
Serbia	-	-	-	2,7	2,8	3,0	3,4	3,4	3,5	3,5	3,3	3,2
Slovenia	5,2	6,0	5,9	6,0	6,1	6,4	6,6	6,7	6,6	6,4	5,9	6,2
Turkey	3,6	3,2	3,1	3,2	3,5	3,8	4,1	4,6	4,4	4,4	4,2	3,9
BAL-13 av.	3,8	3,6	3,4	3,3	3,4	3,6	3,9	4,0	3,9	3,8	3,7	3,6
USA	7,6	7,7	7,5	7,5	7,6	7,2	7,2	7,3	7,5	7,1	7,1	7,4
CHINA	3,5	3,5	3,4	3,4	3,2	3,3	3,5	3,6	3,6	3,5	3,6	3,5

Source: Transparency International, Corruption Perception Index (CPI) reports, 2001-2011.
Note: The CPI index scores and ranks countries based on how corrupt a country's public sector is perceived to be. Until 2011, the CPI index ranged from 0 (highly corrupt) to 10 (highly transparent). Since 2012 the CPI index ranges from 0 (highly corrupt) to 100 (highly transparent).

Best performer Worst performer
25

Πίνακας A5 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

Corruption Perception Index, CPI scores, BAL, 2012-2022												
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Av. 12/22
Albania	33	31	33	36	39	38	36					35,1
Bos.- Her.	42	42	39	38	39	38	38					39,4
Bulgaria	41	41	43	41	41	43	42					41,7
Croatia	46	48	48	51	49	49	48					48,4
Greece	36	40	43	46	44	48	45					43,1
Kosovo	34	33	33	33	36	39	37					35,0
Moldova	36	35	35	33	30	31	33					33,3
Montenegr.	41	44	42	44	45	46	45					43,9
N. Macedonia	43	44	45	42	37	35	37					40,4
Romania	44	43	43	46	48	48	47					45,6
Serbia	39	42	41	40	42	41	39					40,6
Slovenia	61	57	58	60	61	61	60					59,7
Turkey	49	50	45	42	41	40	41					44,0
BAL-13 av.	41,9	42,3	42,2	42,5	42,5	42,9	42,2					42,4
USA	73	73	74	76	74	75	71					73,7
CHINA	39	40	36	37	40	41	39					38,9

Source: Transparency International, Corruption Perception Index, CPI reports, 2012-2022
Updated on 30th of January 2019

Best performer Worst performer 26

Πίνακας A4 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

Corruption Perception Index, CPI ranks, BAL, 2001-2011											
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Albania	-	81	92	108	126	111	105	85	95	87	95
Bos.-Her.	-	-	70	82	88	93	84	92	99	91	91
Bulgaria	47	45	54	54	55	57	64	72	71	73	86
Croatia	47	51	59	67	70	69	64	62	66	62	66
FYROM	-	-	106	97	103	105	84	72	71	62	69
Greece	42	44	50	49	47	54	56	57	71	78	80
Kosovo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moldova	63	93	100	114	88	79	111	109	89	105	112
Montenegro	-	-	-	-	-	-	-	85	69	69	66
Romania	69	77	83	87	85	84	69	70	71	69	75
Serbia	-	-	-	-	-	-	-	85	83	78	86
Slovenia	34	27	29	31	31	28	27	26	27	27	35
Turkey	54	64	77	77	65	60	64	58	61	56	61
USA	16	16	18	17	17	20	20	18	19	22	24
Countries	91	162	133	146	159	163	180	180	180	178	183

Source: Transparency International, Corruption Perception Index (CPI) reports, 2001-2011.

Best performer Worst performer 27

Πίνακας A7 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

Corruption Perception Index, CPI ranks, BAL, 2012 - 2022											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Albania	113	116	110	88	83	91	99				
Bos.-Her.	72	72	80	76	83	91	89				
Bulgaria	75	77	69	69	75	71	77				
Croatia	62	57	61	50	55	57	60				
Greece	94	80	69	58	69	59	67				
Kosovo	105	111	110	103	95	85	93				
Moldova	94	102	103	103	123	122	117				
Montenegro	75	67	76	61	64	64	67				
N. Macedonia	69	67	64	66	90	107	93				
Romania	66	69	69	58	57	59	61				
Serbia	80	72	78	71	72	77	87				
Slovenia	37	43	39	35	31	34	36				
Turkey	54	53	64	66	75	81	78				
USA	19	19	17	16	18	16	22				
Countries	176	177	175	168	176	180	180				
Source: Transparency International, Corruption Perception Index (CPI) reports, 2012-2022. Updated on 30 th of January 2019								Best performer	Worst performer	28	

Πίνακας Α8 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

Perception of corruption by institution, GCB scores, BAL, 2013												
	Political parties	Parliament / legislature	Military	NGOS	Media	Religious bodies	Business / private sector	Education system	Judiciary	Medical and health	Police	Public officials / civil servants
Albania	4,1	3,9	2,9	2,3	2,9	1,8	2,7	4,0	4,3	4,3	3,7	3,5
Bos.-Her.	4,2	4,0	2,7	2,6	3,4	2,9	3,6	3,9	3,8	4,1	3,8	3,9
Bulgaria	4,2	4,0	2,9	3,2	3,5	3,5	3,8	3,4	4,4	4,2	3,9	3,9
Croatia	4,0	3,8	2,6	2,8	3,4	2,8	3,5	3,5	4,0	3,8	3,5	3,9
Greece	4,6	4,3	2,9	3,1	4,4	3,4	3,8	3,3	3,9	4,1	3,6	3,9
Kosovo	4,2	3,9	1,6	2,3	3,0	2,0	3,5	3,3	4,3	4,0	3,1	3,3
Moldova	4,1	4,2	3,2	2,9	3,0	2,3	3,6	3,7	4,3	4,0	4,2	3,9
Montenegro												
N. Macedonia	4,0	3,5	2,3	3,0	3,5	2,8	3,1	3,3	3,9	3,5	3,5	3,6
Romania	4,2	4,0	2,5	2,7	3,1	2,5	3,5	2,9	3,7	3,6	3,5	3,4
Serbia	4,3	4,0	3,0	3,7	4,0	2,8	3,6	4,0	4,3	4,3	4,0	4,3
Slovenia	4,2	3,9	2,7	2,8	3,4	3,2	3,3	2,8	3,6	3,3	3,2	3,5
Turkey	3,9	3,5	2,7	2,9	3,6	3,1	3,4	3,2	3,1	3,2	3,0	3,2
BAL-13 av.	4,2	3,9	2,7	2,9	3,4	2,8	3,5	3,4	4,0	3,9	3,6	3,7
Source: Transparency International, Global Corruption Barometer (GCB) report, 2013. Note: The GCB index ranges from 1 (highly transparent) to 5 (highly corrupt).								Best performer	Worst performer	33		

Πίνακας Α8 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

% of people paying a bribe to receive attention from service providers, BAL-13, 2004-2013										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Albania	30	-	66	71	-	-	-	-	-	-
Bos. Her.	13	6	-	5	-	9	23	-	-	28
Bulgaria	6	7	8	7	-	5	8	-	-	8
Croatia	9	7	-	8	-	4	5	-	-	4
Greece	11	12	17	27	-	18	18	-	-	22
Kosovo	11	9	12	67	-	13	16	-	-	16
Moldova	32	29	27	30	-	28	37	-	-	29
Montenegro	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
N. Macedonia	9	8	9	44	-	4	22	-	-	17
Romania	25	22	20	33	-	14	28	-	-	17
Serbia	-	19	13	21	-	20	18	-	-	26
Slovenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Turkey	6	5	2	6	-	2	33	-	-	21
BAL-13 av.	16,1	12,5	19,7	29,1	-	12,5	22,0	-	-	20,5
USA	0	1	2	2	-	2	5	-	-	7

Source: Transparency International, Global Corruption Barometer (GCB) reports, 2004-2013.
Note: The GCB was launched in 2004. Transparency International didn't performed the research in 2008, 2011, and 2012.

Best performer Worst performer 36

Πίνακας Α9 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάνγου Χάρρυ)

EDB, Score (Distance to Frontier), BAL, 2010-2019											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2010-2019
Albania	62,17	62,34	58,67	58,90	59,37	66,77	60,50	68,90	68,70	67,0	+4,8
Bos.-Her.	52,04	53,24	54,66	55,17	56,09	63,36	63,71	63,87	64,20	65,4	+13,4
Bulgaria	68,41	68,54	68,22	68,66	68,98	73,62	73,72	73,51	71,91	71,8	+3,4
Croatia	61,32	61,89	63,11	62,79	63,92	72,50	72,71	72,99	71,70	73,0	+11,7
Greece	62,31	60,29	60,53	62,52	63,22	68,30	68,38	68,67	68,02	67,4	+5,1
Kosovo	55,93	55,71	55,80	61,29	64,65	66,11	66,22	68,79	73,49	71,0	+15,1
Moldova	58,74	59,36	60,37	61,30	65,54	70,76	70,97	72,75	73,00	73,1	+14,4
Monten.	60,69	61,66	63,14	65,34	67,38	71,05	71,85	72,08	73,18	73,7	+13,0
N. Maced.	63,30	63,66	66,87	70,15	74,21	79,69	80,18	81,74	81,18	80,7	+17,4
Romania	63,04	62,81	62,86	64,33	64,85	73,59	73,78	74,26	72,87	72,5	+9,5
Serbia	58,33	59,05	59,73	60,63	60,64	65,25	68,41	72,29	73,13	73,9	+15,6
Slovenia	63,10	66,00	67,81	69,82	71,11	73,69	75,62	76,14	75,42	76,4	+13,3
Turkey	65,30	65,34	66,05	66,91	68,52	69,93	69,16	67,19	69,14	75,3	+10,0
Countries	183	183	185	185	189	189	189	190	190	190	

Source: <http://www.doingbusiness.org/data/distance-to-frontier>
Note: DTF scores started in 2016.
DB 2015 and 2016 follow new methodology <http://www.doingbusiness.org/data/distance-to-frontier>

Best performer Worst performer 160

Πίνακας Α10 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάνγου Χάρρυ)

EDB, country rank, BAL, 2006-2019															
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2006-2019
Albania	115	120	135	86	82	77	82	85	90	68	97	58	65	82	+33
Bos.-Her.	91	95	117	119	116	127	125	126	131	107	79	81	86	90	+1
Bulgaria	59	54	44	45	44	57	59	66	58	38	38	39	50	61	-2
Croatia	134	124	107	106	103	79	80	84	89	65	40	43	51	51	+83
Greece	111	109	106	96	109	101	100	78	72	61	60	61	67	79	+32
Kosovo	-	-	-	107	113	117	117	98	86	75	66	60	40	57	
Moldova	88	103	92	103	94	99	81	83	78	63	52	44	44	48	+40
Monten.	64	70	84	90	71	56	56	51	44	36	46	51	42	50	+14
N. Maced.	94	92	79	71	32	34	22	23	25	30	12	10	11	17	+77
Romania	71	49	47	47	55	65	72	72	73	62	37	36	45	55	+16
Serbia	95	68	91	94	88	88	92	86	93	91	59	47	43	44	+51
Slovenia	56	61	64	54	53	37	37	35	33	51	29	30	37	37	+19
Turkey	84	91	60	59	73	73	71	71	69	55	55	69	60	33	+51
Countries	178	178	181	183	183	183	185	185	189	189	189	190	190	190	

Source: World Bank, Easy of Doing Business Index, Report 2019.
Note: EDB ranks started in 2006. Pillars ranks started in 2003/4.
DB 2015 and 2016 follow new methodology

Best performer Worst performer 162

Πίνακας Α10 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

EDB Index, country ranks by pillar, BAL, 2019												
	EDB Index	Starting a business	Dealing with construction permits	Getting electricity	Registering Property	Getting credit	Protecting minority investors	Paying taxes	Trading across borders	Enforcing contracts	Resolving insolvency	
Albania	82	53	166	107	98	48	111	123	25	120	39	
Bos-Her.	90	184	173	74	96	67	88	141	27	93	37	
Bulgaria	61	113	43	151	66	67	25	97	21	42	61	
Croatia	51	114	150	37	38	104	37	49	1	27	63	
Greece	79	11	86	40	156	119	37	72	34	146	72	
Kosovo	57	12	160	90	37	15	128	48	31	53	48	
Moldova	48	13	156	84	22	48	45	33	38	62	67	
Monteneg.	50	101	40	134	83	15	61	75	41	44	43	
N. Maced.	17	78	15	68	48	25	12	37	32	47	30	
Romania	55	91	147	157	46	25	61	32	1	19	56	
Serbia	44	73	9	94	58	67	37	85	23	65	41	
Slovenia	37	41	119	23	54	119	18	45	1	112	8	
Turkey	33	77	53	41	27	37	21	26	44	24	120	
Countries	190											

Source: World Bank, Easy of Doing Business Index, Report 2019.

Best performer Worst performer 164

Πίνακας Α11 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

GCI scores, BAL countries, 2002/3-2010/11										
OLD	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	Av. 02/10
Albania	-	-	-	3,07	3,46	3,48	3,55	3,72	3,94	3,54
Bos.-Her.	-	-	3,38	3,17	3,67	3,55	3,56	3,53	3,70	3,51
Bulgaria	3,68	3,67	3,98	3,83	3,96	3,93	4,03	4,02	4,13	3,91
Croatia	3,80	3,97	3,94	3,74	4,26	4,20	4,22	4,03	4,04	4,02
Greece	4,32	4,58	4,56	4,26	4,33	4,08	4,11	4,04	3,99	4,25
Moldova	-	-	-	3,37	3,71	3,64	3,75	-	3,86	3,67
Monten.	-	-	-	-	-	3,91	4,11	4,16	4,36	4,14
N. Macedonia	-	3,22	3,34	3,26	3,86	3,73	3,87	3,95	4,02	3,66
Romania	3,59	3,38	3,86	3,67	4,02	3,97	4,10	4,11	4,16	3,87
Ser.-Mon.	-	3,36	3,23	3,38	3,69	-	-	-	-	3,42
Serbia	-	-	-	-	-	3,78	3,90	3,77	3,84	3,82
Slovenia	4,64	4,70	4,75	4,59	4,64	4,48	4,50	4,55	4,42	4,59
Turkey	3,31	3,65	3,82	3,68	4,14	4,25	4,15	4,16	4,25	3,93
BAL-12 av.	3,89	3,82	3,87	3,64	3,98	3,92	3,99	4,00	4,06	3,91
Source: World Economic Forum. Note: GCI is measured in a scale of 1,0 (minimum) to 7,0 (maximum).						Best performer	Worst performer	84		

Πίνακας A12 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

GCI scores, BAL countries, 2011/12-2017/18								
OLD	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	Av. 11/18
Albania	4,06	3,91	-	3,8	3,93	4,1	4,2	4,0
Bos.-Her.	3,83	3,93	4,02	-	3,71	3,8	3,9	3,9
Bulgaria	4,16	4,27	4,31	4,4	4,32	4,4	4,5	4,3
Croatia	4,08	4,04	4,13	4,1	4,07	4,1	4,2	4,1
Greece	3,92	3,86	3,93	4,0	4,02	4,0	4,0	4,0
Moldova	3,89	3,94	3,94	4,0	4,00	3,9	4,0	4,0
Monten.	4,27	4,14	4,20	4,2	4,20	4,1	4,1	4,2
N. Macedonia	4,05	4,04	4,14	4,3	4,28	4,2	-	4,2
Romania	4,08	4,07	4,13	4,3	4,32	4,3	4,3	4,2
Serbia	3,88	3,87	3,77	3,9	3,89	4,0	4,1	3,9
Slovenia	4,30	4,34	4,25	4,2	4,28	4,4	4,5	4,3
Turkey	4,28	4,45	4,45	4,1	4,37	4,4	4,4	4,4
BAL-12 av.	4,07	4,07	4,12	4,15	4,12	4,1	4,2	4,1
Source: World Economic Forum. Notes: (a) GCI is measured in a scale of 1,0 (minimum) to 7,0 (maximum). (b) FYROM excluded the year 2017/18 because of insufficient data.						Best performer	Worst performer	85

Πίνακας A13 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

GCI 4.0 scores, BAL countries, 2017-2019								
NEW	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Av. 17/19
Albania	57.3	58.1	57.6					57.7
Bos.-Her.	53.9	54.2	54.7					54.3
Bulgaria	62.4	63.6	64.9					63.6
Croatia	60.1	60.1	61.9					60.7
Greece	61.8	62.1	62.6					62.2
Moldova	54.6	55.5	56.7					55.6
Monten.	58.2	59.6	60.8					59.5
N. Macedonia	-	56.6	57.3					57.0
Romania	62.2	63.5	64.4					63.4
Serbia	59.2	60.9	60.9					60.3
Slovenia	68.5	69.6	70.2					69.4
Turkey	61.4	61.6	62.1					61.7
BAL-12 av.	60.0	60.5	61.2					60.6
Source: World Economic Forum.						Best performer	Worst performer	86
Notes: (a) GCI 4.0 is measured in a scale of 0 (minimum) to 100 (maximum)								
(b) FYROM excluded the year 2017/18 because of insufficient data.								

Πίνακας A14 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρου)

GCI country rank, BAL countries, 2002/3-2010/11									
OLD	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Albania	-	-	-	100	98	109	108	95	88
Bos.-Her.	-	-	81	95	89	106	107	110	102
Bulgaria	62	64	59	58	72	79	76	76	71
Croatia	58	53	61	62	89	57	61	51	77
Greece	38	35	37	46	47	65	67	71	83
Moldova	-	-	-	82	86	97	95	-	94
Montenegro	-	-	-	-	-	82	65	42	49
N. Macedonia	-	81	84	85	80	94	89	73	79
Romania	66	75	63	67	68	74	68	64	67
Ser.-Mon.	-	77	89	80	87	-	-	-	-
Serbia	-	-	-	-	-	91	85	84	96
Slovenia	28	31	33	32	33	39	42	31	45
Turkey	69	65	66	66	59	53	63	61	61
Countries	80	102	104	117	125	131	134	133	139
Source: World Economic Forum.						Best performer	Worst performer	87	
Note: GCI is measured in a scale of 1,0 (minimum) to 7,0 (maximum).									

Πίνακας A15 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρου)

GCI country rank, BAL countries, 2011/12-2017/18								
OLD	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2007-2017
Albania	78	89	-	97	93	80	75	+34
Bos.-Her.	100	88	87	-	111	107	103	+3
Bulgaria	74	62	57	54	54	50	49	+30
Croatia	76	81	75	77	77	74	74	-17
Greece	90	96	91	81	81	86	87	-22
Moldova	93	87	89	82	84	100	89	+8
Montenegro	60	72	67	63	70	82	77	+5
N. Macedonia	79	80	73	63	60	68	-	-
Romania	77	78	76	59	53	62	68	+6
Serbia	95	95	101	94	94	90	78	+13
Slovenia	57	56	62	70	59	56	48	-9
Turkey	59	43	44	45	51	55	53	0
Countries	142	144	148	144	140	138	137	
Source: World Economic Forum.						Best performer	Worst performer	88
Notes: (a) GCI is measured in a scale of 1,0 (minimum) to 7,0 (maximum).								
(b) FYROM excluded the year 2017/18 because of insufficient data.								

Πίνακας A16 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

GCI 4.0 country rank, BAL countries, 2017-2019									
NEW	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2017-2019
Albania	80	76	81						-1
Bos.-Her.	90	91	92						-2
Bulgaria	51	51	49						+2
Croatia	66	68	63						+3
Greece	53	57	59						-6
Moldova	87	88	86						+1
Montenegro	73	71	73						0
N. Macedonia	-	84	82						
Romania	52	52	51						+1
Serbia	70	65	72						-2
Slovenia	35	35	35						0
Turkey	58	61	61						-3
Countries	137	140	140						
Source: World Economic Forum.						Best performer	Worst performer	89	
Notes: (a) GCI 4.0 is measured in a scale of 0 (minimum) to 100 (maximum).									
(b) FYROM excluded the year 2017/18 because of insufficient data.									

Πίνακας A16 Πηγή: Διαλέξεις από το μάθημα Διεθνή Οικονομικά του ΠΜΣ ΑΔΙΣΠΟ – ΠΑΜΑΚ ακαδημαϊκού έτους 2019 -2020 (καθηγητής κ. Παπαπανάγου Χάρρυ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Β"**ΠΙΝΑΚΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΙΜΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ****ΔΕΙΚΤΕΣ EBRD**

ΕΤΟΣ	Large scale privatisation	Small scale privatisation	Governance and enterprise restructuring	Price liberalisation	Trade & Forex system	Competition Policy
1989	1	1	1	1	1	1
1990	1	1	1	1	1	1
1991	1	2	1	1	1	1
1992	1	2	1	2,7	4	1
1993	1	3	1	3,7	4	1
1994	1	3	2	3,7	4	1
1995	2	4	2	3,7	4	1
1996	2,3	4	2	3,7	4	1,7
1997	2,3	4	2	3,7	4	1,7
1998	2,3	4	2	3,7	4	1,7
1999	2,7	4	2	3,7	4	1,7
2000	2,7	4	2	4,3	4,3	1,7
2001	3,0	4	2	4,3	4,3	1,7
2002	3	4	2	4,3	4,3	1,7
2003	3	4	2	4,3	4,3	1,7
2004	3	4	2	4,3	4,3	2
2005	3	4	2	4,3	4,3	2
2006	3	4	2,3	4,3	4,3	2
2007	3	4	2,3	4,3	4,3	2
2008	3,3	4	2,3	4,3	4,3	2
2009	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,0
2010	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,0
2011	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,3
2012	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,3
2013	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,3
2014	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,3

Πίνακας Β1 - Πηγή: European Bank

ΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Year	EFW	Size of Government	Legal System & Property Rights	Sound Money	Freedom to trade internationally	Regulation
2017	7,67	7,53	5,06	9,65	8,34	7,78
2016	7,64	7,88	5,07	9,55	8,21	7,47
2015	7,64	7,90	5,00	9,59	8,11	7,60

B 2

2014	7,59	7,88	4,67	9,63	8,21	7,55
2013	7,39	7,81	4,54	9,69	7,71	7,20
2012	7,33	8,10	4,47	9,71	7,12	7,27
2011	7,38	7,82	4,87	9,78	7,12	7,32
2010	7,38	7,84	5,26	9,73	7,25	6,84
2009	7,31	7,79	5,54	9,63	7,24	6,36
2008	7,28	8,19	5,31	9,40	6,85	6,63
2007	7,26	8,63	4,98	9,42	6,78	6,47
2006	7,15	8,04	4,81	9,57	6,74	6,58
2005	6,99	8,03	4,71	9,64	6,33	6,22
2004	6,86	7,40	4,54	9,66	6,27	6,42
2003	7,03	7,83	4,73	9,81	6,27	6,51
2002	6,52	7,70	4,76	7,02	6,28	6,82
2001	6,32	7,27	4,58	7,06	6,08	6,62
2000	6,30	7,26	4,59	7,40	5,95	6,29
1995	5,04	6,22	4,66	3,26	6,31	4,78
1990	4,35	3,34	5,01	4,90		2,74

Πίνακας B2- Πηγή: Frazer Institute - Economic Freedom

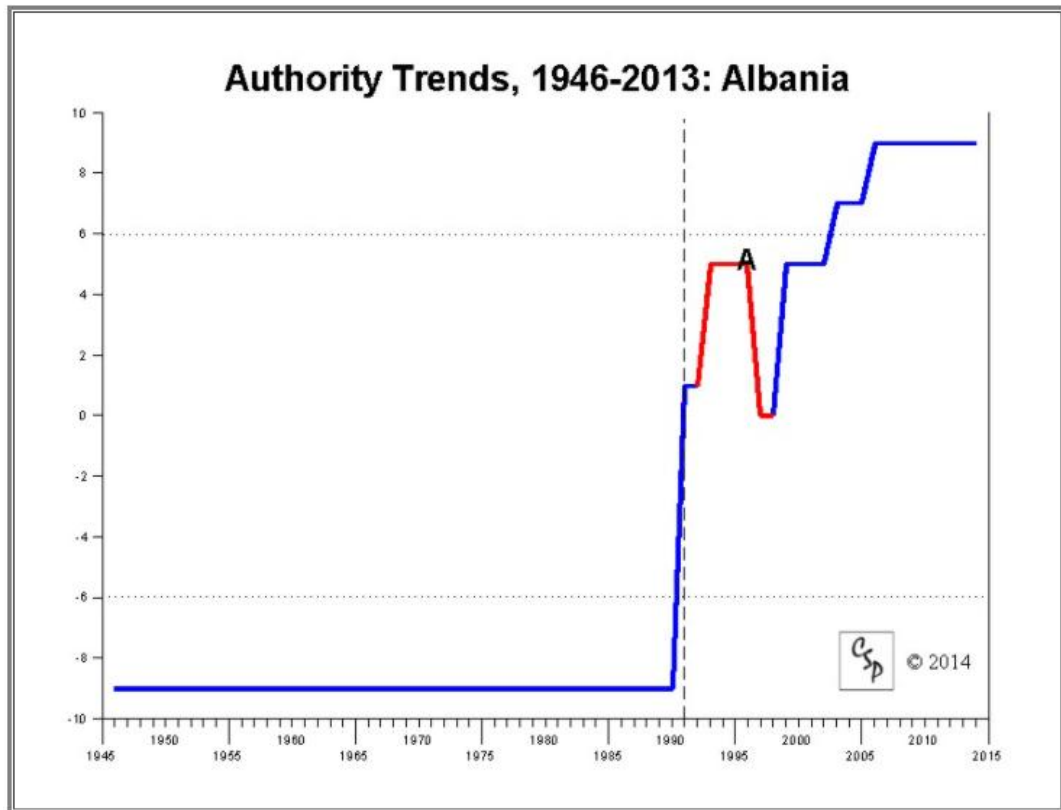
ΔΕΙΚΤΕΣ POLITY IV (ΑΛΒΑΝΙΑ)

Year	Democracy	Autocracy	Polity
1990	3	2	1
1991	3	2	1
1992	6	1	5
1993	6	1	5

B 3

1994	6	1	5
1995	6	1	5
1996	3	3	0
1997	6	1	5
1998	6	1	5
1999	6	1	5
2000	6	1	5
2001	6	1	5
2002	7	0	7
2003	7	0	7
2004	7	0	7
2005	9	0	9
2006	9	0	9
2007	9	0	9
2008	9	0	9
2009	9	0	9
2010	9	0	9
2011	9	0	9
2012	9	0	9
2013	9	0	9
2014	9	0	9
2015	9	0	9
2016	9	0	9
2017	9	0	9
2018	9	0	9

Πίνακας Β3- Πηγή: SYSTEMIC PEACE ORGANIZATION

Πίνακας Β4- Πηγή: SYSTEMIC PEACE ORGANIZATION

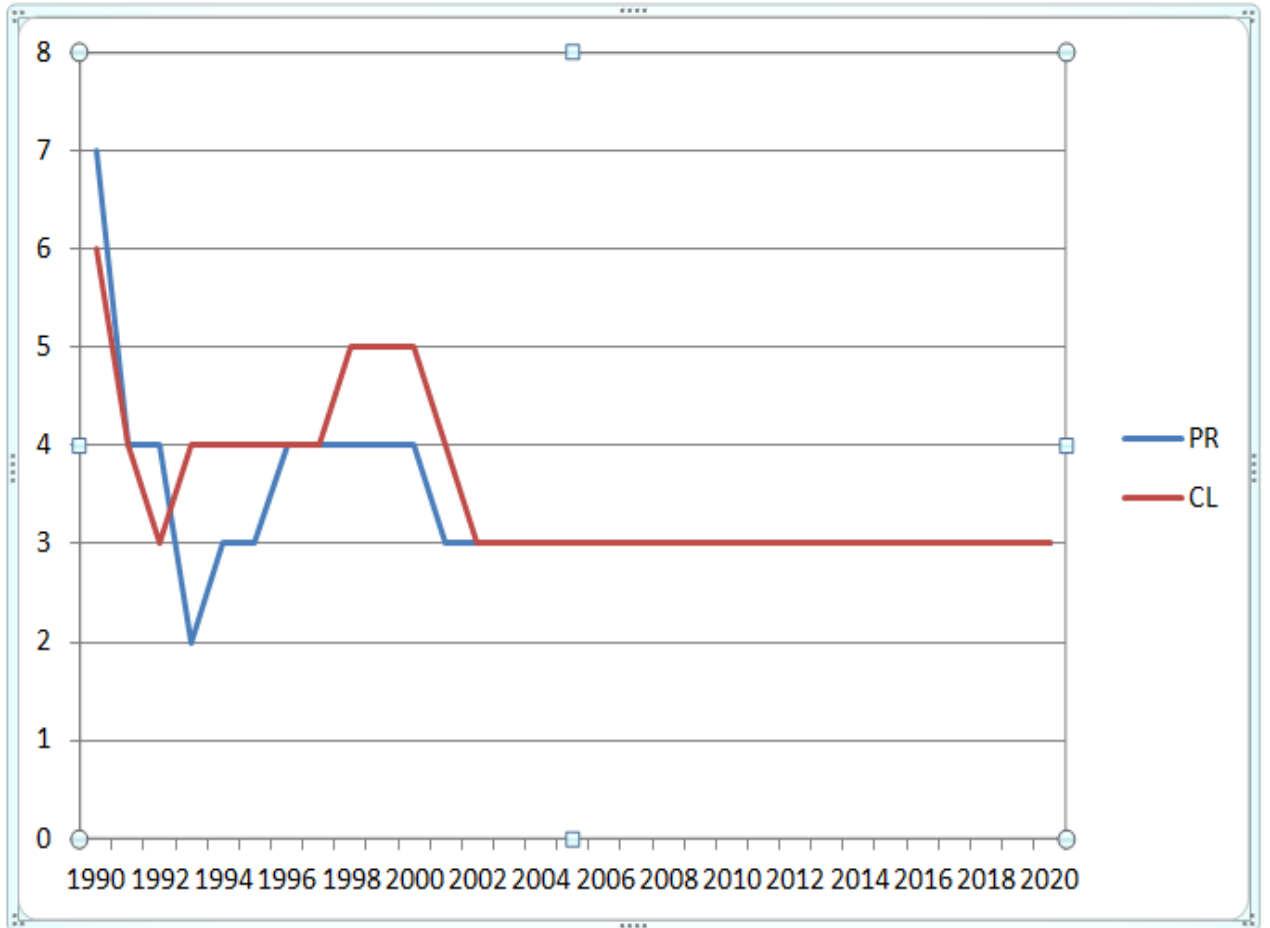
ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Year	PR	CL	STATUS
1990	7	6	NF
1991	4	4	PF
1992	4	3	PF
1993	2	4	PF
1994	3	4	PF
1995	3	4	PF
1996	4	4	PF
1997	4	4	PF
1998	4	5	PF

B 5

1999	4	5	PF
2000	4	5	PF
2001	3	4	PF
2002	3	3	PF
2003	3	3	PF
2004	3	3	PF
2005	3	3	PF
2006	3	3	PF
2007	3	3	PF
2008	3	3	PF
2009	3	3	PF
2010	3	3	PF
2011	3	3	PF
2012	3	3	PF
2013	3	3	PF
2014	3	3	PF
2015	3	3	PF
2016	3	3	PF
2017	3	3	PF
2018	3	3	PF
2019	3	3	PF
2020	3	3	PF

Πίνακας B5 - Πηγή : Freedom House Foundation

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΕΙΚΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ (ΑΛΒΑΝΙΑ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Γ"**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ WGI
ΜΕ ΕΤΗΣΙΟ GPD (ΑΛΒΑΝΙΑ)****ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1**

ΕΤΟΣ	ΕΤΗΣΙΟ GPD ΧΙΛΙΑΔΕΣ \$	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ GDP %	GWI					
			Voice & Accountability	Political stability	Governance Effectiveness	Regulatory Quality	Rule of Law	Control of Corruption
1996	1010	9,099	-0,65	0,42	-0,69	0,3	-0,68	-0,89
1998	813,79	-10,92	-0,39	-0,54	-0,63	-0,25	-0,92	-1,03
2000	1126,7	8,83	-0,29	-0,54	-0,76	-0,25	-1,01	-0,86
2002	1425,1	12,889	-0,01	-0,29	-0,53	-0,22	-0,76	-0,87
2003	1846,1	6,95	0,07	-0,31	-0,54	-0,45	-0,72	-0,81
2004	2373,6	8,29	0,01	-0,43	-0,42	-0,17	-0,69	-0,7
2005	2673,8	4,539	0	-0,51	-0,66	-0,37	-0,74	-0,79
2006	2972,7	5,53	0,08	-0,51	-0,52	-0,1	-0,68	-0,8
2007	3595	5,509	0,11	-0,2	-0,41	0,06	-0,65	-0,69
2008	4370,5	5,529	0,17	-0,03	-0,36	0,15	-0,59	-0,59
2009	4114,1	5,9	0,14	-0,05	-0,26	0,24	-0,5	-0,54
2010	4094,4	5,979	0,12	-0,19	-0,28	0,17	-0,41	-0,53
2011	4437,1	7,499	0,06	-0,28	-0,21	0,23	-0,46	-0,68
2012	4247,6	3,35	0,02	-0,14	-0,27	0,2	-0,52	-0,73
2013	4413,1	3,706	0,05	0,09	-0,32	0,17	-0,52	-0,7
2014	4578,6	2,545	0,14	0,49	-0,09	0,18	-0,34	-0,55
2015	3952,8	1,417	0,16	0,35	0,01	0,17	-0,33	-0,48
2016	4124,1	1,001	0,17	0,34	0,01	0,19	-0,33	-0,41
2017	4531	1,774	0,2	0,38	0,08	0,22	-0,4	-0,42
2018	5284,4	2,218	0,21	0,38	0,11	0,28	-0,39	-0,52

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (V&A)**ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.2**

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,796751113
R Τετράγωνο	0,634812336
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,614524132
Τυπικό σφάλμα	869,7431709
Μέγεθος δείγματος	20

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	23669213,02	23669213	31,28972624	2,61713E-05
Υπόλοιπο	18	13616157,3	756453,2		
Σύνολο	19	37285370,32			

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.4

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	3204,5175	195,216158	16,41523	2,82577E- 12	2794,383573	3614,65143
V&A	5119,58559	915,2377539	5,593722	2,61713E- 05	3196,742428	7042,42876

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (PS)

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.5

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,536765688
R Τετράγωνο	0,288117404
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,248568371
Τυπικό σφάλμα	1214,331234
Μέγεθος δείγματος	20

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.6

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	10742564,1	10742564,1	7,285068207	0,014680113
Υπόλοιπο	18	26542806,22	1474600,346		
Σύνολο	19	37285370,32			

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.7

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	3462,798988	278,2131911	12,44656651	2,79619E-10	2878,294764	3462,798988
PS	2083,68348	771,9957997	2,699086551	0,014680113	461,780492	2083,68348

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (GE)ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.8

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,849609
R Τετράγωνο	0,721836
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,706382
Τυπικό σφάλμα	759,0732
Μέγεθος δείγματος	20

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.9

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	26913911	26913911,4	46,709957	2,13665E-06
Υπόλοιπο	18	10371459	576192,163		
Σύνολο	19	37285370			

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.10

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	4818,626	279,7016	17,2277362	1,244E-12	4230,994704	5406,257
GE	4508,594	659,6847	6,83446833	2,137E-06	3122,64799	5894,54

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (RQ)ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.11

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,702271151
R Τετράγωνο	0,49318477
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,465028368
Τυπικό σφάλμα	1024,608151
Μέγεθος δείγματος	20

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.12

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	18388577	18388577	17,5159	0,000556
Υπόλοιπο	18	18896794	1049822		
Σύνολο	19	37285370			

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.13

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	3143,929466	232,0949	13,54588	7,01E-11	2656,316	3631,543
RQ	4141,34318	989,5209	4,1852	0,000556	2062,437	6220,249

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (RoL)

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.14

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,86438
R Τετράγωνο	0,747152
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,733105
Τυπικό σφάλμα	723,7071
Μέγεθος δείγματος	20

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.15

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	27857836	27857836	53,18899	8,92E-07
Υπόλοιπο	18	9427534	523751,9		
Σύνολο	19	37285370			

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.16

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	6911,594	521,0792	13,264	9,9E-11	5816,847	8006,341
RoL	6206,811	851,055	7,293078	8,92E-07	4418,811	7994,811

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ CoC)

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.17

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,841416
R Τετράγωνο	0,707981
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,691758
Τυπικό σφάλμα	777,7472
Μέγεθος δείγματος	20

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.18

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	26397337	26397337	43,63984	3,34E-06
Υπόλοιπο	18	10888033	604890,7		
Σύνολο	19	37285370			

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.19

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	7985,053	730,3316	10,93346	2,22E-09	6450,683	9519,422
CoC	6895,986	1043,89	6,606046	3,34E-06	4702,855	9089,118

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Δ"

Αποτελέσματα
Γραμμικής Παλινδρόμησης ετήσιου ΕΑΠ Αλβανίας (Y) με Δείκτη Overall Score of Economic Freedom (X₁)

YEAR	GPD Annual (thousand USD)	Overall Score
1995	750,604	49.7
1996	1009,98	53.8
1997	717,381	54.8
1998	813,79	53.9
1999	1033,24	53.4
2000	1126,68	53,6
2001	1281,66	56,6
2002	1425,12	56,8
2003	1846,12	56,8
2004	2373,58	58,5
2005	2673,79	57,8
2006	2972,74	60,3
2007	3595,04	61,4
2008	4370,54	62,4
2009	4114,14	63,7
2010	4094,35	66
2011	4437,14	64
2012	4247,63	65,1
2013	4413,06	65,2
2014	4578,63	66,9
2015	3952,8	65,7
2016	4124,06	65,9
2017	4531,02	64,4
2018	5284,38	64,5
2019	5352,86	66,5
2020		66.9
	Y	X₁

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,932349
R Τετράγωνο	0,869274
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,862012
Τυπικό σφάλμα	489,5407
Μέγεθος δείγματος	20

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ

	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	28684395	28684395	119,6928	2,2E-09
Υπόλοιπο	18	4313701	239650,1		
Σύνολο	19	32998096			

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	-15207,6	1717,076	-8,85666	5,59E-08	-18815	-11600,1
Overall Score IEF	301,865	27,59171	10,94042	2,2E-09	243,8969	359,833

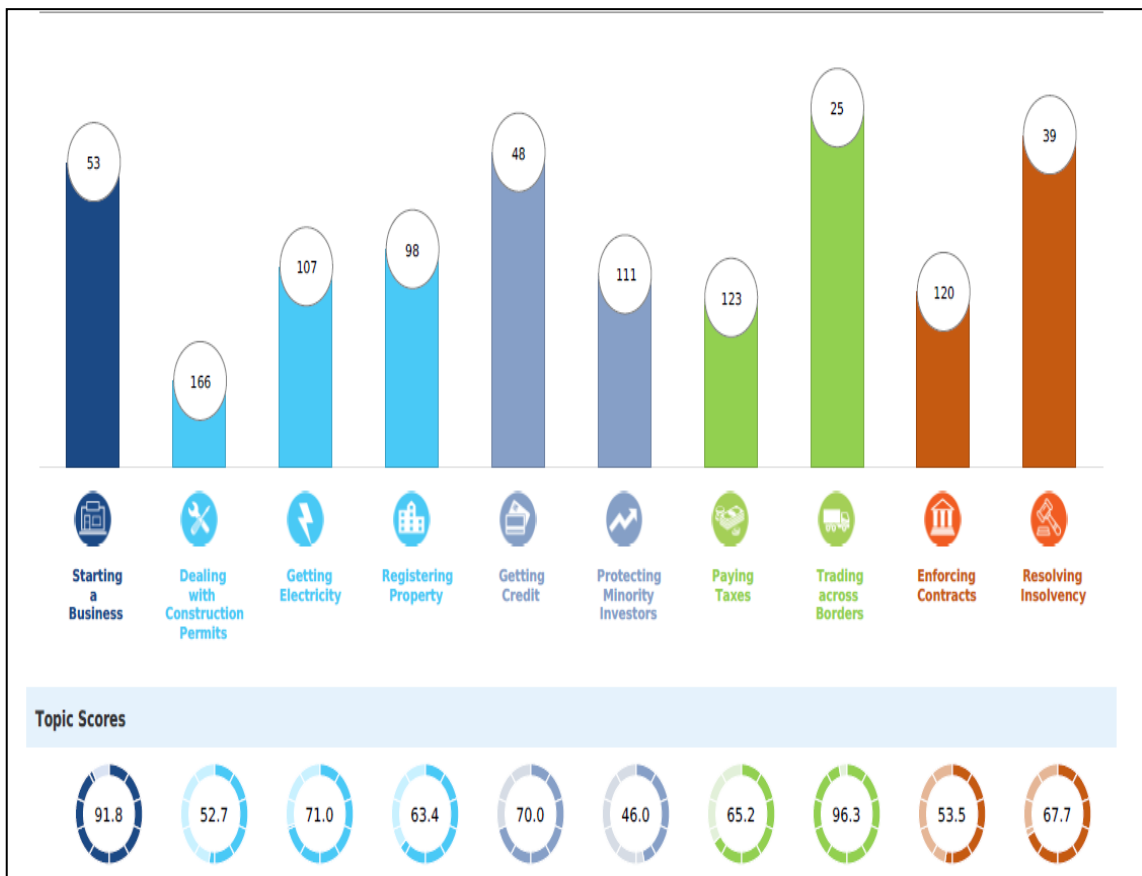
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Ε"**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ EASE OF DOING BUSSINESS 2020****Περιγραφή Αλβανικής Οικονομίας**

Πηγή: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/a/albania/ALB.pdf>

Πίνακας Ε.1

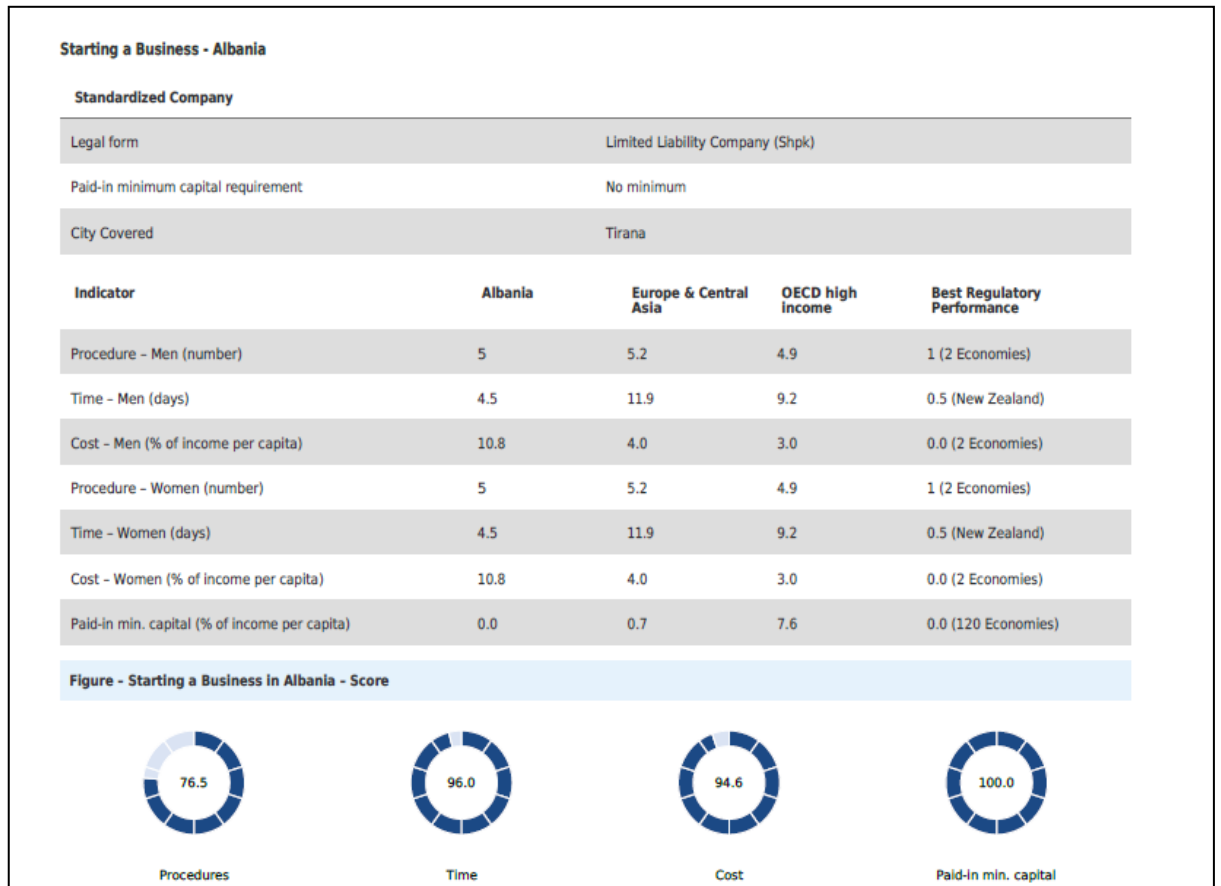
Πίνακας Ε.2

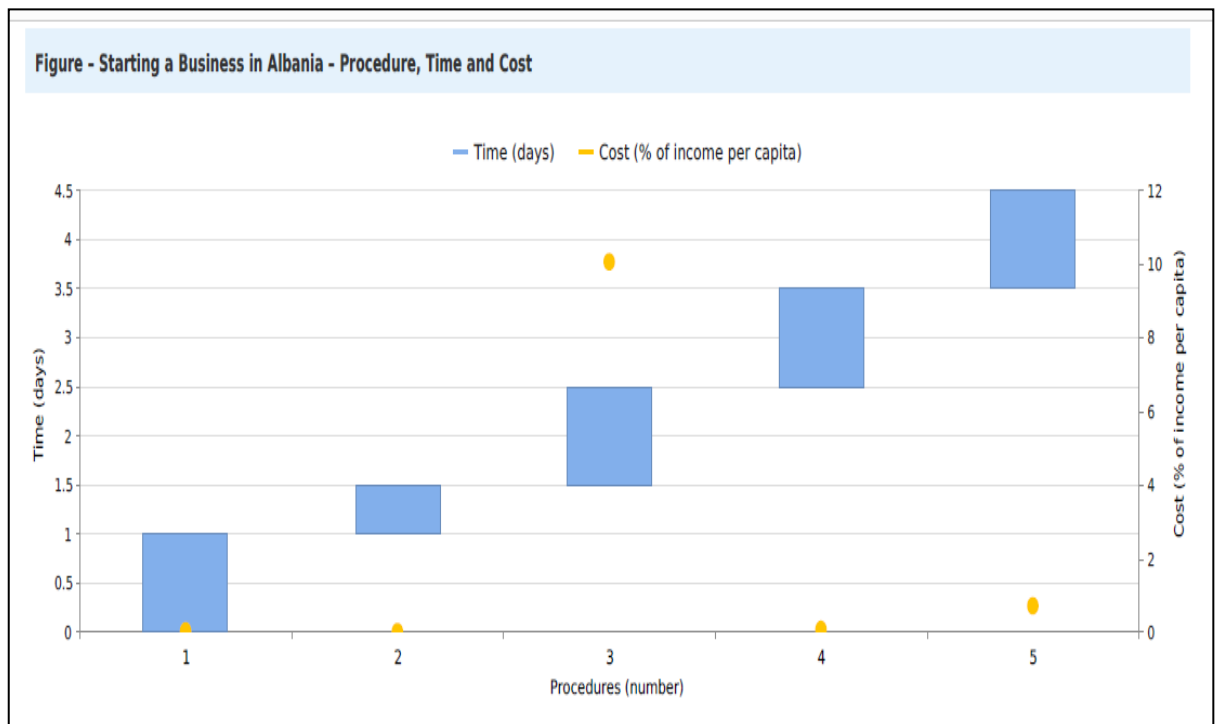
Πίνακας Ε.3

Starting a Business (rank)	53	Getting Credit (rank)	48	Trading across Borders (rank)	25
Score of starting a business (0-100)	91.8	Score of getting credit (0-100)	70.0	Score of trading across borders (0-100)	96.3
Procedures (number)	5	Strength of legal rights index (0-12)	8	<i>Time to export</i>	
Time (days)	4.5	Depth of credit information index (0-8)	6	Documentary compliance (hours)	6
Cost (number)	10.8	Credit registry coverage (% of adults)	56.2	Border compliance (hours)	9
Paid-in min. capital (% of income per capita)	0.0	Credit bureau coverage (% of adults)	0.0	<i>Cost to export</i>	
				Documentary compliance (USD)	10
Dealing with Construction Permits (rank)	166	Protecting Minority Investors (rank)	111	Border compliance (USD)	55
Score of dealing with construction permits (0-100)	52.7	Score of protecting minority investors (0-100)	46.0	<i>Time to export</i>	
Procedures (number)	19	Extent of disclosure index (0-10)	9.0	Documentary compliance (hours)	8
Time (days)	324	Extent of director liability index (0-10)	7.0	Border compliance (hours)	10
Cost (% of warehouse value)	6.8	Ease of shareholder suits index (0-10)	7.0	<i>Cost to export</i>	
Building quality control index (0-15)	13.0	Extent of shareholder rights index (0-6)	0.0	Documentary compliance (USD)	10
		Extent of ownership and control index (0-7)	0.0	Border compliance (USD)	77
		Extent of corporate transparency index (0-7)	0.0		
Getting Electricity (rank)	107	Paying Taxes (rank)	123	Enforcing Contracts (rank)	120
Score of getting electricity (0-100)	71.0	Score of paying taxes (0-100)	65.2	Score of enforcing contracts (0-100)	53.5
Procedures (number)	6	Payments (number per year)	35	Time (days)	525
Time (days)	71	Time (hours per year)	252	Cost (% of claim value)	42.7
Cost (% of income per capita)	448.6	Total tax and contribution rate (% of profit)	36.6	Quality of judicial processes index (0-18)	7.5
Reliability of supply and transparency of tariff index (0-8)	5	Postfiling index (0-100)	60.1		
Registering Property (rank)	98			Resolving Insolvency (rank)	39
Score of registering property (0-100)	63.4			Score of resolving insolvency (0-100)	67.7
Procedures (number)	5			Recovery rate (cents on the dollar)	44.6
Time (days)	19			Time (years)	2.0
Cost (% of property value)	8.9			Cost (% of estate)	10.0
Quality of the land administration index (0-30)	16.5			Outcome (0 as piecemeal sale and 1 as going concern)	0
				Strength of insolvency framework index (0-16)	14.0

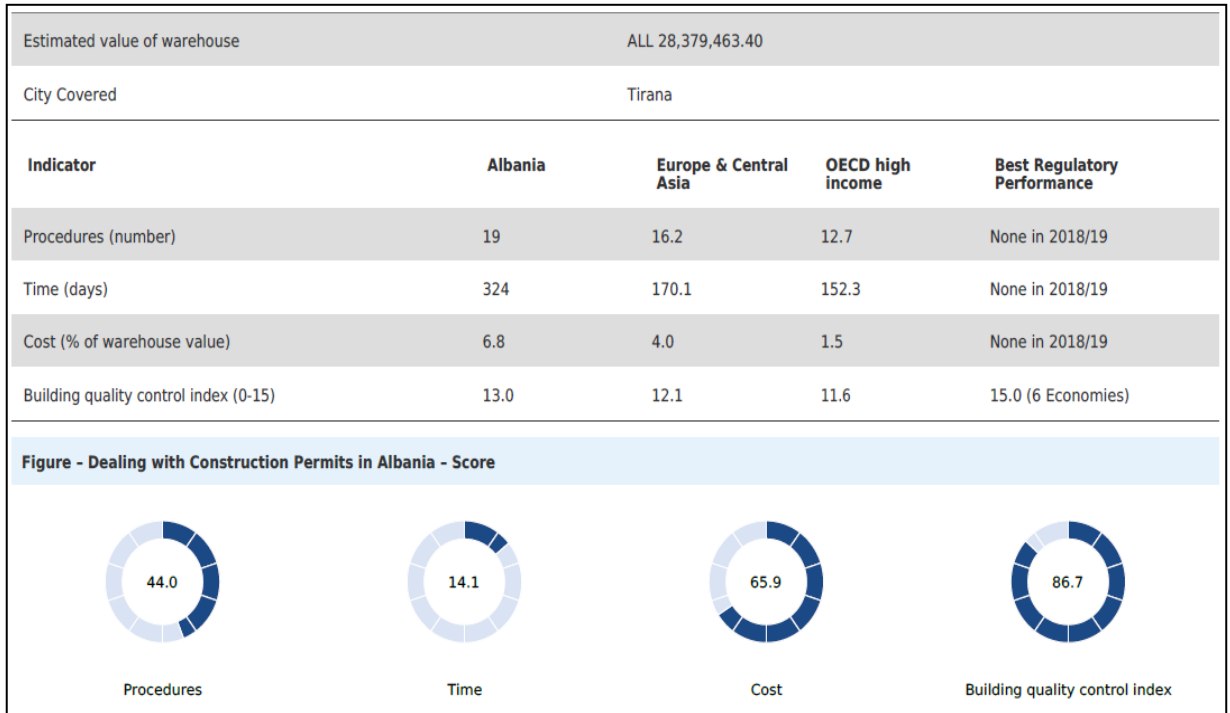
Πίνακας Ε.4

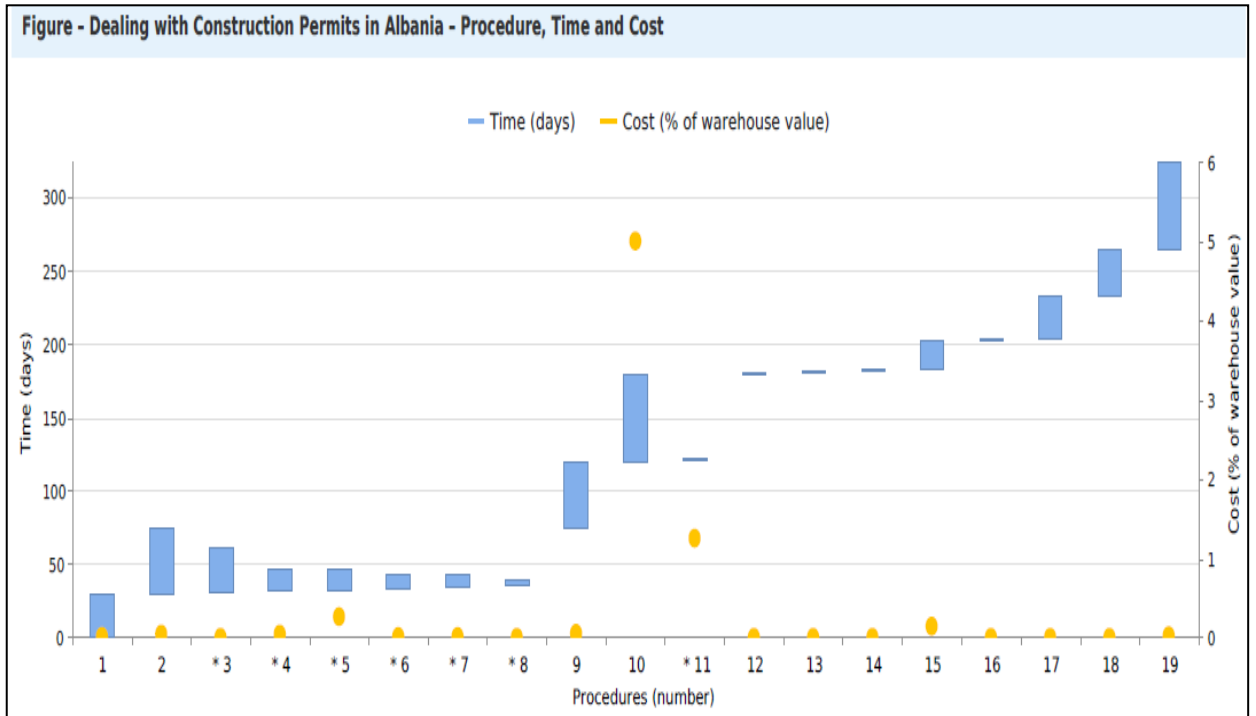
Πίνακας Ε.5

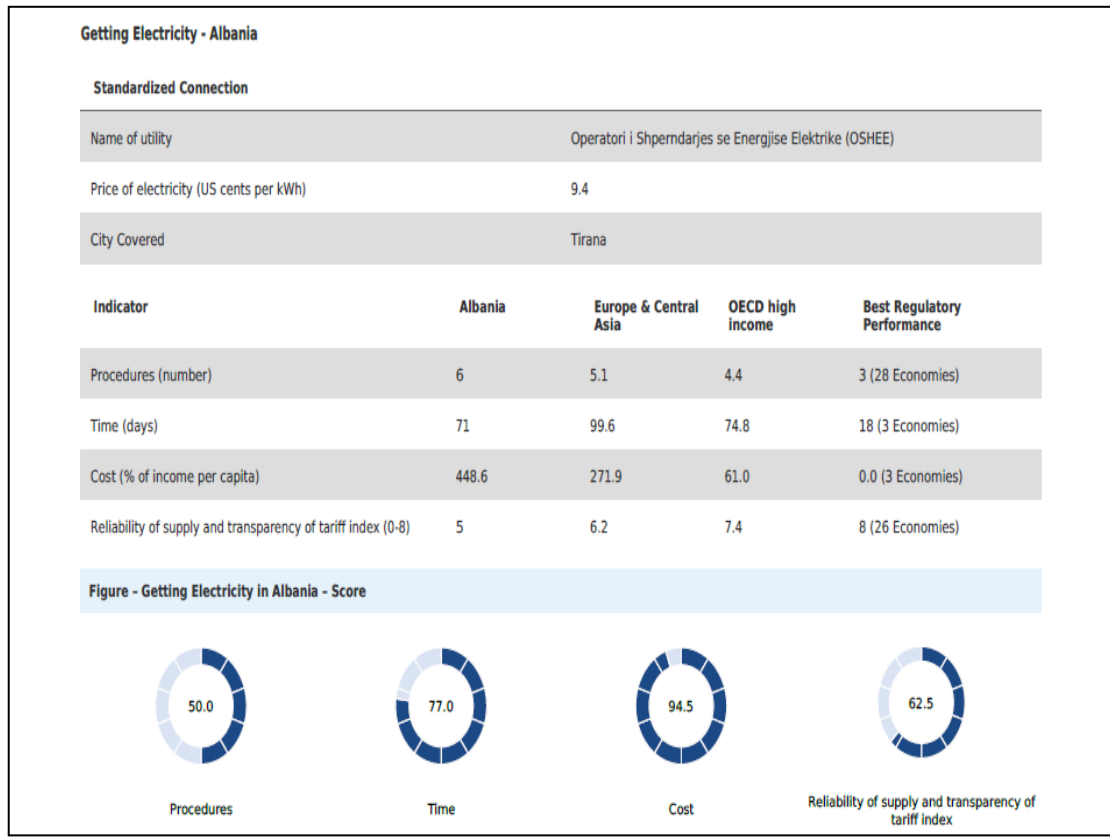
Πίνακας Ε.6

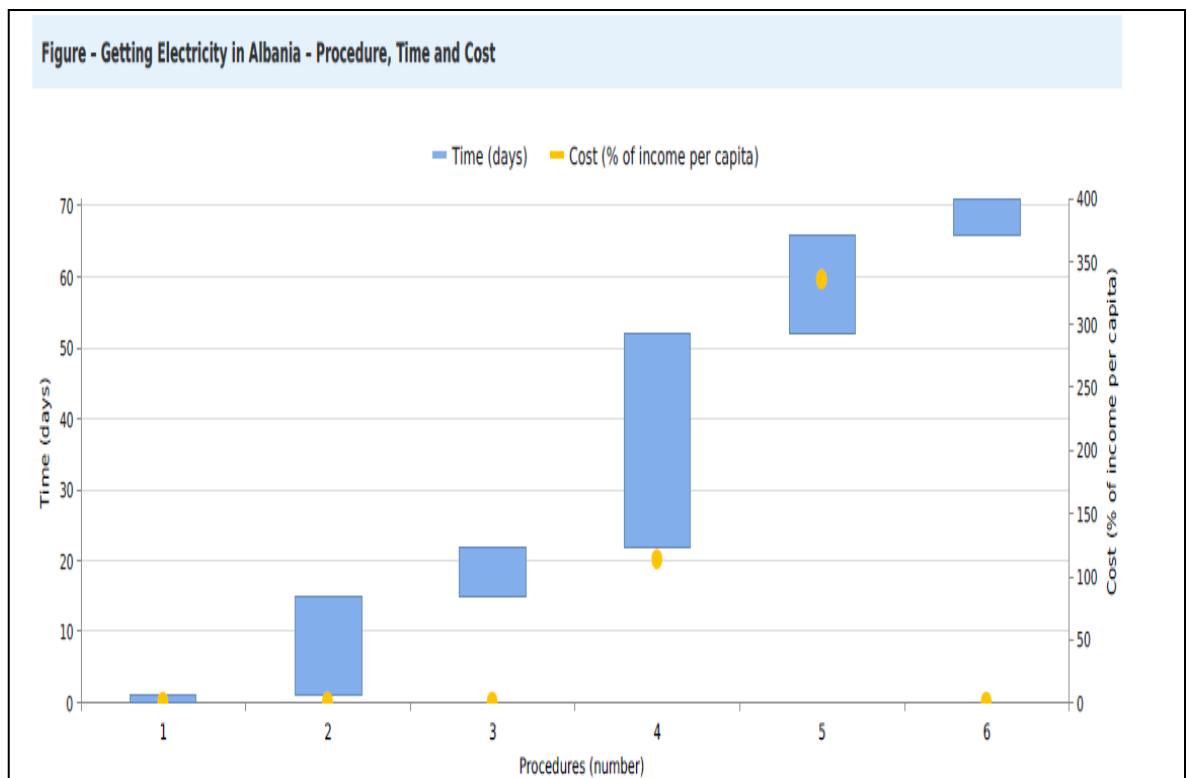
Πίνακας Ε.7

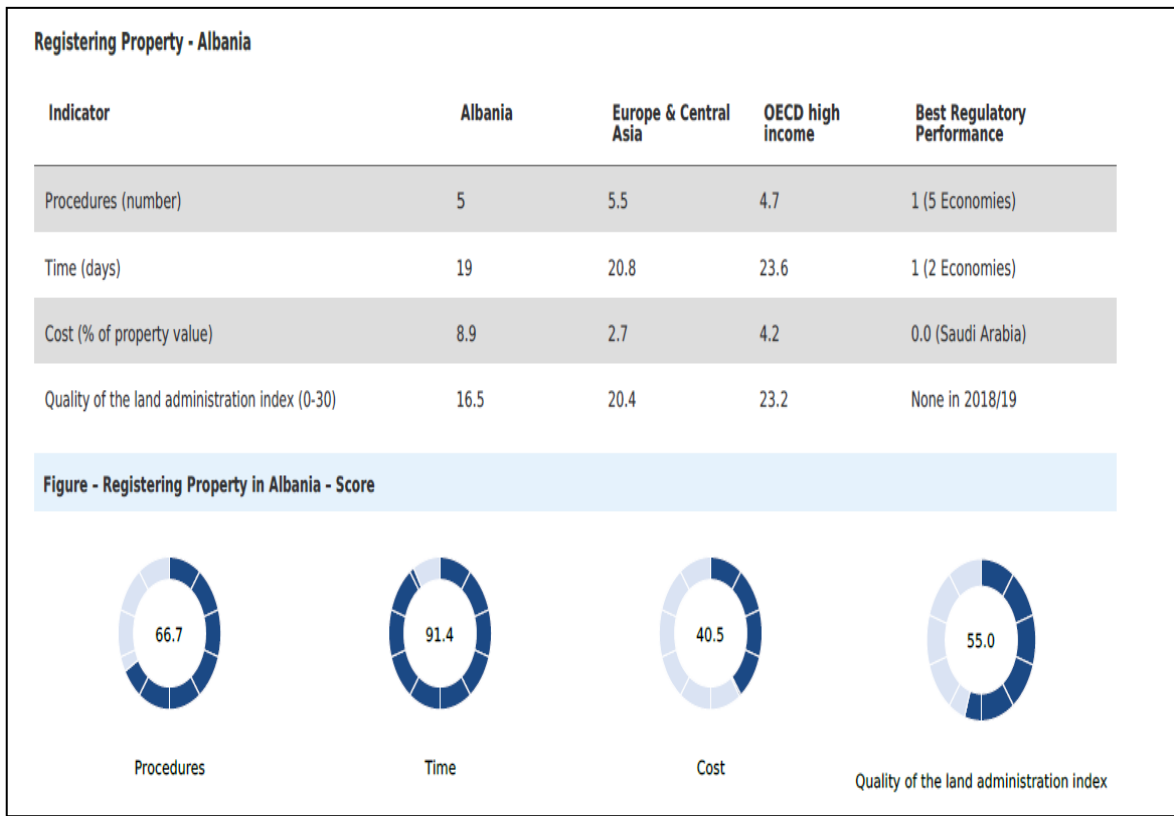
Πίνακας Ε.8

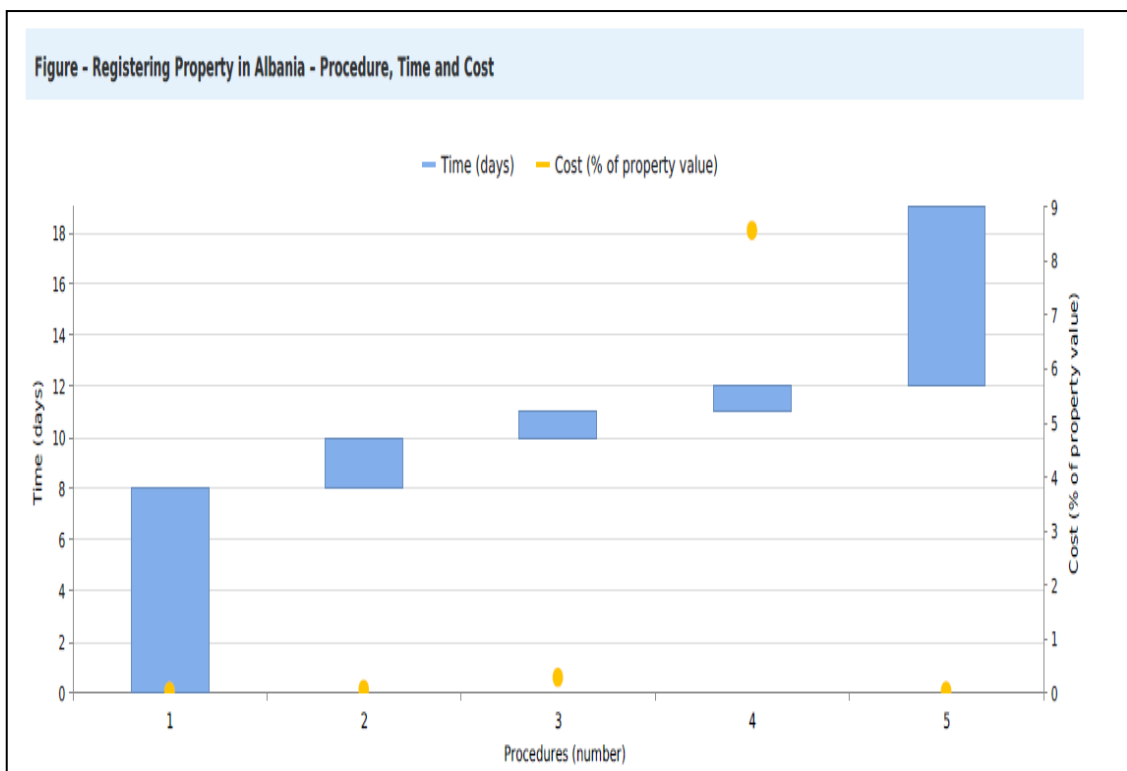
Πίνακας Ε.9

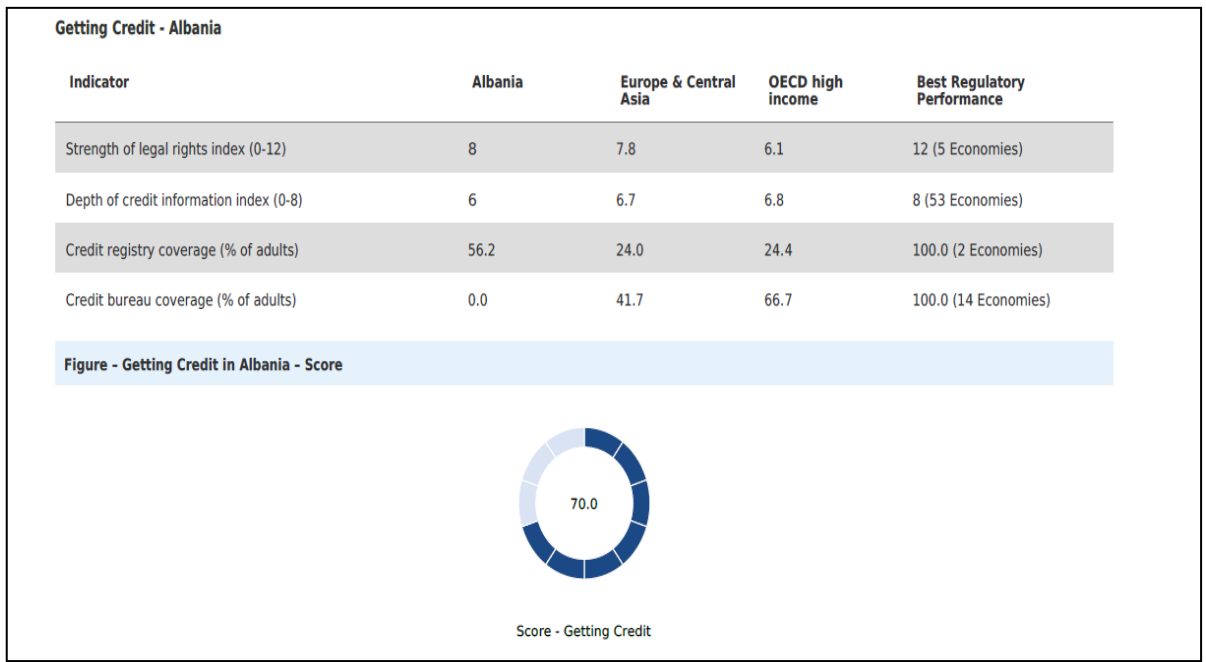
Πίνακας Ε.10

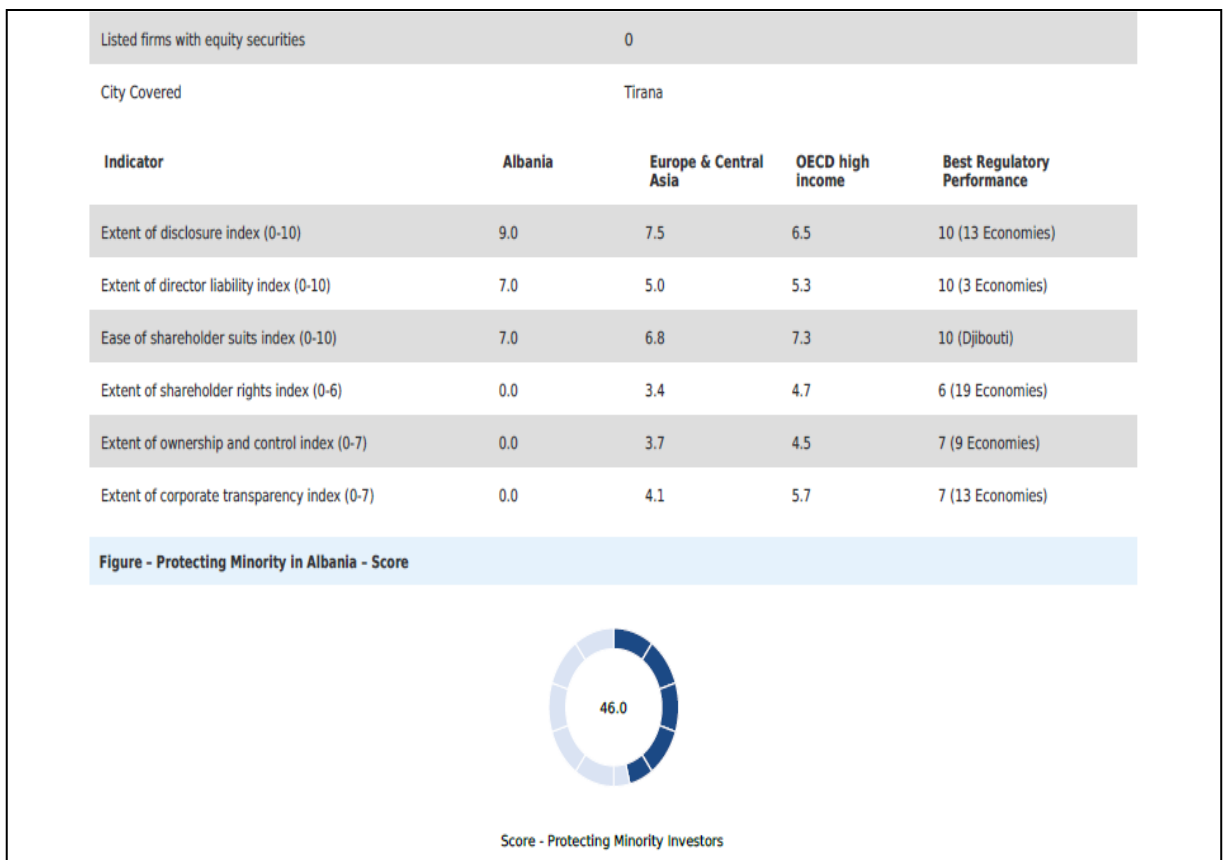
Πίνακας Ε.11

Πίνακας Ε.12

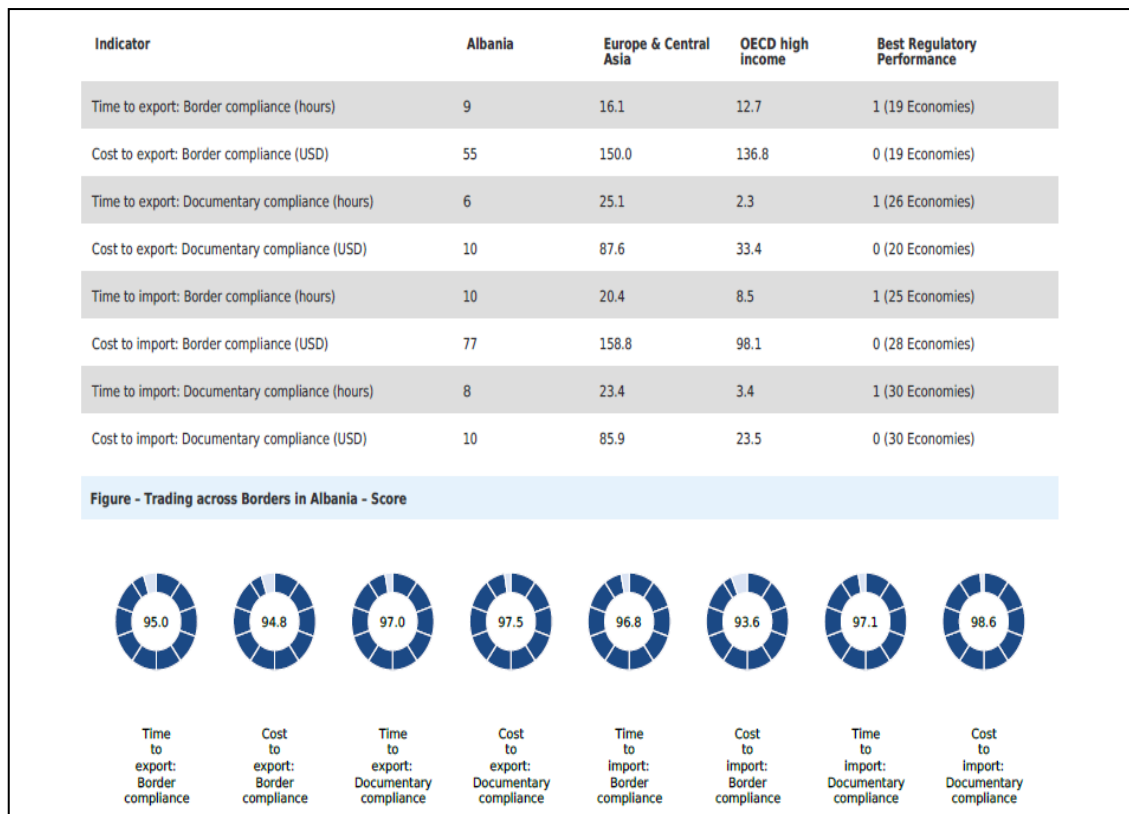
Πίνακας Ε.13

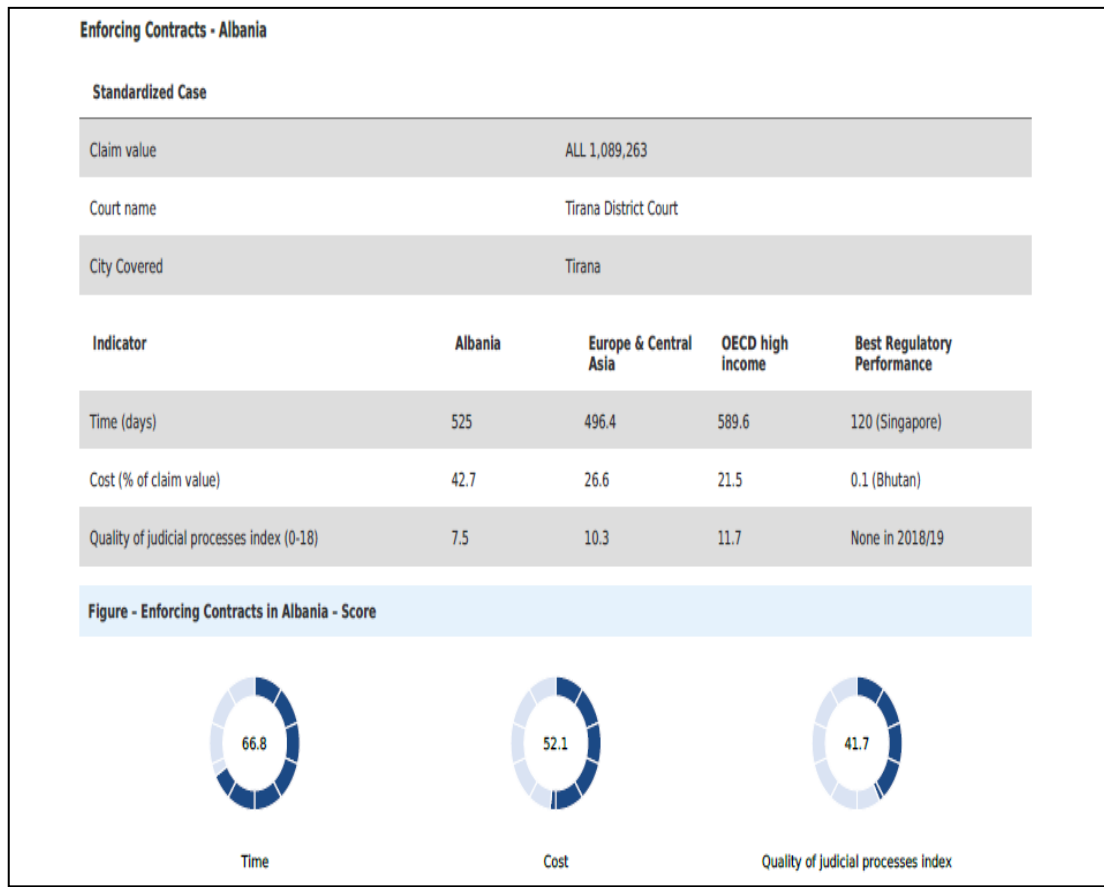
Πίνακας Ε.14

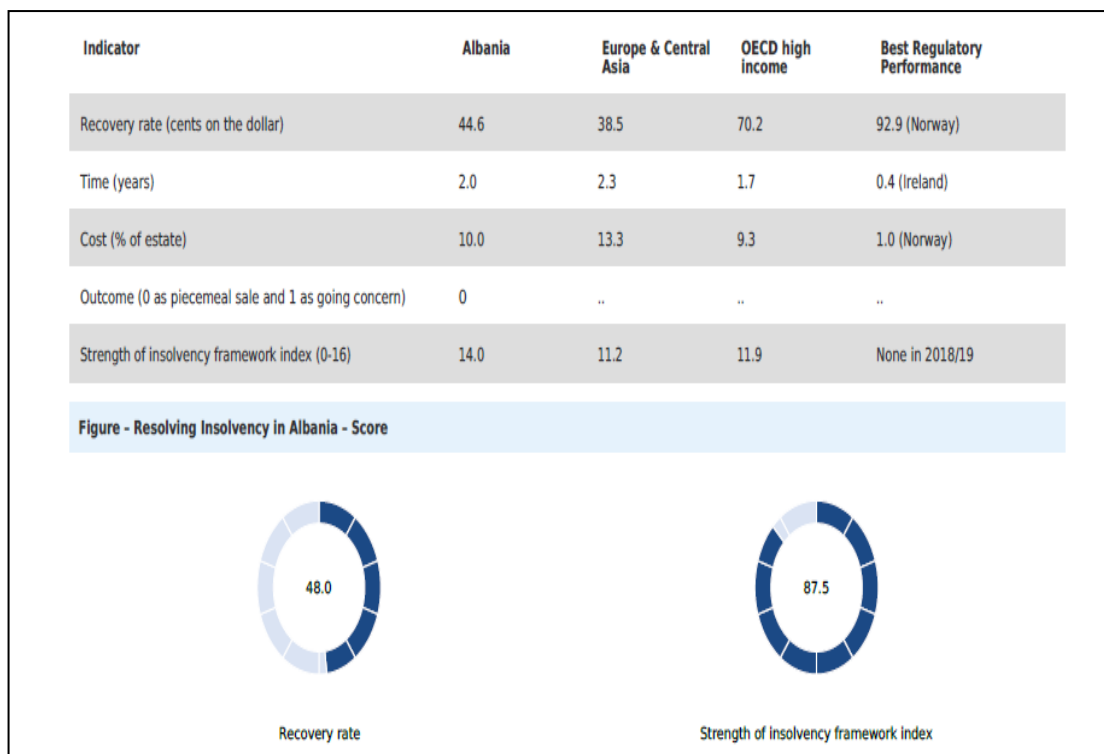
Πίνακας Ε.15

Πίνακας Ε.16

Πίνακας Ε.17

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "ΣΤ"**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ
ΡΥΘΜΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ GRP ΜΕ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ FRASER INSTITUTE
(ΑΛΒΑΝΙΑ)****ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.1**

ΥΕΑ R	GDP %	FR Institute	Size of Government	Legal System & Property Rights	Sound Money	Freedom to trade internationally	Regulation
1990	-9,576	4,35	3,34	5,01	4,9		2,74
1995	13,322	5,04	6,22	4,66	3,26	6,31	4,78
2000	6,95	6,3	7,26	4,59	7,4	5,95	6,29
2001	8,29	6,32	7,27	4,58	7,06	6,08	6,62
2002	4,54	6,52	7,7	4,76	7,02	6,28	6,82
2003	5,53	7,03	7,83	4,73	9,81	6,27	6,51
2004	5,51	6,86	7,4	4,54	9,66	6,27	6,42
2005	5,53	6,99	8,03	4,71	9,64	6,33	6,22
2006	5,9	7,15	8,04	4,81	9,57	6,74	6,58
2007	5,98	7,26	8,63	4,98	9,42	6,78	6,47
2008	7,5	7,28	8,19	5,31	9,4	6,85	6,63
2009	3,35	7,31	7,79	5,54	9,63	7,24	6,36
2010	3,707	7,38	7,84	5,26	9,73	7,25	6,84
2011	2,545	7,38	7,82	4,87	9,78	7,12	7,32
2012	1,418	7,33	8,1	4,47	9,71	7,12	7,27
2013	1,002	7,39	7,81	4,54	9,69	7,71	7,2
2014	1,774	7,59	7,88	4,67	9,63	8,21	7,55
2015	2,219	7,64	7,9	5	9,59	8,11	7,6
2016	3,315	7,64	7,88	5,07	9,55	8,21	7,47
2017	3,802	7,67	7,53	5,06	9,65	8,34	7,78

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (SoG)**ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.2**

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,499535
R Τετράγωνο	0,249535
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,207843

Τυπικό σφάλμα	3,830478
Μέγεθος δείγματος	20

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	87,81726638	87,81726638	5,985134	0,024925384
Υπόλοιπο	18	264,1061784	14,67256547		
Σύνολο	19	351,9234448			

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.4

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	-10,6546	6,103844721	-1,74555866	0,097934	-23,4783209	-10,6546
SoG	1,965309	0,803329835	2,446453295	0,024925	0,277575568	1,965309

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (LS&PR)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.5

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,158307773
R Τετράγωνο	0,025061351
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	-0,029101907
Τυπικό σφάλμα	4,365927214
Μέγεθος δείγματος	20

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.6

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	8,819676972	8,819676972	0,46270021	0,505020458
Υπόλοιπο	18	343,1037678	19,06132043		
Σύνολο	19	351,9234448			

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.7

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	15,53002462	16,78712535	0,925115188	0,367143356	-	50,79847
LS&PS	-2,34656744	3,4497148	0,680220707	0,505020458	-	4,901014

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (FtI)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.8

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,657244867
R Τετράγωνο	0,431970815
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,398557334
Τυπικό σφάλμα	2,269662862
Μέγεθος δείγματος	19

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.9

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	66,59710955	66,59711	12,92803971	0,002230301
Υπόλοιπο	17	87,57328161	5,15137		
Σύνολο	18	154,1703912			

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ.10

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	21,9399119	4,78100333	4,588976	0,000261122	11,85287669	32,02694711
FtI	-2,43804405	0,67807106	-3,59556	0,002230301	3,868648923	1,007439177

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Ζ"**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ
ΕΤΗΣΙΟΥ GDP ΜΕ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΟΥ FRASER INSTITUTE (ΑΛΒΑΝΙΑ)****ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ.1**

YEAR	GPD Annual (Thousands USD)	Fraser Institute Index
1990	617,2304	4,35
1995	750,6044	5,04
2000	1126,683	6,3
2001	1281,659	6,32
2002	1425,125	6,52
2003	1846,119	7,03
2004	2373,58	6,86
2005	2673,787	6,99
2006	2972,743	7,15
2007	3595,037	7,26
2008	4370,54	7,28
2009	4114,14	7,31
2010	4094,35	7,38
2011	4437,143	7,38
2012	4247,63	7,33
2013	4413,061	7,39
2014	4578,632	7,59
2015	3952,801	7,64
2016	4124,056	7,64
2017	4531,021	7,67

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ**ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ.2**

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,857626
R Τετράγωνο	0,735522
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,720828
Τυπικό σφάλμα	753,9937
Μέγεθος δείγματος	20

ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ.3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	28458569	28458569	50,05847736	1,34578E-06
Υπόλοιπο	18	10233117	568506,5		
Σύνολο	19	38691686			

ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ.4

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	-6662,49	1386,755	-4,80438	0,000142035	9575,957933	-3749,03
FRASER	1407,035	198,8685	7,075202	1,34578E-06	989,2274619	1824,842

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Η"

**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ
ΕΤΗΣΙΟΥ ΡΥΘΜΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ GRD ΜΕ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ EBRD
(ΑΛΒΑΝΙΑ)**

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.1

ΕΤΟΣ	GRD %	Large scale privatisation	Small scale privatisation	Governance and enterprise restructuring	Price liberalisation	Trade & Forex system	Competition Policy
1990	-9,576	1	1	1	1	1	1
1991	-28,002	1	2	1	1	1	1
1992	-7,187	1	2	1	2,7	4	1
1993	9,559	1	3	1	3,7	4	1
1994	8,303	1	3	2	3,7	4	1
1995	13,322	2	4	2	3,7	4	1
1996	9,6	2,3	4	2	3,7	4	1,7
1997	-10,92	2,3	4	2	3,7	4	1,7
1998	8,83	2,3	4	2	3,7	4	1,7
1999	12,89	2,7	4	2	3,7	4	1,7
2000	6,95	2,7	4	2	4,3	4,3	1,7
2001	8,29	3	4	2	4,3	4,3	1,7
2002	4,54	3	4	2	4,3	4,3	1,7
2003	5,53	3	4	2	4,3	4,3	1,7
2004	5,51	3	4	2	4,3	4,3	2
2005	5,53	3	4	2	4,3	4,3	2
2006	5,9	3	4	2,3	4,3	4,3	2
2007	5,98	3	4	2,3	4,3	4,3	2
2008	7,5	3,3	4	2,3	4,3	4,3	2
2009	3,35	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2
2010	3,707	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2
2011	2,545	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,3
2012	1,418	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,3
2013	1,002	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,3
2014	1,774	3,7	4	2,3	4,3	4,3	2,3

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (LSP)

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.2

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,338276626

Η 2

R Τετράγωνο	0,114431076
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,075928079
Τυπικό σφάλμα	8,510742618
Μέγεθος δείγματος	25

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	215,2704	215,2704	2,972004	0,098134558
Υπόλοιπο	23	1665,953	72,43274		
Σύνολο	24	1881,223			

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.4

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	-	5,040234	-1,01678	0,319834	15,55134159	5,301696264
LSP	3,107379432	1,802476	1,72395	0,098135	0,621326856	6,83608572

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (SCP)

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.5

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,631457173
R Τετράγωνο	0,398738162
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,372596342
Τυπικό σφάλμα	7,012745738
Μέγεθος δείγματος	25

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.6

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	750,1156	750,1156	15,25288506	0,000711154
Υπόλοιπο	23	1131,108	49,1786		
Σύνολο	24	1881,223			

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.7

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	-	6,581194	-3,35175	0,002762929	35,67278856	-8,44431296
SSP	6,898997462	1,766485	3,905494	0,000711154	3,244744572	10,55325035

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (G&ER)

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.8

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,520135318
R Τετράγωνο	0,270540749
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,23882513
Τυπικό σφάλμα	7,724258346
Μέγεθος δείγματος	25

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.9

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	508,9475991	508,947599	8,53020539	0,007693138
Υπόλοιπο	23	1372,275841	59,664167		
Σύνολο	24	1881,22344			

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.10

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	-	-	-	-	-	-
	17,12644324	7,080096312	2,41895625	0,02388034	31,77273827	2,480148201
G&ER	10,35946778	3,546971507	2,92065154	0,00769314	3,02199822	17,69693734

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (PL)

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.11

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,721564335
R Τετράγωνο	0,52065509
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,499814007
Τυπικό σφάλμα	6,261528083
Μέγεθος δείγματος	25

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.12

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	979,4686	979,4686	24,98215131	4,69E-05
Υπόλοιπο	23	901,7549	39,20673		
Σύνολο	24	1881,223			

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.13

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	- 23,10693267	5,381746	-4,29358	0,00027088	-34,2399	-11,9739
PL	6,877164214	1,375924	4,998215	4,68502E-05	4,030848	9,72348

ΈΞΟΔΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ (T&FOREX)

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.15

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,725894
R Τετράγωνο	0,526922
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,506354
Τυπικό σφάλμα	6,22046
Μέγεθος δείγματος	25

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.16

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	991,2586	991,2586	25,61780483	4,00614E-05
Υπόλοιπο	23	889,9649	38,69413		
Σύνολο	24	1881,223			

ΠΙΝΑΚΑΣ Η.17

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	-25,212	5,721478	-4,40656	0,000204361	-37,0477967	13,37623882
T&FOREX	7,174065	1,417406	5,061403	4,00614E-05	4,241936989	10,10619385